

Vlaams
Parlement

vergadering **27**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 31 maart 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
VOORSTEL tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft	7
Voorstel tot aanvulling van de agenda	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneekhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan – 711 (2020-2021) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	7
POLITIEKE FRACTIES	
Aanduiding van een plaatsvervangend fractievoorzitter	8
ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal vroegtijdige schoolverlaters	8
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het gebruik van zelftesten in het onderwijs	13
ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het welbevinden en het psychosociaal functioneren van kinderen en jongeren	18
ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gemeenschappelijke kritiek van landbouworganisaties, milieuverenigingen en architecten op de geplande bouwshift	
ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de open brief van diverse middenveldorganisaties betreffende de bouwshift	
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de realisatie van de Vlaamse bouwshift	23
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over extra jobs in het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) voor de zorg- en welzijnssector	
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaams Intersectoraal Akkoord 6 voor extra koopkracht en minder werkdruk in de zorgsector	
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over meer handen in de zorg	30

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het beleid omtrent vaccinaties en sneltesten	
ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de coronavaccinatiestrategie	
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de versnelling in de vaccinatiestrategie	39
ACTUELE VRAAG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de initiatieven van de Vlaamse Regering tegen misbruik van Vlaamse subsidies na onthullingen over fraude door een gesubsidieerde vzw	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de recente onthullingen in de zaak van de subsidies aan Let's Go Urban en andere organisaties	47
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de openstaande vacatures op de Vlaamse arbeidsmarkt	52
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een missiegedreven innovatiebeleid	56
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de intrekking van de erkenning van moskee Yesil Camii in Houthalen-Helchteren	61
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	65
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden	
– 645 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	66
Artikelsgewijze bespreking	67
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU	
– 663 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5	
Algemene bespreking	67
Artikelsgewijze bespreking	77

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse technische wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 en gerelateerde bepalingen	
– 674 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	78
Artikelsgewijze bespreking	78
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse decreten naar aanleiding van de reorganisatie van ICT binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	
– 681 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	78
Artikelsgewijze bespreking	79
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2020 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap inzake het gebruik van SURE	
– 686 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	79
Artikelsgewijze bespreking	86
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19	
– 708 (2020-2021) – Nr. 1	
Algemene bespreking	86
Artikelsgewijze bespreking	86
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de gegevensoverdracht van noodzakelijke gegevens naar de gefedereerde entiteiten, de lokale overheden of politiediensten met als doel het handhaven van de verplichte quarantaine of testing van de reizigers komende van buitenlandse zones bij wie een quarantaine of testing verplicht is bij aankomst in België	
– 709 (2020-2021) – Nr. 1	
Algemene bespreking	87
Artikelsgewijze bespreking	89
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Freya Perdaens tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de uitwisseling van gegevens tussen kredietgevers en het VEKA betreft	
– 606 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5	
Algemene bespreking	90
Artikelsgewijze bespreking	90
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	90

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over de manier waarop de Vlaamse Regering bestuurlijk toezicht uitoefent op de politiebepsluiten van de burgemeesters en gouverneurs in coronatijden – 695 (2020-2021) – Nr. 1	
Verslag	91
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneekhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan – 711 (2020-2021) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	93
VOORSTEL tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	95
Bespreking en stemming	96
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden – 645 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemming	96
Hoofdelijke stemming	96
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU – 663 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5	
Artikelsgewijze stemming	97
Hoofdelijke stemming	97
ONTWERP VAN DECREET houdende diverse technische wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 en gerelateerde bepalingen – 674 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemming	97
Hoofdelijke stemming	98
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse decreten naar aanleiding van de reorganisatie van ICT binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie – 681 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemming	98
Hoofdelijke stemming	98
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2020 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap inzake het gebruik van SURE – 686 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemming	99
Hoofdelijke stemming	99

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19	
- 708 (2020-2021) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	100
Hoofdelijke stemming	100
ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de gegevensoverdracht van noodzakelijke gegevens naar de gefedereerde entiteiten, de lokale overheden of politiediensten met als doel het handhaven van de verplichte quarantaine of testing van de reizigers komende van buitenlandse zones bij wie een quarantaine of testing verplicht is bij aankomst in België	
- 709 (2020-2021) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	100
Hoofdelijke stemming	101
VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Freya Perdaens tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de uitwisseling van gegevens tussen kredietgevers en het VEKA betreft	
- 606 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5	
Artikelsgewijze stemming	101
Hoofdelijke stemming	101
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	102
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	104
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	104

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Dames en heren, zoals ik al meer dan een jaar zeg, zijn we hier niet met alle 124 Vlaamse volksvertegenwoordigers aanwezig maar slechts met 39, omdat ook wij ons moeten houden aan de coronamaatregelen.

De ministers Lydia Peeters en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

VOORSTEL tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50, punt 1, a), van het reglement wil ik voorstellen om de agenda aan te vullen met een voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

Ik stel voor dat we ons straks uitspreken over mijn voorstel tot aanvulling van de agenda.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneekhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan – 711 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, met toepassing van hetzelfde artikel van het reglement stel ik voor om een voorstel van resolutie over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan, aan de agenda toe te voegen.

De voorzitter: U vraagt geen spoedbehandeling, maar een toevoeging aan de agenda?

Björn Rzoska (Groen): Met spoed toevoegen aan de agenda.

De voorzitter: Het is het een of het ander.

Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

POLITIEKE FRACTIES

Aanduiding van een plaatsvervangend fractievoorzitter

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 24 maart 2021 deelt mevrouw Hannelore Goeman, voorzitter van de Vooruitfractie, mee dat de Vooruitfractie de heer Hannes Anaf heeft aangeduid als plaatsvervangend fractievoorzitter voor de duur van haar bevallingsverlof.

Het bevallingsverlof van mevrouw Hannelore Goeman is ingegaan op maandag 29 maart 2021.

ACTUELE VRAAG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stijgend aantal vroegtijdige schoolverlaters

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister, uit nieuwe cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt dat in het schooljaar 2018-2019 12,1 procent van de leerlingen het secundair onderwijs verliet zonder kwalificatie. Het schooljaar voordien was dat 11,8 procent. Het aantal vroegtijdige schoolverlaters zit al sinds 2015 in een stijgende lijn.

De verschillen tussen de onderwijsvormen vallen op. In het algemeen secundair onderwijs (aso) zien we 3,2 procent schoolverlaters, in het technisch secundair onderwijs (tso) 8,8 procent, in het kunstsecundair onderwijs (kso) 13,9 procent en in het beroepssecundair onderwijs (bso) zelfs 17,8 procent. In het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) spreken we van 59,4 procent vroegtijdige schoolverlaters.

Bij jongeren die thuis geen Nederlands spreken, was de kans op vroegtijdig schoolverlaten in 2018-2019 meer dan drie keer zo hoog als bij jongeren die thuis uitsluitend Nederlands spreken. Ook opvallend zijn de verschillen naargelang het opleidingsniveau van de moeder. Bij jongeren van wie de moeder geen diploma lager onderwijs heeft, liep de vroegtijdige schooluitval op tot 32,1 procent. Bij jongeren van wie de moeder een diploma hoger onderwijs heeft, is dat 4,7 procent.

Tijdens de lockdown zagen we bepaalde scholieren van de radar verdwijnen. We hebben daar in de commissie al uitvoerig over gesproken. De vrees bestaat dus dat de coronacrisis en het sluiten van de scholen het aantal ongekwalificeerde schoolverlaters nog verder zal doen stijgen.

Minister, welke concrete oplossingen ziet u om vroegtijdige schooluitvallers via het volwassenenonderwijs weer aan boord te halen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat is inderdaad een prioriteit van de Vlaamse Regering. U focust op één luik van het verhaal. Ik denk dat er een preventief luik is: verhinderen. Vervolgens is er het reactieve waar u naar vraagt. Heel specifiek, wat kunnen we doen om die jongeren weer aan boord te halen, en ervoor zorgen dat ze alsnog gekwalificeerd worden? Ofwel krijgen ze een diploma, ofwel kunnen ze op de arbeidsmarkt beter aan de slag. Daarvoor rekenen we vooral op het volwassenenonderwijs dat we in het kader van de relance ook echt een boost willen geven.

Wat voorzie ik in het kader van dat plan? Ik geef u enkele elementen mee.

We gaan kwetsbare jongeren actief aanspreken, de aanklappende aanpak, om hen verder te begeleiden. Via tweedekansonderwijs zorgen we ervoor dat ze een diploma halen. Dat is natuurlijk in samenwerking met Actiris en VDAB.

Een tweede element is de individuele intensieve leertrajectbegeleiding als het gaat over de neetjongeren (not in education, employment or training). Dat is een andere categorie die een eigen aanpak nodig heeft.

Een derde punt van focus is de Examencommissie. Het is een vaststelling dat die steeds meer gebruikt wordt – gelukkig maar – als een kanaal om alsnog een diploma te kunnen behalen. Je ziet daar ook een stijging van de cijfers. Van alle jongeren die in 2018-2019 vroegtijdig de schoolbanken verlieten, heeft toch nog 18 procent zich ingeschreven voor de Examencommissie. Je ziet dat, als je er de focus op zet, dit effect sorteert en dat eigenlijk een op de vijf toch terugkomt via het kanaal van de Examencommissie.

Tot slot willen we ook iets doen aan de motivatie van jongeren door het aantrekkelijk te maken om toch nog richting het onderwijs te kijken, op grond van de elders verworven competenties (EVC's). Die moeten in kaart gebracht worden zodat je er iets aan hebt, zodat je daarvoor gewaardeerd wordt en daarvoor ook vrijstellingen kunt krijgen. Dat maakt het natuurlijk aantrekkelijker. De wetenschap dat je bepaalde vrijstellingen kunt krijgen, verlaagt de drempel absoluut om toch de stap naar het onderwijs te zetten.

Dat zijn enkele van de maatregelen die we voor ogen hebben. Voor mij is de rol van het volwassenenonderwijs essentieel in de reactieve aanpak.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, die elders verworven competenties kunnen inderdaad een middel zijn om ervoor te zorgen dat er doorstroming is naar zowel het volwassenenonderwijs als naar een diploma in het algemeen. Ik verwijs naar het feit dat dit in laagconjunctuur de eerste slachtoffers zijn. Dat zijn diegenen die op straat komen te staan en dan tot de constatacie komen dat het bijzonder moeilijk is om aan een job te geraken zonder diploma. De SES-kenmerken (socio-economische status) moeten we heel nauwlettend in het oog houden, want zij zijn in dezen de eerste slachtoffers. We moeten ervoor zorgen dat we dit toch op een heel goede manier opvolgen.

De kans op vroegtijdig schoolverlaten neemt sterk toe met elk bijkomend jaar schoolse achterstand. We hebben daarom een plan ontwikkeld en we zullen een inhaalbeweging doen, maar we moeten ook in de volgende jaren kijken op welke manier we maximaal de schoolachterstand kunnen inlopen, om ervoor te zorgen dat we iedereen mee aan boord houden en kunnen laten doorgroeien.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, u focust nu vooral op de aanpak in het volwassenenonderwijs en op de mogelijke alternatieven, maar wij denken dat je in eerste instantie toch in de humaniora en de middelbare scholen moet ingrijpen. Je hebt de grootste uitval in het bso. Wij hebben bij de discussie over de eindtermen aangegeven dat we een beetje bevreesd zijn dat je daar nog een grotere uitval zult krijgen omdat er meer gefocust zal worden op theorie en minder op praktijk.

In het deeltijds beroepsonderwijs heb je mogelijkheden, maar 60 procent verlaat daar de school zonder diploma, omdat de jongeren de overgang van het stelsel leren en werken naar duaal leren nog niet aankunnen. Zal de regering er verder

werk van maken om meer toegepaste en laagdrempelige oplossingen uit te werken?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, een op de acht leerlingen verlaat het onderwijs zonder diploma. Dat is 25 procent meer dan vijf jaar geleden, terwijl de ambitie van de Vlaamse Regering was om dat aantal te halveren. Ik zou dus zeggen dat we niet goed bezig zijn.

Wat ik nog erger en nog meer choquerend vind, is dat een kind uit een arm gezin vijf keer meer kans maakt om de school te verlaten zonder diploma dan een kind uit een rijk gezin. Dus, collega's, de dag van vandaag heeft blijkbaar de portemonnee van je ouders nog zoveel invloed op de kansen op school. We zeggen allemaal dat onderwijs een sociale lift moet zijn, maar de lift moet best omhooggaan en niet naar beneden.

Minister, u zegt in De Morgen dat u de vinger aan de pols zult houden. Tal van instellingen zullen dat doen, maar u moet beleid voeren, en ik vind het niet geruststellend wat u zegt. Nederland investeert 8,5 miljard euro in leerachterstand, Vlaanderen 20 miljoen euro. Specialisten roepen om meer ervaringsdeskundigen inzake armoede in het onderwijs, u schrappt die opleidingen.

Wat zult u concreet doen, niet alleen in het volwassenenonderwijs maar ook in het secundair onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, de ambitie moet zijn dat elke leerling een onderwijskwalificatie haalt. En – de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft het ook al aangegeven – daarvoor stimuleren we het best de bestaande actoren.

Ik herhaal hier graag mijn pleidooi dat ik al voerde in de commissie Onderwijs, namelijk voor het behouden en het versterken van de leerwinkels. Via een organisatiemodel kan men de mensen die zoekend zijn, leren hoe ze kunnen leren, hoe ze dat diploma kunnen halen, hoe ze die onderwijskwalificatie kunnen halen. Dat moeten we kunnen versterken. Volgt u dat, dat het een goede manier zou zijn om de ongekwalificeerde uitstroom tegen te gaan?

Ten tweede ga ik graag nog even in op de inkanteling van de centra leren en werken (CLW's) in het duaal leren. U weet dat de centra vanaf 1 september verplicht zullen zijn om het voltijds engagement te realiseren. De vraag is hoe we de centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) daarvoor dan ook financieel kunnen vergoeden. Als hier de noodzaak naar het ongekwalificeerd uitstromen wordt geduïd, moeten we daar ook financiële middelen tegenover stellen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, het zijn inderdaad verontrustende cijfers, zeker het feit dat je in het aso 3,2 procent uitstroom hebt, maar dat in het bso 17,8 procent, of bijna een op de vijf leerlingen, het onderwijs verlaat zonder diploma. Het moet onze absolute prioriteit zijn om die arbeidsmarktgerichte richtingen verder te ondersteunen en de slaagcijfers omhoog te helpen.

Minister, welke extra ondersteuning zult u voorzien voor het bso of voor het arbeidsmarktgerichte onderwijs? Op welke manier zult u ervoor zorgen dat de beste leerkrachten in die richtingen terechtkomen? Op welke manier zult u zorgen voor extra professionalisering? Ik denk dat er op dat vlak en in die

richtingen echt een tand moet worden bij gestoken, indien we geen bijzonder hoge maatschappelijke kost op ons geweten willen hebben.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, iedereen in dit parlement vindt het inderdaad belangrijk dat jongeren gekwalificeerd uitstromen. De piste van het volwassenenonderwijs, maar ook van de elders verworven competenties en elders verworven kwalificaties (EVK's) is absoluut een goede piste. Maar dat is natuurlijk nadien, achteraf. Ik wil te allen tijde vermijden dat we alleen op die piste focussen. U hebt dat ook niet gezegd. Maar, collega's, voorkomen is beter dan genezen. En dus, minister, moeten we er allen samen naar streven dat de basis van onze leerlingen sterk genoeg is.

En uitval ontstaat niet op het einde van het secundair onderwijs. Uitval, een onvoldoende basis, is iets dat gaandeweg wordt gecreëerd: kleuteronderwijs, lager onderwijs, secundair onderwijs. En als we dan in de cijfers zien dat kinderen die thuis geen Nederlands spreken, nog eens zoveel kans hebben, dan denk ik, collega's, dat het pleidooi in het beleid dat we voeren met deze Vlaamse meerderheid, om in te zetten op het Nederlands, op alle momenten, een belangrijk punt is. We willen u er verder toe aanmoedigen om dat beleid verder uit te rollen, minister. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, een op de vijf jongeren in het bso verlaat de school zonder een diploma. U weet dat die jongeren ook op de arbeidsmarkt heel vaak een vogel voor de kat zijn. En dan kunt u zeggen: ja, we geven hen een tweede kans via het volwassenenonderwijs. Dat zal wel, maar daar is de instroom ook niet voldoende gestegen.

Maar wat u vooral moet doen, is leerachterstand tegengaan. En dat gebeurt inderdaad in de kleuterschool, in het basisonderwijs, in het secundair onderwijs. Want een onderwijs dat excelleert, dat laat niemand achter.

En wat zien we? Dat de GOK-investeringen (gelijke onderwijskansen) níét toenemen, dat taalachterstand níét wordt bijgespijkerd, dat ouderbetrokkenheid onvoldoende op de agenda staat.

U hebt een ontzettend belangrijke maatschappelijke verantwoordelijkheid, om elke jongere maatwerk aan te bieden, een traject in het onderwijs, zodat die een diploma kan behalen en op de arbeidsmarkt kan schitteren. Want alleen dan zal onze samenleving erop vooruitgaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Een vraag over het volwassenenonderwijs, en we krijgen het volledige spectrum van alle onderwijsthematicen in alle tussenkomsten. Dan kijk je er soms wel even van op, hoe de laatste tussenkomst ....

U hebt misschien niet alle werkzaamheden in de commissie Onderwijs gevolgd, maar al mijn voorstellen inzake het aanpakken van taalachterstand, taalscreening en taalintegratietrajecten hebben nu net vanwege uw fractie op heel veel kritiek kunnen rekenen. Niettegenstaande dat hebben we doorgezet. We gaan ervoor zorgen dat de taalscreening effectief wordt ingevoerd. Wij gaan die taalachterstand effectief aanpakken, en al van bij het begin, namelijk al van in de kleuterklas.

Als het gaat over de eindtermen, mijnheer Laeremans, als u zich zorgen maakt over de verhouding tussen enerzijds de algemene vorming en anderzijds de

beroeps- en technische vorming: laat net dat een aanpassing zijn die we hebben doorgevoerd. Nadat de ontwikkelcommissies hun werk hadden opgeleverd, was dat een punt van kritiek en ben ik aan tafel geschoven met mensen uit de praktijk, met de schooldirecteurs van technische en beroepsscholen, en hebben we net daar een generieke ingreep gedaan, net ten voordele van het optimale evenwicht tussen enerzijds algemene vorming en anderzijds beroeps- en technische vorming, tot hun grote tevredenheid.

Ik denk dat de analyse van de heer De Gucht heel juist is. In tijden van hoogconjunctuur heb je het fenomeen van de zogenaamde groenpluk, namelijk dat de arbeidsmarkt met heel verleidelijke condities richting vooral technisch en beroepsonderwijs gaat en erin slaagt om jongeren te laten bezwijken voor de verlokking. Zij beslissen dan om het onderwijs te verlaten en voor een job te kiezen tegen lucratieve voorwaarden. Maar de keerzijde van de medaille is dat zij in tijden van laagconjunctuur ook de eerste slachtoffers zijn, want ze zijn niet gediplomeerd. Daar gaan we ons ook specifiek op richten met dat plan in het kader van het volwassenenonderwijs.

Ik moet ook wel zeggen dat het niet allemaal kommer en kwel is. Er zijn ook wel positieve signalen. Ik heb u daarstraks het cijfer gegeven van de examencommissies en de toenemende instroom via die examencommissies. Maar ook met betrekking tot de schoolverlaters die hun weg vinden naar het secundair volwassenenonderwijs, zie je een goede evolutie. Ik geef u even de cijfers mee. In 2014-2015 schreef 15,8 procent van alle jongeren die toen vroegtijdig de schoolbanken verlieten, zich in voor het secundair volwassenenonderwijs. Van alle jongeren die in 2018-2019 vroegtijdig de school verlieten, schreef 21,2 procent zich in voor het secundair volwassenenonderwijs. Je ziet dus dat een doorgedreven beleid en aanbod wel enige vruchten afwerpen.

Tot slot wil ik nog meegeven wat we punctueel en gecibleerd doen om aan de kant van de preventie in te grijpen, om te verhinderen dat jongeren vroegtijdig afhaken en het secundair onderwijs verlaten. We hebben de netwerken Samen tegen Schooluitval, waarbij we per provincie een soort vliegende brigade hebben, die heel gecibleerd kan worden ingezet, om ervoor te zorgen dat jongeren niet zouden afhaken en we leerlingen die schoolmoe zijn, kunnen toeleiden naar alternatieve leerwegen, om alsnog een kwalificatie te behalen. Een ander concreet voorbeeld zijn de transitietrajecten, die gestart zijn op 1 september. Die hebben ook tot doel om vooral jongeren in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs te motiveren om toch een kwalificatie te behalen, ook door zo'n aanklappende aanpak. Dat is vrij persoonlijk, maar dat werpt wel vruchten af. Het is heel intensief, maar het zorgt wel voor enige resultaten.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik denk dat er heel veel werk op de plank ligt. We moeten er inderdaad alles aan doen om de mensen die uitvallen, richting dat volwassenenonderwijs te leiden. We moeten de elders verworven competenties optimaal benutten en daar inderdaad op inzetten.

Je hebt inderdaad heel het preventieve luik, maar daar ging de vraag natuurlijk niet over. Daar spelen inderdaad bepaalde zaken, waar we nauwlettend op moeten toekijken. Alles wat SES betreft, moeten we heel nauw opvolgen. Want als er nu één manier is om er in deze maatschappij voor te zorgen dat je alle kansen krijgt, is dat via het onderwijs. En dan moet je er ook voor zorgen dat iedereen binnen het onderwijs dezelfde kansen kan krijgen en ook benutten. Dan moeten we ervoor zorgen dat we die zaken die die mensen tegenhouden, maximaal kunnen optimaliseren, zodat dat niet verder gebeurt. Ik denk daarbij inderdaad aan de cijfers die naar voren komen van de taal, maar evenzeer van

het opleidingsniveau van de ouders en op welke manier we meer betrokkenheid van de ouders kunnen genereren binnen de school. Ik denk dat dat ook een cruciale aangelegenheid is.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het gebruik van zelftesten in het onderwijs

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we streven allemaal – dat hoop ik toch – naar scholen die open zijn. Het beste bewijs om de scholen open te doen zijn de beelden van de uittocht naar de kust, waar je veel kinderen ziet aanschuiven, in veel gevallen zelfs met de grootouders, om naar de kust te gaan. Open scholen zijn nog altijd het voornaamste, zeker na de vraag van daarnet over de leerachterstand. Om ervoor te zorgen dat we geen ongekwalificeerde uitstroom hebben, is les krijgen op school nog altijd de beste aanpak.

Collega's, de paaspauze is wat ze is. Ik denk dat er wel over moeten waken dat de scholen open kunnen. Er zijn een aantal belangrijke stappen in de hele corona-aanpak, waaronder het tijdig en goed testen en het snel isoleren van besmette personen, naast de vaccinatie. Die komt – als we de laatste vaccincijfers horen – nu echt op sneltempo.

Eindelijk, na maanden aandringen, heeft de federale overheid erkend dat sneltesten en zelftesten breed verspreid kunnen worden en ook ingezet kunnen worden zonder medisch gekwalificeerd personeel dat ze moet afnemen. Dat is een goede zaak, collega's, om heel snel in te grijpen, ook om die clusters te beperken, maar in het onderwijs ook om te kunnen testen als leerkrachten het gevoel hebben dat een kind toch ziek is, of minder goed, in de klas, zodat we niet een volledige klas of een volledige school thuis moeten zetten, maar alleen die leerlingen die acuut besmet zijn. Zodat we snel kunnen ingrijpen.

Dus is mijn concrete vraag, minister – u bent er al lang vragende partij voor: op welke manier kan de federale wijziging in het kader van de sneltesten voor de teststrategie in het onderwijs die u hebt uitgerold, een belangrijke meerwaarde en gamechanger zijn om de scholen open te hebben en te houden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Als ik erop terugkijk, ben ik fier over de voortrekkersrol die het onderwijsveld heeft genomen in domeinen die niet onze bevoegdheden zijn, maar we hebben die taken ter harte genomen om verschillende verdedigingsmuren te bouwen rond de scholen. Een daarvan is de contactopsporing, waarbij de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) er heel performant in geslaagd zijn om een sluitend systeem voor contactonderzoek op poten te zetten.

Ten tweede zijn we begonnen met sneltesten. In samenwerking met Rode Kruis-Vlaanderen hebben we er zelf voor gezorgd dat ze een opleiding zouden krijgen, want die sneltesten konden op dat moment alleen worden afgenomen door medisch geschoolden. Minister Vandenbroucke heeft ervoor gezorgd dat we dan toch een uitzondering kregen voor de Rode Kruis-vrijwilligers. Daar zijn we onmiddellijk mee aan de slag gegaan. We hebben daar zelfs niet op gewacht en zijn er voordien al mee aan de slag gegaan. We hebben ervoor gezorgd dat het hele netwerk van Rode Kruis-vrijwilligers een opleiding kreeg. Maar liefst 2200 van die vrijwilligers hebben al een theoretische opleiding gekregen en de helft

daarvan ook een praktische opleiding. Dat zit goed. Die hebben ook al sneltesten afgenomen.

We hebben de inzet van mobiele testteams. Dat zijn zogenaamde bussen die kunnen uitrijden en die op één dag duizend mensen kunnen testen. Nu willen we de volgende stap zetten naar het preventieve testen. Daarvoor hebben we het proefproject met de speekseltesten opgezet in veertig scholen in drie regio's. Ik moet erkennen dat het goed was dat het een proefproject was want er waren wel wat 'hiccups', vooral van technische aard. Daarom is het goed dat je een proefproject doet.

De volgende stap in het preventieve testen is dankzij de federale beleidsschift – dat is een goede maatregel. Als we ook zelf testen kunnen afnemen, dan kunnen dat preventief inzetten door repetitief gebruik te maken van die zelftesten. In samenwerking met collega Beke gaan we ervoor zorgen dat er een grote lading sneltesten wordt besteld – ik mik op een vierhonderdduizend per week –, maar ook een grote lading speekseltesten. We gaan zien hoe we die in concreto zullen inzetten, maar alleszins ter verhoging van de verdedigingsmuren rond het onderwijs, zodat we na de paasvakantie nog veiliger aan de slag kunnen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dat is goed nieuws op alle fronten, namelijk dat we verschillende soorten teststrategieën hebben, dat we die kunnen inzetten, maar vooral dat die snel zijn. Dat ze snel kunnen worden ingezet, is ook voor leerkrachten, ouders en leerlingen belangrijk.

Laat ons eerlijk zijn, collega's: wanneer de leerlingen gevaccineerd worden – het is al even aangehaald –, weten we eigenlijk nog niet of de vaccinatie voor die leerlingen effectief goed is, welke dosis er nodig is en dergelijke meer. Minister, zet daar absoluut op door. U hebt vanuit de N-VA-fractie absoluut onze steun om dat te doen.

Ik wilde u nog iets anders voorleggen, iets dat gisteren naar voren kwam bij Sciensano. De titel was: 'Aantal leerlingen en schoolpersoneel met antistoffen tegen SARS-CoV-2 vergelijkbaar met aantal in de algemene bevolking', waaruit zij concluderen dat het onderwijs eigenlijk niét de motor is van de covid-pandemie. Mijn vraag is dus op welke manier we nu verder aan de slag kunnen met de resultaten van die recente studie.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister Weyts, u verwees terecht naar het proefproject van Herman Goossens dat gebeurd is rond die testen. U gaf aan dat daar een aantal hiccups in zaten, en ik wilde even vragen of u daar wat dieper op wilt ingaan. Want het is natuurlijk vooral belangrijk of die hiccups intussen ondervangen zijn. En als we die uitrol gaan doen in de verschillende scholen, hoe zal dat dan juist gebeuren? Ik weet niet of u daar al iets meer over kunt zeggen, en daar meer duidelijkheid over kunt geven. Want het is heel goed dat die nu kunnen worden ingezet, en laat ons inderdaad hopen dat dat er mee voor kan zorgen dat we extra beschermingsmuren rond onze scholen en ook rond onze samenleving kunnen zetten door het inzetten van die testen. Maar de vraag is hoe we dat concreet gaan doen. Zijn al die hiccups ondertussen opgelost?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, u hebt al een tijdje sneltesten ter beschikking. Het is inderdaad zo dat die dan door de Rode Kruisvrijwilligers moesten worden afgenomen. Dat verliep niet echt van een leien dakje, want dat

zijn vrijwilligers. Dat betekent dat zij overdag werken en 's avonds beschikbaar zijn. Maar dat zorgde ervoor dat die er niet altijd waren op het moment dat er testen werden afgenomen. En naar ik heb vernomen zijn er nog altijd heel veel ongebruikte testen die niet konden worden ingezet. Hoeveel testen hebt u al ingezet, en hoeveel zijn er die eigenlijk nog ongebruikt in de schuif liggen?

Het aantal mensen dat nu die testen kan afnemen, zal uitgebreid kunnen worden. Maar de vraag blijft toch wie dat zal moeten doen. Want er moet toch zeker gekwalificeerd personeel zijn. Als we dan ook met de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) gaan werken, dan denk ik dat die totaal geen ruimte meer hebben om er nog extra opdrachten bij te nemen. Wie zal die sneltesten dan afnemen als ze massaal zullen worden ingezet na de paasvakantie?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, vanuit onze fractie hebben we ook al de oproep gedaan om zelftesten in het onderwijs mogelijk te maken, dus we steunen zeker het voorstel dat u zopas bekendmaakte. We moeten er alles aan doen om dat virus uit het onderwijs, uit onze maatschappij te houden.

Ik heb nog een aantal heel specifieke vragen rond de teststrategie. Ik herhaal ook de vraag die collega Brouns al heeft gesteld, namelijk om preventieve sneltesten ook in te zetten bij laagrisicocontacten in het onderwijs.

Contacttracing in het onderwijs is eigenlijk enkel nodig bij een hoogrisicocontact. In het basisonderwijs geldt een hoogrisicocontact niet als je elkaar in de buitenlucht hebt ontmoet. Maar ik kan uit ervaring spreken: ik werd zelf ook opgeroepen als hoogrisicocontact met een besmet iemand die ik ontmoet had. Ik werd dus opgeroepen terwijl het eigenlijk een laagrisicocontact was. Ik ben intussen getest, en ik ben safe. Maar in het basisonderwijs is men niet zo streng. Mijn vraag is om daar dezelfde regels te hanteren, zodat daar uniformiteit is.

De voorzitter: Kunt u alstublieft een vraag stellen? Het was heel interessant om te weten dat u getest bent, maar ik zou graag een vraag horen, alstublieft.

Loes Vandromme (CD&V): In het basisonderwijs word je niet als hoogrisicocontact bekeken omdat je elkaar in de buitenlucht ontmoet. De vraag is om dat op dezelfde manier mogelijk te maken zoals dat buiten het onderwijs gebeurt.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): We hebben de sneltesten en we hebben de zelftesten. De zelftesten zijn iets korter van wisser, waardoor het ook eenvoudiger af te nemen is. Ik denk dat we die zelftesten maximaal moeten inzetten en zo snel mogelijk. De vraag is dan of we ook over het hoger onderwijs spreken. Spreken we over het gehele onderwijs? Want elke besmetting die we vinden is er natuurlijk een gewonnen. Want dat betekent dat we mensen veiliger kunnen laten doorgaan.

Maar tot het moment dat we naar die massale uitrol gaan van de zelftesten in het onderwijs, is de vraag of ook het hoger onderwijs daar deel van uitmaakt. Is er een tussenperiode om te werken met die sneltesten? Waarschijnlijk wel, want dat moet u allemaal nog verder uitrollen. Die sneltesten moeten wel degelijk worden afgenomen door iemand die dat kan. Wat is het tijdspad voor sneltesten en zelftesten, zodat we in de komende periode weten waar we aan toe zijn?

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, sneltesten, zelftesten: het klinkt allemaal heel mooi. We vragen er ook al maanden naar. In Oostenrijk zet men daar massaal op in. Leerkrachten worden daar wekelijks getest. Bij besmettingen wordt een hele school getest. Wij zijn volledig voor die aanpak.

U zegt nu dat er 400.000 extra testen gaan komen, maar hoe zit het met de huidige testen? Ik hoorde u weken geleden al zeggen dat er meer dan 1 miljoen sneltesten waren aangekocht, dat er drie pilootprojecten waren, dat er een hele infrastructuur was opgezet voor scholen in samenwerking met de CLB's en het Rode Kruis. Maar – dat is de clou – ik hoor op het veld dat er nauwelijks sneltesten worden gebruikt.

Minister, hoeveel sneltesten zijn er al gebruikt?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, twee maanden geleden al heb ik u in deze plenaire vergadering gewezen op het voorbeeld van Oostenrijk, dat in februari van start is gegaan met een massale zelfteststrategie in het onderwijs. Iedereen in het basis- en middelbaar onderwijs wordt daar minstens twee keer per week getest, zonder externe hulp. Dat zijn meer dan 2,5 miljoen exemplaren per week. Intussen hebben ze zelfs nog een tweede zelftest in gebruik voor wat oudere leerlingen, die nog wat sensitiever is en meer virus kan opsporen. Ze halen de asymptomatische leerlingen en leerkrachten er gemakkelijk uit en dus moeten er veel minder mensen in quarantaine. Als u dat toen had overgenomen, dan stonden we nu al veel verder en hadden de kleuterleidsters die deze week toch voor de klas moeten staan, zich een stuk veiliger gevoeld.

In Vlaanderen zijn de zelftesten al wel in gebruik voor het bedrijfsleven en intussen is ook Duitsland er volop mee bezig in het onderwijs, en ook Nederland denkt die richting uit te gaan. Waarom blijven we ons behelpen met die speekseltesten, die volgens u toch niet praktisch genoeg zijn om massaal uit te rollen? Waarom zet u niet in op een massale inzet van zelftesten voor alle leerlingen en leerkrachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat laatste kom ik nu net te zeggen, mijnheer Laeremans, maar u moet echt wel luisteren naar het antwoord. Het is nu pas dat het federale niveau mogelijk maakt dat je die zelftesten zelf kunt afnemen. Dat mocht tevoren niet, gelet op de wet op medische beroepen. Dan heb ik een uitzondering gekregen, in de eerste plaats voor de Rode-Kruisvrijwilligers, en nu breekt men volledig open wat ik al vraag sinds vorig jaar, nog in de tijd van ex-minister De Block. Dat is dus een goede evolutie.

Ik zal nog even punctueel ingaan op de vragen. De teststrategie wordt bepaald in de taskforce. Dat is voor de experts, en wij volgen wat de experts ons opdragen. 'That's it.'

Met de pilootprojecten voor de speekseltesten waren er problemen van technische aard, de zogenaamde inhibities. Een inhibitie betekent een technische storing in het lab waardoor er geen correct resultaat mogelijk is. Soms was een speekselafname niet afdoende of was er een foute registratie via het webformulier. Dat waren de meest frequente probleempjes die opdoken.

Er werd ook een vraag gesteld over sneltesten en dat ik dat zelf op poten heb gezet, maar dat er maar weinig gebruik van is gemaakt. Ja, we hebben dat inderdaad eigenhandig op poten gezet op 45 locaties, vanuit het onderwijs samen met het Rode Kruis. Daar heeft men die sneltesten gebruikt, maar men heeft

vooral nog gebruikgemaakt van de klassieke PCR-testen, omdat die gevoeliger zijn en dus een hogere graad van zekerheid bieden. Het nadeel van PCR-testen is dat je een logistiek proces op poten moet zetten. Een PCR-test moet uiteindelijk nog altijd naar een laboratorium. Voor kleine clusters op een beperkt aantal locaties is dat geen probleem, maar als je dat moet organiseren voor 4000 scholen – een logistiek proces waarbij je stalen in de scholen afneemt en die vervolgens met allerlei bestelwagens naar de laboratoria brengt –, dan is dat een ander verhaal. Dat maakt het logistiek en organisatorisch zeer moeilijk.

Net daarom wil ik inzetten op die zelftesten. De vraag is gesteld wie de test gaat afnemen. Bij een zelftest is dat de persoon zelf. Dat biedt echt wel een uitweg, ook logistiek, voor ons onderwijs. Maar zoals de heer De Gucht terecht opmerkt, zal het wel een tijd duren. Minister Beke zal alle zeilen bijzetten om dat in de markt te zetten. We denken aan enkele honderdduizenden per week, en ook nog een zekere stock van speekseltesten. We mikken op ons volledig onderwijs. We kijken ook naar het hoger onderwijs. Het zal natuurlijk afhangen van de reactie van de markt op onze offerte. Ook de marktpartijen zullen bepalen hoe snel er geleverd kan worden. In tussentijd kan ik wel gebruikmaken van die stock van sneltesten die we nog over hebben. Die sneltesten, die moeten worden afgenomen door ofwel een medisch geschoolde ofwel een Rode Kruisvrijwilliger, kunnen we dan wel gebruiken om die periode te overbruggen. Er is wel over nagedacht. We doen het maximaal mogelijke. We nemen het voortouw om ervoor te zorgen dat we de verdedigingsmuren rond ons onderwijs zo hoog en zo breed mogelijk maken.

Ik heb gisteren het rapport van Sciensano gekregen. Ik heb vanochtend de berichtgeving daarover nagelezen. Dat is natuurlijk positieve berichtgeving op zich, maar eigenlijk is ze wat Vlaanderen betreft nog veel positiever dan dat wat er gecommuniceerd is. Er is enkel het Belgische cijfer gecommuniceerd. Men is in de periode van december tot januari het aantal leerlingen en leerkrachten met zogenaamde antilichamen nagegaan, die dus waarschijnlijk daarvoor COVID-19 hebben opgelopen. Dat cijfer is 12,4 procent voor leerlingen en 14,8 procent voor leerkrachten, maar op Belgisch niveau. De regionale verschillen zijn zeer groot. Voor Vlaanderen is dat voor de leerlingen maar 8,7 procent en voor personeel 13,2 procent. Dat ligt dus veel lager. Vergelijk dat eens met het gemiddelde percentage bij bloeddonoren bijvoorbeeld. Dat is 16 tot 17 procent. Bij de zorg in de ziekenhuizen is dat 19 procent. Die Vlaamse cijfers, 8,7 procent voor leerlingen en 13,2 procent voor schoolpersoneel, zijn dus veel, veel lager. De conclusie van Sciensano kan dus volledig worden onderschreven dat scholen niet de motor zijn van het virus. Dat is wel het minste wat men kan zeggen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Ik kan u alvast zeggen dat u vanuit de N-VA-fractie alle steun krijgt om ervoor te zorgen dat de les op school kan blijven doorgaan. Kan blijven doorgaan! Daarvoor moeten we maximaal en zo snel mogelijk vaccineren, alle mogelijke testen gebruiken die we hebben en zeker, wat u aanhaalt, het preventief en herhaaldelijk testen om op die manier heel snel te kunnen detecteren waar het zit. Vervolgens moeten we lokaal ingrijpen, collega's. Als het lokaal misgaat, als we vaststellen dat in een gemeente het virus in hoge mate begint rond te gaan, dan moeten we daar in de scholen zeker testen om te kijken of er iets mis is, en dan lokaal ingrijpen. Het is niet omdat in Brussel 24 procent van de leerlingen besmet is, dat men in Vlaanderen alle scholen moet sluiten, waar 8,7 procent van de leerlingen besmet is. Dat is geen goed beleid, collega's. Dan maakt men meer slachtoffers dan nodig. Bovenal, dan creëert men opnieuw leerachterstand, nog los van een lege school en een volle trein.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het welbevinden en het psychosociaal functioneren van kinderen en jongeren

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, we horen steeds meer de roep naar ondersteuning van onze leerlingen. We horen dat al een tijdje. Wat ik nu meer hoor, is dat we niet alleen de leerlingen meer moeten ondersteunen wat betreft hun leerachterstand, maar ons ook vragen moeten stellen over hun leefachterstand, over het welbevinden van onze leerlingen en hoe ze zich voelen.

Ik kreeg heel wat persoonlijke berichten van ouders en mensen die in het onderwijs staan, die zich zorgen maken over de leerlingen. U zag wellicht ook de directeur uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs in De zevende dag, waarbij de interviewers zelfs plots niet meer wisten hoe ze moesten reageren.

Ook het CLB-jaarverslag geeft ons alarmerende signalen over het welbevinden van leerlingen. En, collega's, ook in de coronacommissie hoorden we dat er toch wel vragen gesteld werden over de motivatie van onze leerlingen, waardoor ook de leerachterstand dan weer getroffen werd. Minister, corona versterkt signalen, scholen hadden al een duidelijke opdracht inzake leerlingenbegeleiding en scholen worden uitgedaagd op heel veel vlakken om het zorgcontinuüm fase 0 en 1 vooral in te zetten op dat preventieve. We merken nu, zeker bij het psychosociaal functioneren, dat de preventieve aanpak zich heel vaak richt op het individuele niveau. Men kijkt naar de leerling zelf, terwijl er zeker heel veel winst te maken is op het collectieve vlak. Maar ook hier daagt corona ons opnieuw uit, want hoe kun je werken aan een warm schoolklimaat of een warm klasklimaat als je online moet lesgeven? Hoe kun je dat verbindende in een school of in een klas gaan realiseren?

Minister, vandaar mijn vraag: hoe zult u de lerarenteams versterken, zodat ze nu, maar ook op langere termijn, de nodige aandacht kunnen schenken aan het psychosociale, aan het welzijn van onze leerlingen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Er zitten verschillende elementen in mijn antwoord.

Een: u weet dat we een taskforce hebben opgericht met pedagogen, vertegenwoordigers van de koepels, pedagogische begeleidingsdiensten, in functie van leerachterstand, maar dus ook inclusief de aanpak van het welbevinden. Dat is ook een van de taakstellingen. Dat wordt nu opgeleverd en hopelijk kunnen we daar ook zo snel mogelijk mee aan de slag.

Twee: wat doen we ondertussen ook al? De onderwijsinspectie – vreemd misschien – zorgt ook voor een bevraging op het vlak van welbevinden. Men gaat echt aan de slag met vragenlijsten, waarbij nu op jaarbasis tot 30.000 leerlingen worden bevraged. Dat is informatie die wordt teruggekoppeld naar de directies om er ook concreet mee aan de slag te kunnen. Vervolgens hebben we ook initiatieven zoals Appwel. Dat is een tool, een app, waarmee je als school bijvoorbeeld – je kan een bevraging anonimiseren natuurlijk, of de leerlingen kunnen daar zelf voor kiezen – een bevraging op permanente basis kunt organiseren naar je leerlingen en zelf ook vragen kunt ingeven. Die app werd ontwikkeld in Limburg. Het is een heel mooi concreet voorbeeld.

Drie: we zetten in op een communicatieplan. We proberen vooral om vanuit de leefwereld van jongeren, scholieren rond dat welbevinden te werken. We doen

dat samen met de Vlaamse Scholierenkoepel, die hierin ook zowat de trekker is. We doen dat samen met mediapartners zoals MNM. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de Gemaskerde scholieren – dat is al een tipje van de sluier, maar dat hebt u ongetwijfeld ook al gehoord.

Daarnaast willen we natuurlijk, als het gaat over de aanpak in de scholen, dat structureel ook de competenties van leerkrachten worden versterkt op het vlak van de brede zorg, de basiszorg, de verhoogde zorg, wat men in het jargon de 0 en 1 noemt. Daar willen we zorgen voor een versterking, een betere ondersteuning. Die eerste twee fases van brede basiszorg zijn, kortgezegd, goed lesgeven en verhoogde zorg. Hoe kun je die combinatie bewerkstelligen? Daarin willen we nog een stap verder gaan. Ik hoop ook dat we er in dit parlement zo snel mogelijk overeenstemming over kunnen vinden om daaraan een impuls te geven, om ervoor te zorgen dat de leerkrachten nog beter voor de dag komen om die verhoogde zorg, de basiszorg concreet gestalte te geven. Want je ziet dat men daar soms toch wat zoekt en tast. Ik hoop dus dat we daar concrete richtlijnen kunnen meegeven en de leerkrachten op dat vlak nog veel beter kunnen scholen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben benieuwd naar de bevindingen van de taskforce welbevinden. U gaf aan dat dat binnenkort wordt opgeleverd. Kunt u de exacte timing daarvan ook aangeven?

U gaf een aantal voorbeelden aan. Heel specifiek wil ik nog ingaan op die basiszorg 0 en fase 1. Het is inderdaad belangrijk dat we de leerkrachten gaan versterken in hun competenties. Trouwens, elke leerkracht is een opvoeder, als je het beroepsprofiel bekijkt. Heel specifiek: gaat u er dan mee akkoord dat we ook het zorgcontinuüm inzetten op het psychosociaal functioneren, dat we echt leerkrachten gaan versterken in die fase 0, om specifieke aandacht te hebben voor het welbevinden van de leerlingen? En heel belangrijk is het dichtbij inzetten, niet alleen vanuit de leerkracht zelf, maar ook een beleid voeren. Dan geloof ik heel sterk in het verhaal waar onder andere de Scholierenkoepel heel sterk in betrokken is: het verhaal van de Conflixers.

En dat is enkel mogelijk als je een warm schoolklimaat realiseert, waar je ruimte geeft aan inspraak, waar leerlingen betrokken worden. Mijn vraag is dus: hoe ga je die scholen daarin kunnen versterken?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dank u, minister, voor uw antwoorden. De eenzaamheid onder jongeren is in deze coronaperiode alarmerend. De stress die ze ervaren, is enorm. Ze missen hun vrienden, familie, de manier waarop je met elkaar in contact komt, en nog meer dan wij dat zelf in onze maatschappij ook al ondervinden. Zeker bij kinderen en jongeren die geen tuin hebben, die in een beperkte ruimte leven in hun gezin, merk je dat er grotere problemen zijn binnen die huishoudens. Er zijn ook alarmerende berichten over mishandeling thuis – waar we trouwens ook in de commissie al over gesproken hebben – waaraan we alles moeten doen om dat op een juiste manier op te vangen.

U haalt daar inderdaad aan dat de leerkrachten daarin een belangrijke rol hebben. Ik ben ervan overtuigd dat dit inderdaad zo is, dat ze die rol van vertrouwenspersoon nog moeten versterken, maar ze moeten daarin natuurlijk ook op een gepaste manier begeleid worden. De vraag is dus op welke manier we de verschillende instanties – dan heb je het over de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), over het jongerenaanbod van het CAW (JAC) en zo meer – met

het onderwijs kunnen laten samenwerken om daar op een goede manier samen een plan rond te maken.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt, minister, voor het antwoord, en voor de inspanningen die al geleverd werden, want ik denk dat dit effectief een heel belangrijk thema is.

Ik moest deze week even slikken. Ik kreeg een berichtje, en ik had eigenlijk geen idee wat ik erop moest antwoorden. Iemand uit het middelbaar onderwijs schreef: 'Wij krijgen nul perspectief, wij zijn kapot, en we kunnen niet eens uithuilen in de armen van onze vriendinnen. We zitten al zo lang thuis te wachten op iets. Help!'

We spreken hier veel over jongeren, maar ik denk dat we ook echt naar hen moeten luisteren. Want ik krijg veel dergelijke berichten. Ik heb hun beloofd om die noodkreet hier ook te laten horen. Want wat antwoord je in godsnaam aan een jongere – dit is iemand anders – die stuurt: 'Ik heb te veel relatie genomen omdat ik me verveelde. Niet slim voor een meisje van 40 kilo. Het zit allemaal in mijn hoofd, en ik kan er niks aan doen. Ik had wel dood kunnen zijn. Al die lockdowns hebben mij niet beter kunnen maken.'

Minister, ik waardeer de inspanningen die al geleverd worden, en ik denk dat het versterken van leerkrachten – zoals u daarnet aanhaalde – een belangrijke stap is, maar ik heb toch, specifiek voor het onderwijs, de volgende vraag voor u. Wanneer de scholen opnieuw opengaan, zal er dan ook tijd en ruimte voorzien worden om te werken op het mentaal welzijn, los van het inhalen van alle schoolachterstand, wat uiteraard ook moet gebeuren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, vandaag kwam de Onderwijsspiegel van de onderwijsinspectie uit. Welbevinden is daarin een belangrijk luik. Daarin komt naar voren dat het algemeen welbevinden van de leerlingen in het Vlaams onderwijs eigenlijk goed is, en dat ze het liefst naar school komen vanwege de contacten met de medeleerlingen. Collega's, ik denk dat het hiermee duidelijk is dat we niet moeten kijken hoe we die jongeren kunnen bereiken, maar dat we gewoon moeten zorgen dat ze op school zijn. Je kunt niet uithuilen in de armen van je vriendinnen als je thuis bent. Dus dat is de kern van de zaak, denk ik.

Ik wil er ook nog aan toevoegen dat welbevinden natuurlijk ook gerealiseerd kan worden door effectief zaken te realiseren op school, door u in te spannen. Ik vind het jammer dat prestatie-motivatie en welbevinden heel dikwijls haaks op elkaar worden gezet. Dat hoeft niet zo te zijn. Men kan daar effectief ook motivatie en welbevinden uit halen.

Minister, daarom vragen wij op welke manier dat luik ook kan worden meegenomen in het algemeen begrip van 'welbevinden'.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister, dat het psychosociaal welzijn van jongeren onder druk staat tijdens deze crisis, is natuurlijk geen nieuw element. Als jongerenvoorzitter kom ik dagelijks in contact met scholieren, met studenten, en de situatie gaat inderdaad van kwaad naar erger. Het is goed dat er extra inspanningen geleverd worden, maar we moeten hier wel erkennen dat zolang de crisis blijft duren, zolang wij het fysiek contact van onze scholieren, studenten, jongeren blijven afnemen, dit alleen maar zal verergeren. Het is goed

dat er aandacht wordt besteed aan psychosociaal welzijn op school, maar scholen waar leerlingen gelukkig zijn, dat zijn wel scholen die open zijn.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega, één antwoord voor alles ter rechterzijde: scholen open. Ik vrees echter dat dat ondertussen onvoldoende zal zijn om de leerachterstand die er nu al is, weg te werken, om de psychosociale problemen die er zijn, aan te pakken, laat staan om ervoor te zorgen dat de leerkrachten, die toch wel op hun tandvlees zitten, erbovenop komen. Er zal dus meer nodig zijn. Ik steun mevrouw Vandromme in haar vraag om leerkrachten te versterken en ervoor te zorgen dat er preventief kan worden gewerkt. Er is echter ook meer nodig, denk ik. Vanmorgen was er een tweet van iemand uit het onderwijs: "Ontvang net de zoveelste mail over een leerling die op een wachtlijst terecht komt. Schatting: een jaar (...)." Een wachtlijst van een jaar voor psychische zorgen, en dat voor een kind.

Minister, zit u dus samen met minister Beke? Zult u bekijken wat er kan worden gedaan qua crisisbegeleiding op scholen die met dergelijke problemen kampen? Ik denk immers dat een wachtlijst van een jaar voor psychische zorg voor kinderen absoluut en totaal onaanvaardbaar is.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Het is duidelijk dat kinderen en jongeren het momenteel in deze crisis heel moeilijk hebben, maar je ziet ook in heel Vlaanderen in al die scholen heel veel leerkrachten die echt het beste van zichzelf geven, die zich keihard inspannen om het voor die kinderen en voor die jongeren zo aangenaam mogelijk te maken, ook op school. Het is goed dat men start vanuit het perspectief van de leerlingen, dat men die basiszorg op school wil versterken, maar ik denk dat we ook de taak hebben ervoor te zorgen dat al die leerkrachten die zich elke dag keihard inzetten om onze leerlingen boven water te houden, zelf ook niet verzuipen. Minister, daarom een bijkomende vraag. U sprak over een impuls voor het versterken van leerkrachten om basiszorg te kunnen geven. Hebt u het dan specifiek over skills die die leerkrachten zullen worden aangereikt, of gaat het ook echt over middelen om hen te versterken, om hun ook meer tijd te geven om bezig te zijn met het welbevinden van hun leerlingen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat ik vooral op het oog heb, is echt een boost geven aan de leerkrachten, ervoor zorgen dat ze met een gerichte impuls als leraar in de klas worden versterkt in hun basiszorg en verhoogde zorg, in hun skills dus, zodat dat een blijvend effect heeft. We voorzien in diezelfde boost voor zowel de leraren in opleiding en de nieuwe leraren als de bestaande. We geven dus een korte boost, een impuls, die echter ook een structureel effect heeft op lange termijn. Dat is de bedoeling. Ik hoop dus op steun daarvoor.

Wat het plan voor de aanpak van leerachterstand betreft, had ik gevraagd om mij voor de paasvakantie een werkdocument op te leveren. Dat zal er zijn. Daarmee zullen we vervolgens ook zo snel mogelijk aan de slag kunnen.

Ik wil gericht nog enkele elementen meegeven. Het project van de Confluxers werd aangehaald. Dat hebben we ook structureel ingebed. Vroeger was dat een projectsubsidie. Nu maakt dat deel uit van de meerjarenovereenkomst met de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK). Dat is dus 'here to stay'. We gaan dat altijd met ons meenemen, want dat is een project waarbij de leerlingen echt zelf aan het stuur komen te zitten en bij elkaar terechtkunnen, onder andere in functie van een pestproblematiek.

Ook het volgende wil ik toch even meegeven. We hadden het daarstraks even kwansuis over de eindtermen. In de nieuwe eindtermen staat heel veel, maar in die nieuwe eindtermen hebben we ook aandacht voor de versterking van de leerlingen. We kunnen met die nieuwe eindtermen dus zorgen voor een versterking van de kennisvaardigheden en de attitudes om bijvoorbeeld voor meer weerbaarheid bij jongeren te zorgen. Dat is immers ook een probleem. Zo moeten ze beter kunnen omgaan met tegenslagen. Hoe die te verwerken, hoe omgaan met stress, met werkdruk? Dat zit ook in die nieuwe eindtermen, net als zoveel andere redelijk goede dingen.

Ik mag het Vlaams Instituut Gezond Leven zeker niet vergeten. Ook zij hebben concrete projecten.

Er werd hier ten gronde ook de vraag gesteld of we dat ook niet vooral gecoördineerd moeten aanpakken. Ik denk dat we er als Vlaamse Regering misschien niet altijd, maar bij momenten toch wonderwel in slagen om ervoor te zorgen dat dat gecoördineerd en gesmeerd verloopt. Net als het gaat over dat welzijn – en dan heb ik het niet zozeer over het mentale, maar vooral over het fysieke welzijn – hebben we de afgelopen weken heel goed samengewerkt en snel geschakeld. Wij vanuit Onderwijs hebben daarbij onze rol gespeeld van kanarie in de koolmijn, via de CLB's, die meldden steeds meer dossiers van verontrustende situaties te hebben. Steeds meer moesten CLB's dossiers aanmelden bij Welzijn, zodat men daar een trechter en dus eigenlijk een file kreeg. We kregen dan ook een terugslagfile: die bleven allemaal bij het CLB.

Dat is tijdelijk aangepakt en verwerkt, maar ik heb dit onmiddellijk aan de Vlaamse Regering gemeld. Ik heb de Vlaamse Regering gevraagd of we daar samen iets aan konden doen. Iedereen heeft zijn rol gespeeld. Samen met minister Beke, minister Dalle, minister Demir en zowat al mijn collega's heb ik ervoor gezorgd dat we op korte termijn een plan van aanpak hadden.

Dat plan omvat bijkomende ondersteuning voor de Huizen van het Kind om kinderen op een outreachende wijze te kunnen bereiken. We hebben het lokaal gezondheidsoverleg versterkt, met de focus op het mentaal welzijn van jongeren. We hebben ervoor gezorgd dat er tien personeelsleden zijn bij gekomen in de vertrouwenscentra kindermishandeling. In datzelfde plan staan ook een versterking van de sociale diensten jeugdrechtbank en twintig bijkomende tijdelijke verblijfplaatsen in de jeugdhulp.

Op basis van een snelle concertatie hebben we snel gecoördineerde en concrete beslissingen genomen. We hebben onze signaalfunctie vervuld, maar uiteindelijk hebben de beleidsdomeinen Welzijn, Jeugd en Justitie hun rol goed gespeeld.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Momenteel zijn de scholen jammer genoeg niet open, maar ik wil nog even onderstrepen dat ik toch heel wat mooie initiatieven zie van leerkrachten die contact proberen te zoeken met hun leerlingen.

U hebt aangegeven dat u de leerkrachten een boost wilt geven om hen te versterken. Mijn fractie vindt het belangrijk dat dit dichtbij gebeurt. Dat moet in de scholen zelf gebeuren. Alle scholen moeten de kans krijgen hieraan mee te werken. Bovendien moeten we niet enkel aandacht hebben voor het leren zelf, maar ook voor het psychosociaal functioneren en de motivatie. We hebben tijdens de coronacrisis geleerd dat dit wat is gefnuikt.

Wat voor ons ook belangrijk is, is het langetermijneffect. Het mag geen one-shot zijn. Dit moet structureel worden opgebouwd.

Als we preventief werken en op dat warm schoolklimaat inzetten, is volgens mij iedereen ervan overtuigd dat we door de samenwerking met heel wat actoren naast het onderwijs het verschil kunnen maken. Ik denk dat we daar blijvend werk van moeten maken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bruno Tobbacq aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gemeenschappelijke kritiek van landbouworganisaties, milieuverenigingen en architecten op de geplande bouwshift

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de open brief van diverse middenveldorganisaties betreffende de bouwshift

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de realisatie van de Vlaamse bouwshift

De voorzitter: De heer Tobbacq heeft het woord.

Bruno Tobbacq (Vooruit): Voorzitter, wat we nu zien, gebeurt niet vaak. Deze week hebben landbouwers, milieuorganisaties en architecten elkaar gevonden in een gezamenlijk standpunt over het ruimtelijk beleid in Vlaanderen. Ze zijn het er namelijk over eens dat het compromis dat de Vlaamse regeringspartijen hebben bereikt de bouwshift zo duur maakt, dat er in de praktijk nooit iets van zal komen. De simpele reden is dat de nieuwe regels betekenen dat, zelfs indien de voorbije jaren niemand op een bepaald stuk grond heeft willen bouwen, de belastingbetaler toch een fortuin zal moeten neertellen om de bestemming te mogen veranderen.

Minister, de Vlaamse Regering heeft dat geld voor alle duidelijkheid niet. U hebt gisteren in de commissie verklaard dat, als Vlaanderen het moet betalen, er dan geen bouwshift zal komen. De lokale overheden weten echter ook al lang dat ze dat geld niet hebben. Hierdoor krijgen die organisaties gelijk. Van het plan om de open ruimte te beschermen, zal niets in huis komen. De schaarse open ruimte, de landbouwgebieden en de natuurgebieden in Vlaanderen zullen à la tête du client verder worden volgebouwd en de kosten zullen op de samenleving worden afgewenteld. Daar komt het op neer.

De meerderheidspartijen hebben bijkomende hoorzittingen over dit compromis in de commissie al afgewezen, waarschijnlijk omdat ze liever niet te vaak aan dit voorbeeld van een perverse averechtse herverdeling worden herinnerd. Als een zo breed front van betrokkenen op het probleem wijst, lijkt het me eigenlijk totaal ongepast daar niet op in te gaan.

Ik vraag de Vlaamse Regering dan ook om met de schrijvers van deze oproep aan tafel te zitten en een betere oplossing te zoeken vooraleer er zonder meer miljarden euro's aan belastinggeld cadeau worden gedaan aan een heel klein groepje beleggers dat vet vergoed zou moeten worden om de publieke ruimte niet willens en wetens verder te verknoeien. De Vlaamse Regering moet, zoals we van een overheid zouden kunnen verwachten, voor een keer het algemeen belang en niet het belang van een klein groepje beleggers met bouwgrond in hun portefeuille als prioriteit stellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, minister, behoud van de open ruimte is een van de belangrijkste pijlers in de strijd tegen de droogte, een strijd die deze Vlaamse Regering zegt aan te willen gaan. Als we dat willen doen, moeten we een haalbaar en betaalbaar plan van aanpak op tafel leggen om die open ruimte te behouden.

Dat betekent in de eerste plaats het overaanbod aan slecht gelegen bouwgronden schrappen en in de tweede plaats een goede planschaderegeling uitwerken. Dat zegt niet alleen onze fractie, dat zeggen nagenoeg alle experts en ook de sectorale organisaties die zich verenigd hebben om deze oproep te brengen. Ze zijn niet mals. In de krant schrijven ze: "Net als bij de terugdraaiende teller dreigt Vlaanderen zichzelf in de voet te schieten."

Iedereen is het erover eens: dit is geen goed voorstel. We doen het ook niet goed. De bouwshift zal er niet vanzelf komen. Onlangs was er weer een rapport dat aantoonde dat we opnieuw meer open ruimte innemen.

Minister, zult u op de oproep van deze organisaties ingaan? Zult u de uitgestoken hand die ze gisteren hebben aangereikt, met de boodschap dat ze met u kunnen nadenken over een haalbare en betaalbare aanpak voor het behoud van de open ruimte, aannemen?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, minister, maandag stonden we inderdaad op met een open brief van een bonte verzameling aan verenigingen die zich uitspreken over een bouwshift die enkel op papier zou bestaan. Ze hebben het specifiek over het politiek akkoord dat de regering daarover in 2019 heeft gesloten, over het Instrumentendecreet en over de planbaten-planschaderegeling die daarin verwerkt is.

We hebben in die planschaderegeling duidelijk gekozen voor een eerlijke vergoeding voor eigenaren, namelijk 100 procent van de marktwaarde. In tegenstelling tot wat de heer Tobback hier nogal populistisch kwam vertellen, gaat dat niet over beleggers, ook niet over fortuinen, collega Tobback, toch niet op individueel niveau. Dat gaat over het praktisch mogelijk maken van de bouwshift.

U vergeet namelijk twee zaken. Wat echt fortuinen, wat echt veel geld kost, is doordoen zoals we vandaag bezig zijn. Volgens de kosten-batenanalyse kost dat bij ongewijzigd beleid 33 miljard euro aan de samenleving. Om iets te kunnen doen, hebben we de eigenaren nodig. We moeten hun een eerlijke vergoeding geven zodat ze zich niet vastrijden in procedures en we de bouwshift effectief in de praktijk kunnen zetten.

Minister, we hebben altijd gezegd dat degene die het initiatief neemt om een planproces te starten, ook degene is die de rekening betaalt. Tot 2040 zijn dat gemeenten; daarna neemt Vlaanderen dat over. We hebben daar gisteren over gesproken. Als ik het goed begrepen heb, is er een opening om samen – gemeenten en Vlaanderen – te komen tot een betaalbare en draaglijke bouwshift en om die te spreiden in de tijd.

Minister, staat u nog achter het principe dat eigenaars een eerlijke vergoeding aan marktwaarde krijgen voor hun gronden? Staat u nog achter het principe dat wie het initiatief neemt tot herbestemming, daar ook de rekening voor betaalt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, we hebben daar gisteren in de commissie ook een uitgebreid debat over gehad. Het is goed dat we het vandaag in de plenaire

vergadering nog eens scherpstellen. Laat me heel duidelijk zijn: we gaan er werk van moeten maken. Ja, ik sta achter die principes van de bouwshift. Het zou anders nogal raar zijn. De principes zitten ook goed verweven in de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). We zijn beleidskaders aan het maken die bepalingen zullen inhouden die richtinggevend en dwingend van aard zullen zijn. Dat gaan we nodig hebben tegenover andere besturen.

Maar dat zal niet voldoende zijn. Er zal ook een RUP nodig zijn dat harde bestemmingen omzet naar zachte bestemmingen. Als we de bouwshift willen realiseren – ik steun dat volmondig –, moet het haalbaar en betaalbaar zijn en moet iedereen op elk niveau zijn verantwoordelijkheid nemen.

Je kunt eigenlijk al aan de slag met die strategische visie. Op Vlaams niveau hebben we al een aantal RUP's gemaakt, zoals voor de Demervallei en de Vinderhoutse bossen, waar we harde bestemmingen omzetten. We hebben middelen aan de kant gezet voor 1600 hectare watergevoelige gebieden, om daar niet op te bouwen. We zullen daar een correcte vergoeding tegenover zetten. Denk ook aan de Blue Deal, waarmee we in Vlaanderen terug ruimte geven voor water, want de voorbije vijftig jaar is 75 procent van onze natte natuur verdwenen – we moeten er dan ook niet versteld van staan dat we een probleem hebben met droogte. In de Blue Deal zit een budget van bijna 500 miljoen euro, waarmee we natte natuur zullen maken en herstellen, maar waarmee we ook zullen ont-harden. Denk aan het bosverhaal met 4000 hectare en waarvoor 140 miljoen euro aan de kant is gezet. Denk ook aan de natuurreservaten. Sinds de aantreding van deze Vlaamse Regering is 1700 hectare erkend, met de nodige budgetten want deze moeten natuurlijk ook beheerd worden.

Maar iedereen heeft zijn verantwoordelijkheid en dan komen we tot het hele debat. De open brief stemt mij gelukkig. Het is een momentum dat we moeten aangrijpen, omdat zowel milieuverenigingen, architecten als landbouworganisaties zeggen dat ze achter de bouwshift staan, dat ze open ruimte belangrijk vinden en dat er werk gemaakt moet worden van open ruimte. We moeten daar dan ook zonder taboes – de teksten liggen voor in het parlement – naar kijken.

Ik ben het ermee eens dat er een correcte vergoeding moet zijn voor eigenaars, maar wat is natuurlijk een correcte vergoeding? Sta mij toe dat ik van dit momentum gebruik zal maken om een taskforce op te zetten, waarin zowel ruimteplanners als financieel experts zullen zitten. Ik zal daar zelf ook deel van uitmaken, zoals ik dat ook voor water heb gedaan. Op die manier kunnen we het tijdspad uitstippelen naar 2040. We moeten nagaan hoeveel het ons zal kosten, want je hoort verschillende bedragen. We moeten nagaan wat dit betekent voor de regeling die nu voorligt in het parlement. Is het betaalbaar? Is het in orde? We moeten daar met open vizier naar kijken. Het zou heel jammer zijn mochten we van het momentum geen gebruik maken om die taskforce te installeren en het tijdspad uit te zetten.

Ook in de samenleving staan heel veel mensen open voor open ruimte. Iedereen wil daaraan meewerken. Ik vind het dan ook belangrijk dat wij vanuit de Vlaamse Regering de verantwoordelijkheid nemen om dit op een goede manier in de praktijk haalbaar te maken. Naar aanleiding van het debat in de commissie gisteren, heeft een pas afgestudeerde student die een thesis van 144 pagina's had gemaakt over de bouwshift, mij laten weten dat hij de oplossing heeft. Ik heb die jonge gast van 22 jaar uitgenodigd. Er zijn dus heel veel krachten aanwezig en het zou jammer zijn als we die niet zouden aangrijpen. Ik heb liever een goede bouwshift die in de praktijk omzetbaar, haalbaar en betaalbaar is. Aangezien de neuzen allemaal in dezelfde richting staan, vind ik dat we met dit parlement die kans moeten benutten. Ik installeer die taskforce om naar alle aspecten van de bouwshift te kijken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Collega's, wie grond koopt om erop te bouwen, is een investeerder. Dat is iemand die een huis voor zijn gezin zoekt. Wie grond waarop gebouwd kan worden, bijhoudt zonder erop te bouwen, is een belegger, net als iemand die een aandeel koopt om er dividenden op te innen. Allebei met evenveel sympathie en ze mogen daar allebei geld aan verdienen, maar alleen niet op kosten van de belastingbetaler.

De vergoeding voor de planschade was al hoger dan die in de zowat alle ons omringende landen.

Wat u hebt gedaan, is ze verveelvoudigen met belastinggeld. Een cadeau met belastinggeld aan die beleggers. En vandaag hoor ik u zeggen, minister, dat u eigenlijk niet eens weet, na al die jaren onderhandelen daarover, wat de echte kostprijs zal zijn. Het enige dat zeker is, is dat men er geen geld voor heeft.

Minister, mag ik u dan iets simpels vragen: kunt u er alstublieft voor zorgen dat de berekening van die kostprijs er is voordat we gaan stemmen over dat decreet en voordat we de belastingbetaler voor miljarden op kosten zullen jagen voor iets wat eigenlijk een simpele vraag van algemeen belang is, namelijk wat ademruimte? Daar snakken alle Vlamingen vandaag naar, zodat ze niet allemaal tezamen aan de kust moeten gaan zitten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het is een goed idee om een taskforce op te richten en in te gaan op de oproep van die organisaties. Ik hoor u vertellen dat u bereid bent om te laten berekenen wat de kost is van het plan dat op tafel ligt. Die is tussen de 15 en 30 miljard euro, zo was ooit al berekend. Niets doen of deze factuur betalen, is inderdaad hetzelfde. Maar ik denk dat niemand zegt dat we niets moeten doen.

Het is goed dat we weten waar we aan toe zijn. Maar als u deze financiële analyse maakt, minister, bent u dan ook bereid om na te gaan wie er precies zal profiteren van de impact van deze bijkomende factuur? Want de experts geven aan dat vooral grootgrondbezitters en speculanten zullen profiteren van die extra planschaderegeling. Mijn vraag is heel concreet: zult u dat ook onderzoeken? Wie zal van deze extra inkomsten profiteren?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kan natuurlijk onderschrijven dat dit een uitdaging is die we allemaal samen moeten aanpakken, op Vlaams en op lokaal niveau, maar dat er voordelen zijn om te bekijken of de spreiding in tijd en middelen, en gedeeld door Vlaanderen en gemeenten, tot 2040 een optie zou kunnen zijn.

Collega Tobback, een eerlijke vergoeding aan marktwaarde lijkt mij helemaal niet naar speculanten te gaan. U noemt een koppel van 25 jaar dat een stuk bouwgrond koopt dat slecht gelegen is en vijf jaar wil sparen voor het een huis bouwt, een speculant. U noemt dat een speculant. Dat mag u gaan uitleggen. Als de gemeente in die vijf jaar beslist om die grond uit te kleuren, krijgen ze volgens u 80 procent van hun aankoopwaarde. Van mij krijgen ze 100 procent van de marktwaarde.

Het eigendomsrecht is een grondwettelijk recht, geen vodge papier. Die eerlijke eigenaarsvergoeding, die vergoeding voor eigenaars, is zeer belangrijk voor ons en blijft dat ook in de toekomst.

Minister, wat is uw reactie op de kosten-batenanalyse uit 2017? Want die bestaat toch al? We hebben dat toch al berekend?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Dit is inderdaad een zeer delicaat thema. Maar we moeten daar vooruit. Want ik denk dat, heel breed genomen, iedereen voorstander is van de bouwshift.

Maar wij staan voor een correcte vergoeding. Geen overdreven vergoeding, maar een correcte vergoeding. Want niet alle eigenaars van alle percelen zijn speculanten, mijnheer Tobback. Het boskaartverhaal heeft ons laten zien dat, als we hier vooruitgang willen boeken, het heel belangrijk is dat dit een correcte vergoeding is.

Wat is dan correct? In het voorstel liggen een aantal handvaten. Er zijn dertien criteria afgesproken, waar de verwervingswaarde er een van is. Dat is belangrijk. Dan is het de opdracht van de landcommissies. Minister, u lanceert nu een taskforce. Hoe meer informatie, zekerheid en duidelijkheid er aan die landcommissies kan worden gegeven, des te beter. Ik heb er dan ook niets op tegen. Maar ik denk wel dat we een zeker tempo in de zaak moeten houden. Ik hoop dat er daarmee vooruitgang kan worden geboekt.

Tot slot wil ik graag zeggen dat we het allemaal samen moeten doen. Lokale besturen en de Vlaamse overheid moeten het samen doen. We doen dat momenteel voor het verhogen van het aantal bossen, waarbij Vlaanderen lokale besturen aanmoedigt. Ook hier kunnen stimulansen worden ingebouwd. Dat is een goed traject. Want op die manier kan Vlaanderen de factuur in 2040 lager houden, maar vooral ook spreiden in de tijd. Ik denk dat dit een opdracht is voor de beide niveaus.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Net zoals bij het vorige debat is de hopeloze hypocrisie in dit parlement weer niet te harden. Elke dag verdwijnt in het dichtbevolkte Vlaanderen ongeveer 6 hectare open ruimte onder beton of asfalt. Als er niets gedaan wordt, zal het eens landelijke Vlaanderen verworden tot één kolossale woonwijk. De bouwshift – dat is de betonstop onder een andere, misleidende naam – kost vele miljarden euro's, minstens 12,5 miljard euro. Dat is onbetaalbaar.

Tussen 1970 en 2020 nam de bevolking in Vlaanderen toe met maar liefst 1,2 miljoen mensen, vooral door de massa-immigratie. Door de massa-immigratie komt er in Vlaanderen elke tien jaar een stad bij ter grootte van Antwerpen, met ongeveer een half miljoen inwoners. Elke tien jaar. Stop dus uw hypocriete groene gespartel, want wat Vlaanderen en de Vlamingen nodig hebben, is geen peperdure betonstop, maar een immigratiestop.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik denk dat we het erover eens zijn dat we die open ruimte maximaal willen bewaren. Maar mensen die met een herbestemming worden geconfronteerd, willen we inderdaad correct vergoeden. En dat is niet speculanten belonen, mijnheer Tobback, maar wel mensen die voor de kleinkinderen of de kinderen een perceel hebben gekocht, op een billijke manier compenseren.

De term venale waarde, marktwaarde, werkelijke waarde, is inderdaad omschreven in de teksten die er nu liggen. Collega Van den Heuvel heeft dat ook

gezegd. We houden bij het bepalen van die schade rekening met de ligging, al dan niet bij een uitgeruste weg, met de oppervlakte, met het tijdstip van verwerving, met de waarde bij verwerving, met de bestemming bij verwerving enzovoort. Op die manier hopen we echt dat die vergoeding inderdaad redelijk en billijk zal zijn, en op het einde van de rit ook betaalbaar. Want het gaat inderdaad over belastinggeld. Daar zijn we het allemaal over eens.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ten eerste lijkt het mij heel interessant om eens een sociologische analyse te maken van de mensen die langdurig bouwgronden hebben liggen die niet bebouwd worden – maar dat geheel terzijde.

Minister, u zei daarnet dat de open brief u gelukkig stemt. Ik ben heel benieuwd om te weten wat u 's ochtends drinkt, want ik wil dat ook. Ik heb die brief ook gelezen, minister. En daarin staat dat de Vlaamse Regering de hete aardappel doorschuift naar de lokale besturen, die er de middelen niet voor hebben, en dat ze de lokale besturen een vergiftigd geschenk in de schoot werpt. Als ik minister zou zijn, zou ik daar niet meteen gelukkig van worden. Maar ik snap wel dat u het momentum wilt aangrijpen.

De cruciale vraag, waarover bijna iedereen hier is tussengekomen, is wat een eerlijke vergoeding is. Dat is het debat dat we hier vandaag moeten hebben. Mij lijkt een vergoeding tegen een geïndexeerde aankoopprijs zeer billijk, omdat niemand eraan verliest. Ik heb dat de vorige keer ook ingebracht in het debat, maar ik heb daar niet echt een antwoord op gekregen. Het hardwerkende gezin dat de grond vijf jaar heeft laten liggen, verliest niets, want het krijgt een geïndexeerde aankoopprijs en het kan er ergens anders mee weg. En degenen die effectief met grond speculeren – want ook die bestaan – kunnen er geen monsterwinsten of woekerwinsten op boeken.

Bent u bereid om te onderzoeken of u de geïndexeerde aankoopprijs als uitgangspunt kunt nemen in de plaats van de marktprijs, omdat dat tweede de overheid, welke overheid het ook moet betalen, de lokale besturen of de Vlaamse overheid, enorm op kosten jaagt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega D'Haese, ik drink 's morgens verse melk, maar los daarvan was ik vooral aangenaam verrast dat verenigingen die in andere dossiers vaak tegenover elkaar staan, nu samen aan hetzelfde zeel trekken. Sta mij toe om dat toch wel toe te juichen en dan inderdaad van het momentum gebruik te maken om de taskforce te installeren.

Collega Coenegrachts verwijst naar de studie uit 2017. Dat klopt, maar die studie en de berekening van de kostprijs zijn gemaakt aan de hand van een andere regeling. Achteraf is dat veranderd en is die 100 procent venale waarde, de marktwaarde, gekomen. De teksten zijn nog niet goedgekeurd. We moeten daar nog rond werken. Ik vind het wel nuttig dat we die studie eens updaten. Ik vind het goed om in die taskforce ook mensen met een financiële achtergrond te zetten die daar ook werk van maken.

Er zijn verschillende parameters, een stuk of dertien. Er zal met heel wat zaken rekening worden gehouden. Maar ik vind het wel goed dat, voordat het parlement stemt, we goed weten waarover we eigenlijk stemmen en hoeveel het gaat kosten. Vandaar die taskforce.

Dat moet natuurlijk geen jaren duren, integendeel. Ik denk dat de opdracht heel kort kan zijn. We weten allemaal waar we naartoe willen gaan. We zijn het eens

over de bouwshift: woonkernen verdichten dicht bij lokale voorzieningen, en veel open ruimte vrijwaren. Over die principes zijn we het eens, vooral het principe hoeveel dat gaat kosten met de nieuwe bepaling. Ik zal de studie uit 2017 moeten updaten. Het is heel logisch dat we dat doen.

Ik heb opgevraagd wie die mensen zijn die gronden hebben. Ik vind het belangrijk om die cijfers mee te geven: 0,6 procent van de eigenaars, met meer dan tien gronden, heeft ongeveer 14 procent van de oppervlakte in bezit; 22 procent van de eigenaars, met twee tot tien percelen, bezit 38 procent van de oppervlakte en 77 procent van de eigenaars, die één perceel hebben, heeft 47 procent van de oppervlakte waarover we nu spreken. Ongeveer de helft van de gronden is in handen van de kleine spaarder. De andere zijn een ander verhaal. Het is nuttig dat de taskforce beter inzoomt op die cijfers.

Het is helemaal niet mijn bedoeling om het probleem niet op te lossen of er geen werk van te maken. Ik heb heel veel energie om heel veel dossiers tot een goed einde te brengen. Ik zou het nu jammer vinden, nu iedereen in dezelfde richting kijkt en die open ruimte maximaal wil vrijwaren, dat we vanuit Vlaanderen de kop in het zand steken en zeggen dat we gewoon voortdoen, 'de teksten zijn klaar' enzovoort. Vandaar de korte opdracht aan de taskforce. Die moet geen studie maken. We weten waar we naartoe moeten gaan. We moeten gewoon weten hoeveel dat gaat kosten en hoe de lokale besturen ernaar kijken. Ik wil natuurlijk ook niet met een 20/40-factuur geconfronteerd worden. Dat moeten we koste wat het kost vermijden. Laten we daar op een goede manier naar kijken, met mensen die allemaal in dezelfde richting kijken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Collega's, we zouden het er allemaal eens over moeten zijn dat het niet de bedoeling moet zijn dat iemand – en zeker niet dat jonge koppel van collega Coenegrachts – er reëel uitgegeven geld bij inschiet. De speculatieve waarde van een grond die al veertig jaar niet bebouwd is, is speculatie. Want dan wil men er eigenlijk niet op bouwen en hoopt men dat die meer geld waard wordt, zoals een aandeel dat men aanhoudt. En nogmaals, met alle sympathie, maar de belastingbetaler moet er niet voor betalen wanneer het risico bestaat dat die grond minder waard wordt. Punt. Dat is de simpele realiteit die in alle omliggende landen wordt toegepast.

De helft van de gronden is dus wel degelijk niet in handen van dat kleine koppel en van die brave mensen, maar van een aantal speculanten die meerdere gronden hebben. Ik ben niet bereid om er de Vlaamse belastingbetaler tientallen miljarden euro's voor te laten betalen, alleen maar om die grond op een verstandige manier te kunnen gebruiken. Er was een tijd dat Bart De Wever met vrachtwagens vol geld naar Strépy reed om aan te klagen dat er daar 650 miljoen euro werd uitgegeven aan een scheepslift. We spreken hier over miljarden euro's Vlaams belastinggeld voor een heel kleine groep beleggers waar de Vlaamse regering-Jambon met verschillende twintigtonners gaat rondrijden om belastinggeld te geven aan speculanten met meerdere stukken grond in hun portefeuille. Dat is, collega Coenegrachts, geld van dat koppeltje dat iedere dag gaat werken en ieder jaar belastingen betaalt. Daar gaat het om. Dat is wat u als Vlaamse meerderheid probeert te verstoppen. Dat is het cadeau dat u probeert weg te stoppen en die schande ... Nog eens minister, reken het uit en leg het ten minste op tafel, dat de belastingbetaler weet wat hij doet en waar zijn geld naartoe gaat. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het verstand komt met de jaren. Het is heel tekenend dat er na drie pogingen om dit decreet op tafel te leggen beslist

wordt om eens na te denken over hoeveel het de Vlaming zal kosten. Maar goed, als dat leidt tot een beter financieel plan, dan kunnen we dat steunen. Een tweede stikstof- en zonnepanelendebacle kunnen we missen als kiespijn.

Minister, ik roep u toch ook op om naast het verder laten onderzoeken van die financiële regeling ook werk te maken van de beleidskaders, zodat het overtollige aanbod aan slechtgelegen bouwgrond kan worden geschrapt. Dan pas zullen we de bouwshift kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, u zei het al. Het gaat over 77 procent van de eigenaren die slechts 1 perceel in eigendom hebben. Collega Tobback, u kunt die cijfers blijven ontkennen als het licht van de zon, maar het gaat niet over beleggers of grote speculanten. Het gaat voor alle duidelijkheid wel over dat koppel van 25, en u neemt die een heel deel van hun vermogen af op het moment dat ze sparen voor hun eigen huisje aan het begin van hun leven. Ik laat dat aan u; het socialisme van Vooruit staat vanaf nu voor 'iedereen arm'. Maar dat is niet mijn visie op de samenleving, collega Tobback. Wij zijn de partij van en voor de burger, en die burger kan op ons rekenen voor een eerlijke vergoeding in deze bouwshift. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over extra jobs in het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) voor de zorg- en welzijnssector

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het Vlaams Intersectoraal Akkoord 6 voor extra koopkracht en minder werkdruk in de zorgsector

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over meer handen in de zorg

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, "bestijg de trein nooit zonder uw valies met dromen", schreef Johan Antierens eens. Wie had durven te dromen dat we gisteren, in het midden van een pandemie, een sociale relance van 1,1 miljard euro zouden afkloppen, inclusief het uitbreidingsbeleid? Ik heb het opgezocht: sinds 1981, dat was de eerste Vlaamse Regering, onder voorzitterschap van Gaston Geens, is er nog nooit een regering geweest die een socialer beleid heeft gevoerd dan de regering-Jambon, en die een sociale relance op poten heeft gezet die het budget van Zorg en Welzijn in één legislatuur zo doet stijgen als de regering-Jambon vandaag.

Er komen 14.000 extra jobs in zorg en welzijn bij, en daarvan zorgt het Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) voor 3700 jobs. In de ouderenzorg kennen we een gemiddelde loonstijging van 6 procent, die meteen ingaat. Er komen consumptiecheques van 300 euro. Iedereen in de zorg- en welzijnssector krijgt op zijn minst 1,7 procent opslag, en het gemiddelde ligt op 4,5 procent.

Het gebeurt niet veel dat we dat kunnen zeggen, maar de reacties van zowel werknemers als werkgevers waren unaniem positief. De werknemersverenigingen zeiden dat er na applaus nu ook de erkenning komt. 'Dit is historisch, en we gaan

dit met overtuiging voorleggen aan de achterban.' De werkgevers waren zeer verheugd. Ze zeiden dat dit jobs in hun sector aantrekkelijk maakt. Ze kunnen hier maatwerk voor kwaliteit voor op poten zetten. Dit is een akkoord waar zij bijzonder tevreden mee zijn.

Minister, wij kunnen natuurlijk geen jobs decreteren. Er zijn 1900 openstaande vacatures in de zorg vandaag. Er komen er 14.000 bij deze legislatuur, en daarbij moet je ook nog eens de 46.000 jobs rekenen die 16.000 voorzieningen jaarlijks nodig hebben om onder andere de vergrijzing op te vangen.

Minister, waar zult u de mensen vinden om dit historisch akkoord ook effectief tot leven te brengen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Gisteren kregen we inderdaad het nieuws van de concretisering van het sociaal akkoord VIA 6, waarbij maar liefst 577 miljoen euro extra per jaar naar de zorg- en welzijnssector in Vlaanderen gaat. Dat sociaal akkoord, dat bedrag, is het dubbele bedrag van de drie vorige sociale akkoorden samen, om maar even de grootte aan te duiden. En dat komt er naast het uitbreidingsbeleid van meer dan een half miljard euro, en de relancemiddelen van 263 miljoen euro. 412 miljoen euro zal gaan naar hogere lonen, 165 miljoen euro gaat naar een verlichting van de werkdruk.

Collega's, corona heeft ons allemaal laten zien en voelen hoe nodig het is om al die handen in de zorg te waarderen, en hoe belangrijk al die mensen zijn die in de zorgsector werken.

Niet alleen al die medewerkers in de Vlaamse zorg- en welzijnssector krijgen volgens het akkoord dat gisteren is geconcretiseerd, meer loon naar werk, er zullen in de komende jaren ook maar liefst 14.000 extra jobs bij komen in die sector boven op de vandaag bestaande vacatures. We weten dat Verso heeft berekend dat er door de dubbele vergrijzing 46.000 extra mensen in de zorg nodig zijn. In de komende jaren zal dat een hele uitdaging vormen.

Minister, u had het over een turbo op tewerkstelling. Dat is natuurlijk heel terecht, want dat is een ongeziene injectie. Maar we moeten ze natuurlijk vinden. Om die turbo te laten aanslaan en te zorgen dat hij niet sputtert, moeten we voldoende mensen kunnen aanspreken om mee in de zorg- en welzijnssector te gaan werken.

Minister, kunt u concreet aangeven hoe de bijkomende middelen zullen zorgen voor meer koopkracht en meer werkbaar werk? Op welke manier zullen de bijkomende medewerkers kunnen worden gevonden?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, sta me toe na deze historische woorden toch een klein beetje te proberen van onze wolk neer te dalen en met realisme op het terrein een aantal vragen te stellen.

Collega's, eigenlijk zeggen jullie dat dit ongezien is, dat we dit nog nooit hebben gedaan. Dat is eigenlijk zeggen: we hadden dit moeten doen voor de coronacrisis, maar we hadden een coronacrisis nodig om te beseffen dat het nodig was. Want dit was niet voorzien in de planning voor de komende jaren. De enige reden waarom dit er komt, is omdat de sector in de coronacrisis stelselmatig een alarmbel heeft geluid.

Dit is een belangrijke eerste stap. Inderdaad, alle partners zijn tevreden. We moeten dat hier ook zeggen, we hebben in november bij het sluiten van het

sociaal akkoord gezegd dat het een belangrijke eerste stap was. Tegelijk lees ik vandaag in de krant dat dit betekent dat we in de woonzorgcentra eigenlijk van 0,5 personeelsleden per bewoner naar 0,6 kunnen gaan, terwijl internationaal onderzoek uitwijst dat we op termijn naar 0,9 mensen per bewoner moeten gaan. Dit is dus nog maar een eerste stap.

Daarbij is de grote vraag nu: hoe krijgen we die jobs ingevuld? Het gaat niet alleen over de 3700 die nu worden aangekondigd. Het gaat jaarlijks over 40.000 jobs in de zorg – een berekening van Verso deze ochtend – die moeten worden ingevuld. Op dit moment halen we daar nog niet de helft van.

Minister, vandaag is er maar één duidelijke vraag. Het debat over wat er nog moet gebeuren, zullen we op een ander moment voeren. Nu is de acute vraag: wat is het tijdspad om die openstaande functies voor het komende jaar al ingevuld te krijgen? Hoe komen we aan die 40.000 jobs?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Mijnheer Vaneekhout, ik kan u geruststellen, ik heb nooit op een wolk geleefd, dus ik moet er ook niet van afkomen. Het zijn de sociale partners – zeer terecht – die woorden als 'een historisch akkoord' in de mond hebben genomen. De socialistische vakbond heeft gezegd: het is een historisch akkoord qua personeel voor de zorg. Andere vakbonden hebben dat ook gezegd, net zoals de werkgeverskoepels. Het zijn hun woorden, en ik denk dat ze gelijk hebben.

Vóór dit akkoord staan er op dit ogenblik al tweeduizend vacatures open. We zoeken tweeduizend mensen. De voorbije weken en maanden, het voorbije jaar hebben we in het parlement heel dikwijls gedebatteerd over: 'Ja maar, u zegt wel dat er vacatures zijn, maar u krijgt ze niet ingevuld. Waarom krijgt u ze niet ingevuld, minister? Omdat u ze beter moet betalen. En u moet zorgen dat er meer mensen zijn, want de werkdruk is een tweede grote prioriteit.'

Het zijn twee terechte bekommernissen, twee terechte beschouwingen, twee elementen die deze Vlaamse Regering heeft opgenomen en waarvoor ze budgettaire middelen heeft vrijgemaakt, namelijk 577 miljoen euro. Dat is een nooit geziene investering in welzijn en zorg. Dat komt boven op de 560 miljoen euro die we al hadden beslist voor het uitbreidingsbeleid, en boven op het besliste beleid van 600 miljoen euro in de vorige regering, dat we nu ook nog uitrollen.

Als u dat allemaal samen neemt, dan gaat het inderdaad over een gigantische opdracht voor de komende jaren, namelijk 14.000 bijkomende plaatsen die we gaan zoeken. Dit akkoord zorgt voor meer koopkracht, meer mankracht, meer vrouwkracht en op die manier ook voor meer veerkracht voor de mensen. Het gaat over veel meer dan alleen maar die 3700 jobs. Dat is een zeer conservatieve, behoudsgezinde inschatting. Ik denk dat het er in de realiteit veel meer zullen zijn, maar dat zullen we gaandeweg wel zien. Het gaat dus over veel meer dan alleen maar de uitdaging over die 3700 jobs. Het gaat ook over die 2000 jobs die openstaan en die 10.000 jobs die we met het uitbreidingsbeleid willen realiseren.

Als het gaat over meer koopkracht, is het toch wel een aanzienlijk element. Voor een verpleegkundige in een woonzorgcentrum met een jaar anciënniteit, pas opgestart, betekent dat 186 euro bruto erbij. Voor iemand die vijf jaar anciënniteit heeft, betekent dat 345 euro per maand erbij. Dat is dus aanzienlijk.

Dat was wat we eigenlijk eind vorig jaar al beslist hadden. Waar het nu vooral over ging, was die 165 miljoen euro bijkomend inzetten op kwaliteit om dat te kunnen doen. Dat gaan we dus doen. Dat gaat over 400 mensen in de

gezinszorg, 2600 mensen in de woonzorgcentra, 400 vte's, dus waarschijnlijk meer mensen, in de jeugdhulp. Dat gaat over 500 mensen in de kinderopvang. Dat gaat ook over die elementen die misschien niet groot in aantal zijn maar waarover we in het parlement al vaak terecht hebben gesproken. Want ook voor de hulplijnen zoals Tele-Onthaal, de Zelfmoordlijn enzovoort zorgen we voor versterking met dit sociaal akkoord.

We gaan nu die mensen moeten vinden. Dat is een terechte opdracht. Ook daarvoor staan er in het sociaal akkoord heel wat ambities. Ik zal dat niet alleen kunnen doen. Ik was bijzonder blij dat we dat gisteren met de hele Vlaamse Regering hebben kunnen voorstellen, met de minister-president maar ook met de minister van Onderwijs en de minister van Werk. Waarom zeg ik dat? Omdat het zal gaan over hoe we ervoor kunnen zorgen dat die opleidingen, zoals Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) en opleidingen in de zorg en welzijn aantrekkelijker gemaakt worden voor degenen die vandaag 17, 18 jaar zijn en de keuzes voor de toekomst moeten kunnen maken, of degenen die vandaag 13, 14 jaar zijn en die keuzes willen gaan maken.

Het gaat over het heroriënteren van mensen die vandaag een job hebben of die vandaag te horen hebben gekregen dat ze hun job zullen verliezen. Hoe kunnen we zorgen voor heroriëntatie? Daar hebben we natuurlijk VDAB voor nodig. Het gaat ook over hoe we elders verworven competenties, waar al heel lang over wordt gesproken en wat al is aangepakt, nog verder kunnen aanpakken om mensen die die elders verworven competenties hebben, mee in te zetten in zorg en welzijn. Ten slotte gaat het ook over de vraag hoe we kunnen zorgen dat degenen die vandaag werken in de zorg, in de zorg blijven werken. Dit onder andere door de schotten verder weg te nemen en door te zorgen dat men over de sectoren heen binnen zorg en welzijn sneller van job kan veranderen. Wanneer je na tien of vijftien jaar uitgekeken bent op een bepaalde job maar wel in de sector wilt blijven maar een andere uitdaging zoekt die gelijkaardig is, dan moeten we zorgen dat dat mogelijk is.

Het gaat dus over multidisciplinaire samenwerking. Het gaat over een sectoroverschrijdende aanpak. Het gaat ook over het flexibel inzetten van de personeelsnormen.

Hiermee hebben we gisteren een heel belangrijke steen in de rivier verlegd. Maar het is niet de laatste steen. Er is nu ontzettend veel werk om wat gisteren plechtig ondertekend is, in de komende jaren concreet te maken.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Ik begrijp dat het pijn doet aan de oren van mijn gewaardeerde collega van Groen dat de vakbonden dit akkoord historisch noemen. Het zijn niet onze woorden, mijnheer Vaneeckhout, het zijn de woorden van de sociale partners die zeggen dat wat hier gebeurt, goed is. Wij zeggen dat, als men naar de cijfers kijkt, er nog nooit een Vlaamse Regering is geweest die een socialer beleid heeft gevoerd dan het beleid van minister-president Jambon en van minister Beke.

Minister, in de sector is dit uiteraard goed nieuws, maar iedereen wil eerst zien en dan geloven. Ik wil heel graag mijn hoop uitspreken dat de sociale partners, in de geest van een heel duurzame sociale vrede, nu ook snel werk zullen maken van het uitwerken van een Vlaams loonhuis. Dat Vlaams loonhuis is nodig om die nieuwe loonschalen in te voeren en dus ook iedereen de opslag te geven die nu is afgesproken. Er is de 1,7 procent, maar in de verschillende sectoren komt daar nog wat bij. Dus is mijn vraag, minister: wanneer zal de laatste sector klaar zijn met het bouwen van dat Vlaams loonhuis, zodanig dat die koopkrachtverhogingen ook op de rekeningen van de werknemers in de zorg terechtkomen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is goed nieuws dat de verschillende sectoren binnen zorg en welzijn worden versterkt met extra medewerkers, maar het is natuurlijk inderdaad de uitdaging om die medewerkers te vinden. Dat is geen taakstelling van u alleen, minister, dat zegt u terecht. Dat is ook een taakstelling van het beleidsdomein Werk en van het beleidsdomein Onderwijs. Dat is zelfs ook een taakstelling van ons allemaal, door mee te werken aan een positieve beeldvorming. Daarbuiten zullen we ook creatief moeten zijn en andere pistes moeten durven te exploreren. Dat we jongeren moeten aanspreken, staat buiten kijf, maar dat zal niet voldoende zijn. We moeten zorgen voor zijnstroom, dat kan bijvoorbeeld via mensen die nu werkloos zijn geworden, via nieuwkomers, ik denk bijvoorbeeld ook aan mantelzorgers, maar we zullen ook andere groepen moeten aanspreken. We zullen meer mannen moeten aanspreken, meer mensen met een migratie-achtergrond. En we zullen ook de zorg op een andere manier moeten organiseren. Minister, ik denk dat we meer moeten gaan naar flexibiliteit, minder stringente regeltjes, zodat de directies hun personeelsequipes en hun teams op een goede manier kunnen invullen.

Minister, zult u ook meer flexibele invulling van die personeelsinzet op heel korte termijn mogelijk maken, zodat mensen met meer profielen kunnen worden ingezet in die teams en directies het daar gemakkelijker hebben om de nodige inzet te verzekeren?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Collega's, wij worden helemaal niet nerveus als we positieve feedback horen van de vakbonden. Integendeel, ik ben enorm blij dat zij na tientallen jaren aan de alarmbel trekken, na veel witte woede, eindelijk gehoor gekregen hebben van deze regering, die met dezelfde partijen de voorbije jaren die noodkreten wel genegeerd heeft. Het is dan ook logisch dat zij, op het moment dat er wel gehoor is, zeggen: 'Oké, het is goed dat we die eerste stap zetten.'

Maar, collega Parys, ik nodig u uit om op het terrein te gaan vragen hoe enthousiast men is over het beleid en over hoe men zich erkend voelt na het voorbije jaar, wat er allemaal op het terrein op hen afkomt en hoe krachtig zij daar staan op dit moment, door de beperkte investeringen van de afgelopen jaren. Dát is voor mij ook een belangrijk signaal.

Minister, ik vroeg u zonet naar het tijdsfad voor de invulling van de vacatures. Ik heb daar geen concreet antwoord op gekregen. Dat geeft mij wel een aanvoelen dat het inderdaad niet allemaal dit jaar ingevuld zal kunnen worden. Er zijn ook geen toverformules voor, ik verwijt u dat ook niet. Maar, collega's laat het ons blijven uitdrukken: zelfs met dit sociaal akkoord zijn de mensen in de kinderopvang de slechtst betaalde beroepsgroep in dit land.

Minister, vandaar de fundamentele vraag: hoe zult u zorgen dat er meer doelgroepen, meer mensen zich aangesproken voelen om die stap te zetten? Hoe kunt u dat waarmaken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Als er iets is wat deze coronacrisis echt bewezen heeft, dan is het dat we de extra handen aan het bed echt wel nodig hebben. Het VIA 6-akkoord is alleszins veelbelovend: betere arbeids- en loonsvoorwaarden en ook het verminderen van de werkdruk. Maar het is al gezegd: de grote uitdaging zal vooral zijn om de mensen te vinden. We hebben de voorbije jaren al heel wat inspanningen gedaan om juist meer mensen aan te trekken voor de functie van

verpleegkundige en zorgkundige. Maar we zitten nog altijd met een tekort. Dus naast de instroom gaan we vooral naar de zijstroom moeten kijken, en naar elders verworven competenties. Ik denk dat daar nog een aantal hiaten zitten die we toch moeten oplossen. Als we die extra handen effectief in de praktijk willen, wat zijn dan de nieuwe, concrete, innovatieve acties die er zullen plaatsvinden om meer zijinstromers aan te trekken?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dank u wel, voorzitter. Het is inderdaad historisch dat collega Parys zich op één lijn stelt met de vakbonden. Dat is inderdaad historisch te noemen. Maar uiteraard, minister, ook onze fractie is tevreden dat er een akkoord is bereikt. Het is trouwens de uitrol van eerdere overeenkomsten, eind vorig jaar.

Maar ik wil toch ook een aantal nuanceringsbrengen bij het euforisch verhaal dat hier door de meerderheidspartijen, en uzelf, wordt gebracht. Het is inderdaad zo dat een grote investering wordt gedaan, maar – zoals collega Vaneekhout zegt – dat konden we ook al een aantal jaren geleden gedaan hebben. En wanneer u spreekt over honderden miljoenen extra investeringen: ja, ook de lonen zijn gestegen, dat wordt nooit mee in rekening genomen door de mensen hier. 'Gemiddeld 6 procent', zegt collega Parys, maar zijn een heel aantal mensen die niet die 6 procent opslag krijgen. Dat wordt vermeld alsof iedereen 6 procent loonopslag zou krijgen, wat helemaal niet het geval is. En zelfs na uw antwoord, minister, blijft ook bij mij de vraag van 1 miljoen: waar gaat u in godsnaam al dat personeel halen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Collega Parys heeft vaak een nogal creatieve manier om naar de zaken te kijken. Maar als u zegt dat het toch wel straf is dat er net tijdens een pandemie zo'n straf akkoord wordt aangekondigd, dan overtreft u toch wel uzelf. Want de realiteit is natuurlijk net het tegenovergestelde. Net voor de crisis stond heel de zorgsector hier nog voor de deur, en toen bleven de Vlaamse Regering en deze meerderheid nog Oost-Indisch doof voor hun wensen. Er is dus net een pandemie nodig geweest om deze stappen te kunnen zetten. Het is toch wel veel eerlijker, denk ik, om de zaken zo voor te stellen.

Maar laat ons duidelijk zijn: ik ben wel blij met dit sociaal akkoord. Ik heb het altijd al gezegd: ik denk dat het belangrijk is dat dit akkoord er is. Zijn er nog meer noden in de sociale sector? Uiteraard. Ik denk dat iedereen dat ook erkent. Maar ik ben blij dat het sociaal akkoord er is. Het sociaal akkoord is opgebouwd met drie grote pijlers:

De eerste pijler is een correcte verloning, een correcte vergoeding voor het werk dat die mensen doen. Ik ben blij dat daar extra middelen voor gevonden zijn.

Ten tweede: meer handen aan het bed. Want als je met mensen uit de zorg spreekt, dan is dat hetgeen waar ze vaak het meest van wakker liggen, nog meer dan van hun eigen verloning: dat ze hun werk op een goede manier willen doen en de zorg willen kunnen geven die ze zouden willen bieden. Ook daar zijn extra middelen voor voorzien, maar – het is hier al terecht gezegd, ook door de minister – het zal een serieuze uitdaging zijn om die mensen ook effectief te vinden. We zullen daar zeker creatief en constructief mee over nadenken.

Ten derde, en dan sluit ik af, voorzitter: de wachtlijsten zouden er ook mee aangepakt worden. Daar hebben we van in het begin over gezegd: het zal heel moeilijk zijn om en-en-en te doen. En dat aspect mis ik toch wel voor een groot

stuk in dit sociaal akkoord. Waar is dat naartoe? Zijn er daarover nog dingen die u kunt aankondigen?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ja, ik wil toch ook even ingaan op het historisch akkoord. Het is een goed akkoord. Het personeel van de zorg komt al meer dan twintig jaar op straat, meneer Parys. Ze komen al twintig jaar op straat omdat ze meer personeel vragen, om de zorgen te kunnen bieden waarvan ze denken dat die nodig te zijn, en die ze niet kunnen bieden. Twintig jaar lang komen zij op straat. De verschillende regeringen – waar uw partij, en ook de partij van minister Beke in vertegenwoordigd waren – hebben dat keer op keer genegeerd. Dat heeft gezorgd voor een serieuze onderfinanciering van de zorg. Er is nu een coronacrisis nodig geweest. Midden in de coronacrisis zijn er honderden alarmkreten gekomen uit de zorgsector. De zorgsector is zelfs in juni op straat gekomen, heeft acties gevoerd met de vraag naar meer personeel. Het is jammer dat dat allemaal nodig was om eindelijk een regering te doen beseffen dat een deftig budget moet worden neergelegd.

Maar ik vind het belangrijk dat minister Beke ook zei dat dit niet de laatste steen is die gelegd wordt. Dat wil ik ook wel benadrukken. Als je het nu bijvoorbeeld berekent voor de woonzorgcentra, dan komen er 2, 2,5, 3 extra personeelsleden bij per woonzorgcentrum. Dat is een versterking, maar dat is nog niet de versterking die er effectief nodig is.

Dit is niet de laatste steen. Minister, wat zijn uw concrete plannen na dit akkoord? Welke stappen gaat u deze legislatuur nog nemen om de personeelsnormen te verhogen, en om te zorgen voor een buurtgerichte zorg, ook bij mensen aan huis?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wanneer zal het Vlaamse IFIC-huis (Instituut voor Functieclassificatie) klaar zijn? Dat zal opgemaakt worden. Er wordt hier gesproken over twintig jaar sociale woede, maar daarbij vergeet men dat de vorige Vlaamse Regering ook een sociaal akkoord gemaakt heeft: VIA 5. Dat ging over 95 miljoen euro. Er was een VIA 4. Dat doet niets af aan de waarde van dit sociaal akkoord. Het is inderdaad een veelvoud daarvan.

Als men echter zegt dat er in twintig jaar sociale woede nooit is geluisterd en dat er geen akkoorden zijn gemaakt, dan klopt dat niet. Er zijn daarvoor ook nog sociale akkoorden gemaakt, waarin ook opstappen qua IFIC zijn gezet, maar ik zal de laatste zijn om te ontkennen dat we op dat vlak nu heel terecht een kwantumsprong doen.

Collega's, ik denk dat we samen toch één belangrijke zaak voor ogen moeten houden. Men kan verder het proces maken over het verleden. U zult daar anders tegenover staan dan wij, en we zullen daarover van mening verschillen, maar de mensen die vandaag in zorg en welzijn werken, hebben daar eigenlijk lak aan. Zij vragen een grotere pecuniaire waardering, maar ook een grotere maatschappelijke waardering. Wat zij vragen, en waar wij allemaal samen aan kunnen werken, is dat ervoor zou worden gezorgd dat de beeldvorming inzake werken in welzijn en zorg ook verbetert. Als er één belangrijk element is op basis waarvan mensen kiezen of ze dit of dat wel willen doen, of zeker niet willen doen, dan is het dat. Alle andere dingen heb ik daarstraks al opgesomd. Ik wil dat graag nog eens herhalen, want dat zijn allemaal dingen uit de sociale akkoorden die we zullen moeten doen, waartoe we ons, samen met de collega's van Onderwijs, Werk en de anderen, hebben geëngageerd. Die beeldvorming, daar kunnen we echter samen aan werken. Dit Vlaams Parlement heeft vorig jaar, en ik kijk naar

de heer Rzoska, de voorzitter van de commissie, aanbevelingen gegeven. Die aanbevelingen heb ik zeer ter harte genomen. Dit was een element van die aanbevelingen. We zijn daarmee aan de slag gegaan, onder de waterlijn, en daar zijn stevige discussies over gevoerd. Ik wil daar de sociale partners, de werkgevers, de werknemers en, niet het minst, sociaal bemiddelaar Dirk Vanderpoorten ook hartelijk voor bedanken, én mijn collega's in de regering. Daar zijn stevige discussies over geweest, maar we hebben daar geen grote acties over gehad. Dat is onder de waterlijn gebleven tot er een akkoord was. Dat is mogelijk geworden omdat we respect hadden voor elkaar, respect voor de noden die er waren.

Dit sociaal akkoord is van toepassing op 180.000 mensen, de mensen die werken op dat terrein. Dat zijn ongelooflijk veel mensen. Ik denk dat zij, naast de financiële waardering die ze nu krijgen en het applaus dat ze hebben gehad, ook die maatschappelijke waardering moeten kunnen krijgen, ook bij de publieke opinie, ook van dit parlement. Collega's, daar kunnen we allemaal samen aan werken.

Collega Vaneekhout, u vraagt wat nu het tijdsfad is. Dit sociaal akkoord gaat in, maar daar zitten natuurlijk een aantal sequensen in. Een van die sequensen is de volgende. Daar heeft de regering vorige week ook een beslissing over genomen. Normaal gezien liep met betrekking tot de woonzorgcentra de vergoeding voor leegstand eind maart af. Wat het luik van het akkoord over het aanwerven van bijkomend personeel betreft: dat zou ingaan op 1 juli, wat onzekerheid gedurende drie maanden zou betekenen. De Vlaamse Regering wil de mensen die daar vandaag werken, niet in onzekerheid laten. In juli zullen ze bijkomend personeel kunnen aanwerven, maar nu zou men daar niet alleen even met leegstand moeten zitten, maar ook met lege handen, of zou men moeten worden ontslagen. Die continuïteit hebben wij gegarandeerd.

Ik was gisteren dan ook een beetje verbaasd toen ik Mieke Vogels hoorde zeggen dat we dat eigenlijk niet hadden moeten doen, dat we leegstaande bedden financieren. Dat zijn geen leegstaande bedden die wij financieren. Ik vond het eigenlijk nogal hallucinant toen ik dat zag. Dat is het financieren, het waarborgen voor mensen die vandaag in de woonzorgcentra werken, soms inderdaad met minder bedden, met minder mensen die in die bedden liggen, om meer aandacht te kunnen geven aan de mensen die er vandaag zijn, na alles wat ze hebben meegemaakt, met de maatregelen die er vandaag nog moeten zijn in de woonzorgcentra, met de bezoeksregelingen, het opnieuw binnenbrengen van mensen, het ervoor zorgen dat die ook nog mee kunnen worden gevaccineerd enzovoort. We zorgen vandaag dus voor continuïteit. We maken dat plan klaar. Men kan daarop rekenen vanaf de zomer.

We zorgen er ook voor, met een flexibele inzet van personeel, dat mensen die vandaag overuren hebben, dat tussen april en september voor een stukje kunnen recupereren. Natuurlijk is dat geen duurzaam iets. We hebben niet de ambitie om leegstaande bedden structureel te financieren.

Ik kom weer terug op de aanbevelingen van het Vlaams Parlement, want we hebben wel de ambitie om eens op een andere manier naar de ouderenzorg te durven kijken. We moeten dat niet doen in bipolaire termen, met thuis wonen aan de ene kant en in een voorziening wonen langs de andere kant. We moeten kijken naar het hele spectrum daartussenin, van kleinschalig wonen tot thuiszorg en dagverzorging. We moeten ook aan die ondersteuning werken. De Vlaamse Regering heeft afgesproken dat te zullen doen. We zullen dat voorbereiden. Het is geen of-ofverhaal. Het is een en-enverhaal.

Ik heb het voorbije jaar het genoeg gehad om in moeilijke omstandigheden toch veel op het terrein te gaan. Ik heb gezien hoe vandaag al ongelooflijk veel initiatieven de combinatie van dagopvang en thuiszorg met een residentiële

context mogelijk maken. Het moet kleinschaliger, maar we hebben tijdens de werkzaamheden in de commissie tezelfdertijd vastgesteld dat een professionele backoffice van gigantisch belang is om de kleinschalige frontoffice goed te kunnen organiseren. Dit is een belangrijke stap, maar het is niet de laatste stap die we in verband met de ouderenzorg moeten zetten. We zullen nog veel verdere stappen moeten zetten.

Mijnheer Anaf, ik zie dat mijn tijd op is, maar ik zal nog een concreet antwoord op uw vraag geven. We hebben middelen uitgetrokken voor de meerderjarige personen met een handicap. Er gaat 1,9 miljoen euro meer naar de rechtstreeks toegankelijke hulp. Dat zal een puzzelstuk zijn in het grotere vraagstuk waaraan u hebt gerefereerd.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Mijnheer Vaneeckhout, ik wil even ingaan op de door u rondgestrooide bewering dat we door de beperkte investeringen van de afgelopen jaren nu een grote inhaalbeweging moeten maken. Dat gebeurt wel eens meer. Dat er een grote inhaalbeweging is, zal ik niet ontkennen, maar u moet me eens vertellen over die beperkte investeringen van de afgelopen jaren. In 2015 was het budget voor zorg en welzijn 10,2 miljard euro. Dit jaar gaat dit naar 13 miljard euro. U komt ons hier de les spellen over het feit dat de laatste jaren ondergeïnvesteerd is in zorg en welzijn. U zult het ermee eens moeten zijn dat het over veel geld gaat. Zorg en warmte kosten centen en iedereen weet dat de melk van de koe en niet van de supermarkt komt. De welvaart komt niet van de overheid, maar van de ondernemers. We hebben een sociale relance afgesproken en we geven boter bij de vis. Dat moet hand in hand gaan met de economische relance die we moeten voeren. Het ene gaat niet zonder het andere. Het ene zorgt ervoor dat we het andere kunnen betalen. Ik zou zeggen: 'En avant.'

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Mijnheer Vaneeckhout, ik wil toch ook even reageren. U hebt terecht gezegd dat er geen toverformules bestaan, maar ik dacht dat u er wel een had, namelijk om geld te toveren. De inspanning die hier wordt geleverd, is ongezien. Met dit sociaal akkoord ten bedrage van 577 miljoen euro wordt een enorme investering in welzijn en zorg gedaan. Daardoor komt er een betere verloning van de medewerkers en komen er meer handen aan het bed. Dat betekent: meer tijd, meer zorg en betere zorg. Het zijn stappen die we moesten nemen om de kwaliteit van de zorg en van het werken in de zorg te garanderen.

Minister, er staan ons inderdaad nog vele uitdagingen te wachten, zoals de vergrijzing. We moeten evolueren naar meer kleinschalige zorgvormen en naar meer buurtgerichte zorg. Maar de eerste uitdaging is nu dat we voldoende medewerkers moeten vinden om al die vacatures en bijkomende plaatsen in te vullen. En om dat te kunnen waarmaken, minister, doe ik een appel op u, maar niet alleen op u, ook op uw collega van Werk, ook op u collega van Onderwijs, en, collega's, ook op jullie allemaal. Ik zou zeggen: werk allemaal samen mee aan een positieve beeldvorming. Sorry, mevrouw Holtzer, ik zou zeggen: 'Iedereen Zorgambassadeur!'.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Van de kinderopvang tot de ouderenzorg, van de jeugdhulp tot de geestelijke gezondheidszorg, nog nooit is op het terrein in Vlaanderen de nood aan een sterk zorgsysteem zo groot geweest. Natuurlijk vraagt dat jaar na jaar meer geld. Als de sector al jarenlang op straat komt met steeds dezelfde vraag om meer investeringen door de stijgende nood, dan is het

inderdaad pijnlijk dat deze regering pas tijdens deze crisis beseft heeft dat die vraag terecht is en dat ze daaraan een stuk wil tegemoetkomen.

Wat er beslist is, is een goede zaak. Er gebeuren extra investeringen, en die zijn zeer noodzakelijk op het terrein. We zullen de eersten zijn om die mee uit te dragen en extra pistes te zoeken om de maatschappelijke waardering voor de zorgsector nog hoger op de agenda te houden, iets wat we al jaren als fractie en als partij doen. Maar we gaan ook blijven zeggen dat dit slechts een eerste stap is, want de noden zullen in de eerste tien jaar alleen maar groter worden, en wat ons betreft is er dus nood aan een veel langduriger en structureler meerjarenplan voor de zorgsector.

Hoe organiseren we dat? Hoe financieren we het? Hoe zorgen we er vooral voor dat de helden van de zorg permanent krijgen waar ze recht op hebben?

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het beleid omtrent vaccinaties en sneltesten

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de coronavaccinatiestrategie

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de versnelling in de vaccinatiestrategie

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, eerst het goede nieuws: er komen zo'n 2,13 miljoen vaccins onze richting uit. Daar zal Vlaanderen een substantieel deel van krijgen. We houden alvast ons hart vast dat er niets tussenkomt, dat er niets gebeurt. We zullen de broodnodige versnelling richting onze nationale feestdag van 11 juli kunnen inzetten.

We weten ook dat er deze avond een extra overleg is naar aanleiding van de nieuwe berichten uit Duitsland. Momenteel wordt in Frankrijk en Duitsland de vaccinatie van de min 60-jarigen stopgezet. Het kan dus zijn dat wij ook op korte termijn onze strategie zullen moeten aanpassen. Momenteel zijn we nog bezig met de vaccinatie van onze senioren. Die wordt voortgezet in dalende lijn van leeftijd.

Ik wil hier in de marge zeggen dat het belangrijk is dat publieke figuren zich daaraan houden. We hadden al Marc Coucke, deze week hadden we Guy Verhofstadt, die zich hebben laten inenten voor hun beurt. Dit ondermijnt enerzijds de geloofwaardigheid van het Europees Parlement. Goed, dat laat ik voor wat het is. Het ondermijnt anderzijds de geloofwaardigheid van de vaccinatiestrategie. Ik hoop dat zij zich daar goed van bewust zijn.

Zo kom ik tot de reservelijsten. Door die vrij te laten samenstellen door de lokale overheden, zit hier en daar een groot verschil, en wordt de gevraagde volgorde niet gerespecteerd. Minister, wilt u voor de huidige en de komende reservelijsten bindende richtlijnen opstellen zodat in de vaccinatievolgorde eerst de meest kwetsbaren aan de beurt komen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Voorzitter, minister, als de vaccins zoals ze verwacht worden, effectief geleverd worden, gaan we de komende weken echt wel een versnelling hoger schakelen. De vaccinatiecentra zijn er klaar voor, ze wachten op de vaccins.

In de loop van de komende maand beginnen we aan een nieuwe fase in onze vaccinatiestrategie. We zijn gestart met de 65-plussers. Daarna komt de groep met onderliggende aandoeningen: mensen met zeldzame ziektes, hartziektes, longaandoeningen enzovoort. De bedoeling is dat vanaf volgende week, 8 april, de mensen met onderliggende aandoeningen de lijst kunnen raadplegen via My Health Viewer. Op die manier zullen zij automatisch worden uitgenodigd. De lijst is nog niet definitief. De huisartsen/specialisten zullen de lijst nog kunnen aanvullen. De mensen moeten niet in paniek slaan als hun naam nog niet op die lijst staat.

Wat betreft het juridische aspect, zullen wij vandaag het ontwerp van decreet over het samenwerkingsakkoord goedkeuren, omdat het juridische luik dan in orde is.

Minister, er zijn nog altijd mensen die zich zorgen maken, mensen met een aandoening, die natuurlijk zo rap mogelijk gevaccineerd willen worden. Ze zijn bang om besmet te worden. Ze snakken naar het vaccin, wat uiteraard goed nieuws is. De mensen vragen dus ook eigenlijk wanneer het aan hen is.

Minister, kunt u bevestigen dat tegen 8 april alles in orde is opdat mensen met een onderliggende aandoening die lijsten kunnen raadplegen en nadien automatisch uitgenodigd worden en dat ze in een snel tempo hun vaccin kunnen krijgen?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, collega's, vorige week hebben we weer heel wat stevige maatregelen moeten nemen in de strijd tegen het coronavirus. We zitten nu allemaal samen al meer dan een jaar in deze crisis en dat weegt. Dat weegt op onze ziekenhuizen, dat weegt op onze zorgverleners, maar eigenlijk op de hele samenleving, op ons allemaal.

Begin deze week zijn er gelukkig een aantal nieuwe tools bij gekomen om te helpen dat virus te verslaan, namelijk de sneltesten en zelftesten, die ons zeker zullen helpen. Maar de beste garantie, dé cruciale factor om hieruit te geraken, is natuurlijk de vaccinatiecampagne. Die nam een voorzichtige start en er waren wat problemen met de leveringen, maar het is nu de hoop dat we echt snelheid zullen kunnen maken als de leveringen zullen blijven komen. Dat is een heel goede zaak. In absolute aantallen springen we normaal gezien naar een 250.000-tal vaccinaties per week. Ook het totale voorziene aantal leveringen voor heel België stijgt in april naar 1,2 miljoen. Johnson & Johnson komt er ook bij, waardoor we een vierde pijler hebben in de vaccinatiestrategie.

Het komt er dan natuurlijk op neer om dit op een vlotte manier te laten verlopen en heel duidelijk te maken wie er nu juist wanneer zijn of haar vaccinatie kan verwachten. Daar, minister, loopt het in de praktijk soms toch nog wel wat fout. Daar moet het echt nog beter. We hebben op zich een duidelijke strategie en duidelijke richtlijnen, maar in de praktijk zien we dat op het einde van de dag, als er vaccins over zijn, er door een bepaald vaccinatiecentrum wel heel consequent mensen worden opgebeld die eigenlijk aan de beurt zijn of mensen op de reservelijsten, maar dat op een aantal andere plaatsen andere inzichten worden gehanteerd, vaak met goede bedoelingen. Op een bepaald moment werd zelfs het gemeentepersoneel opgebeld enzovoort, een beetje afhankelijk van de

connecties die je hebt. Dat zorgt voor frustraties, onzekerheid en een gevoel van onrechtvaardigheid.

Minister, we zullen snel van start kunnen gaan met de vaccinatie van de risicopatiënten, nadien de essentiële beroepen en dan de brede bevolking. Wat betekent de versnelling concreet voor hen? Wanneer mogen ze de spuit verwachten? Zijn ze er zeker van dat die niet naar andere mensen zal gaan?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we versnellen inderdaad onze vaccinaties, vooral in onze vaccinatiecentra. Dat heeft te maken met twee zaken. Ten eerste zullen we meer leveringen krijgen in de maand april. Deze week zijn er 212.000 uitnodigingen vertrokken voor vaccinatie. Volgende week zijn dat er een dikke 250.000, de week nadien een kleine 260.000, in de week van 19 april in principe 300.000 en in de week van 26 april ongeveer 265.000. Alles samen zijn dat er ongeveer 1,1 miljoen voor de komende vier weken. Dat is het deel van de 2 miljoen voor België, mijnheer Anaf, waarover u hebt gesproken. Dat is wat wij hebben geprogrammeerd, in de hoop dat de leveringen zullen volgen.

Er komen dus grotere leveringen, maar daarnaast hebben we in de vaccinatiestrategie, die we samen hebben afgesproken, intussen ook al heel wat groepen kunnen afvinken. Denk aan de woonzorgcentra, voorzieningen voor personen met een handicap, jeugdhulpvoorzieningen, ziekenhuizen en mensen in de eerste lijn. Die zijn grosso modo afgewerkt. Dat maakt de aanpak natuurlijk ook wel wat anders. De voorbije weken hebben we op die manier bijna dagelijks op een duizendtal plaatsen vaccins moeten leveren. Nu zal dat meer geconcentreerd worden naar de vaccinatiecentra. Ze zullen dus hoe langer hoe meer het centrale punt worden in onze vaccinatiestrategie. Dat is een belangrijke zaak.

Waar we op dit ogenblik gevaccineerd hebben, zien we in Vlaanderen een hoge vaccinatiegraad. We hebben dat gezien in de woonzorgcentra en we zien dat ook in onze ziekenhuizen. We zien dat ook bij de 85-plussers die we tot nu toe hebben gevaccineerd. Daar zitten we aan 77 procent en het zullen er meer zijn, want een aantal onder hen wordt deze week nog gevaccineerd en niet iedereen is al geregistreerd. We halen dus een hoge vaccinatiegraad, wat een goede zaak is. Het komt erop aan om dat in de volgende periode aan te houden.

Men is altijd groot in het aankondigen van extra leveringen, maar wanneer er dan minder leveringen zijn, zie ik eerlijk gezegd geen persberichten van die bedrijven of van de Europese Commissie verschijnen. Dan mogen de ministers die aan de knoppen zitten voor de implementatie, het opsoppen.

Maar AstraZeneca heeft voor het tweede kwartaal wel flink wat minder leveringen dan oorspronkelijk voorzien. Europa heeft dat verleden week nog bekendgemaakt. In plaats van 180 miljoen zullen het er maar 70 miljoen zijn. Uiteraard heeft dat ook een impact op de manier waarop wij daarmee moeten omgaan. Johnson & Johnson is versneld, maar de eerste stappen zijn voorzichtige versnellingen. Er zijn er 1,4 miljoen voorzien voor het tweede kwartaal. Maar dat betekent heel concreet, eind april, in de laatste twee weken, zo'n 22.000 voor Vlaanderen. Dat betekent dus nog niet de kwantumsprong.

Maar wij bereiden ons wel voor – en dat heb ik ook altijd gezegd – om datgene wat we hebben, ook in te zetten. En we doen het ook goed. We hebben de voorbije periode – ik verwijs even terug naar onze vaccinatiestrategie – met de verschillende collectiviteiten en voorzieningen sterk ingezet op het tweede vaccin. De komende weken zullen we vooral inzetten op het eerste vaccin. En dan zult u die cijfers ook weer zien stijgen.

Ik ga in op de vragen over de mensen met onderliggende aandoeningen en de 65-plussers. Wat de mensen met een onderlinge aandoening betreft, is er, zoals collega De Rudder heeft gezegd, straks nog een belangrijke opdracht toevertrouwd aan dit parlement: het stemmen van het samenwerkingsakkoord, zodat de juridische basis, waarover sommigen twijfel hebben gezaaid – daarover hebben we het in dit parlement al eens gehad – wordt gedicht. En als dat gestemd is, zullen wij begin volgende week de eerste uitnodigingen versturen voor de mensen met onderliggende aandoeningen. Op die manier kan normaal gezien, in de week van 19 april, de eerste groep daarvan worden uitgenodigd. Wij zullen eind april, gedurende een bepaalde periode, ook nog mensen samen uitnodigen. Dat wil zeggen de groep tussen 65-plus en een beetje ouder en de mensen met onderliggende aandoeningen, om op die manier de overgang te maken. Normaal gezien zouden we dan in de week van 3 mei de 65-plussers een eerste vaccin moeten hebben gegeven.

Ik krijg soms de vraag: wanneer volgt dan het tweede vaccin? Wel, dat hangt ervan af welk vaccin u hebt. Voor sommige vaccins, zoals AstraZeneca, zult u drie maanden mogen wachten. Voor andere zal het wat sneller gaan. Dat is wat klaarligt.

Wat de reservelijsten betreft, wil ik nog eens benadrukken dat we afspraken hebben gemaakt. Ik reken daarbij ook op de verantwoordelijkheidszin van de vaccinatiecentra om de 65-plussers eerst te nemen. Dat hoeft niet in dalende volgorde te zijn. Maar ik vraag wel om die te nemen en daar ook reservelijsten voor aan te leggen. En in het merendeel van de vaccinatiecentra wordt dat ook op een zeer scrupuleuze manier gedaan.

We hadden een paar weken geleden inderdaad problemen. Wat waren die problemen? Die problemen waren toen, op het ogenblik dat we de mensen uit de eerste lijn aan het vaccineren waren, dat er al heel wat mensen gevaccineerd waren. Omdat ze bijvoorbeeld ook als coördinerend en raadgevend arts (CRA) of als kinesist in een woonzorgcentrum werkten of omdat ze deeltijds een praktijk hadden en daarnaast ook nog in een ziekenhuis werkten, waren ze al in die zogenaamde collectiviteiten gevaccineerd. Zij kregen dan ook nog eens een uitnodiging. En dan kwamen er lege plaatsen, veel lege plaatsen. Dan is men beginnen improviseren.

De voorzitter: Kunt u stilaan afronden?

Minister Wouter Beke: Ja, ik rond af.

Dat was niet de bedoeling. Het aantal no-shows, mensen die niet komen opdagen, ligt nu veel lager, net omdat we aan de bevolkingsgroep van de 65-plussers zitten in dalende lijn. Maar wanneer er toch lege plaatsen zijn, voorzitter, en de 65-plussers en de reservelijsten zijn al uitgeput, dan kan men nog een back-up organiseren voor de kleuterleiders, de mensen die werken in de kinderopvang en bij de politie. Dat is zoals het is afgesproken.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ja goed, inderdaad, we zullen eerst programmeren. Maar dan is het natuurlijk van groot belang dat de spuit ook in de arm komt. Laat ons hopen dat dat in de komende weken prioritair zal gebeuren en dat er geen strubbelingen meer zijn.

En dan is er het belang van de reservelijsten. Waarom dring ik aan op een soort van bindende richtlijn? Omdat we inderdaad zien dat er op veel plaatsen nog wordt geïmproviseerd. Ik zeg niet dat dat niet met de beste bedoelingen is. Maar,

zeker als we het draagvlak voor de vaccinatie willen behouden, is het belangrijk dat het overal op dezelfde manier gebeurt.

Als we een versnelling nemen, zoals u wilt en zoals wij allemaal willen, moeten we ons natuurlijk ook voorbereiden op datgene waar men in bepaalde landen nu al over aan het spreken is, namelijk de derde prik, het zogenaamde booster-vaccin in het najaar voor de kwetsbare groepen.

Bent u daar al mee bezig, om dat ook in Vlaanderen te plannen? Zijn daar al zaken rond gebeurd, zodat we in het najaar weten waaraan we kunnen beginnen?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Bedankt voor uw duidelijke antwoord, minister. Het is zeker een goede zaak dat we na de stemming van het samenwerkingsakkoord verder kunnen gaan met de organisatie van de vaccinaties voor mensen met onderliggende aandoeningen.

U geeft zelf aan, minister, dat de cijfers wat betreft de vaccinatiegraad enorm hoog zijn bij mensen in de woonzorgcentra en de zorgverleners, maar we zien nu ook in de groep van 85-plussers dat mensen zich met heel velen komen aanbieden in een vaccinatiecentrum voor dat vaccin. Maar het zal natuurlijk de kunst blijven om die vaccinatiebereidheid hoog te houden. Zoals de collega aanhaalde, was er vanmorgen alweer het nieuws van AstraZeneca over de beslissingen in Duitsland. Dat heeft natuurlijk allemaal een impact op hoe mensen daarover denken.

Gaat u nog inzetten op extra communicatie om de vaccinatiegraad zo hoog mogelijk te houden en om de mensen te kunnen blijven overtuigen van het belang van het vaccin?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Bedankt voor uw antwoord, minister. De fluctuaties in de leveringen zijn inderdaad enorm vervelend. Ik kan me dat ook voorstellen. U hebt die zelf niet in de hand. En dat maakt het zo moeilijk om te plannen.

Wat u wel zelf in de hand hebt, is dat de vaccins, als ze hier eenmaal zijn, snel in de arm geraken en dat die vooral ook in de juiste arm geraken, zoals dat via de vaccinatiestrategie bepaald is. U zegt dat er op een bepaald moment geïmproviseerd is, omdat er heel veel over waren op het einde van de dag. Het punt is natuurlijk dat die improvisatie niet nodig was geweest, als u sneller werk had gemaakt van een duidelijk stroomschema. Ik herinner mij de discussies in de commissie Welzijn over de woonzorgcentra. Toen waren er op het einde van de dag ook 'restjes'. Zo werd dat toen een beetje oneerbiedig genoemd. En toen heb ik al gevraagd om ervoor te zorgen dat, als we naar een vaccinatiestrategie voor de volledige bevolking zouden gaan, er dan een duidelijk stroomschema zou zijn, zodat de vaccinatiecentra weten, als er vaccins over zijn op het einde van de dag, dat ze eerst naar die lijst moeten bellen, en dan naar die lijst. Daar is men te laat mee geweest. En dat heeft ervoor gezorgd dat er in de ene gemeente wel al kinderverzorgsters gevaccineerd zijn en in de andere nog niet, dat in de ene gemeente al kleuterleiders gevaccineerd zijn en in de andere nog niet. Dat zorgt voor heel veel onrust en onbegrip in die sectoren. En dat hadden we perfect kunnen vermijden.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, in de wandelgangen circuleren wat cijfers over de 'no-shows', de mensen die niet komen opdagen. In Vlaanderen zitten we, naar

wat ik verneem, aan een goed percentage van om en bij de 85 procent. In Wallonië is dat al iets helemaal anders, met ongeveer 56 procent. Maar in Brussel zouden we maar aan een dik kwart zitten van de mensen die worden opgeroepen om zich te laten vaccineren, die ook effectief intekenen op een tijdslot om de prik in de arm te krijgen. En dat baart mij heel grote zorgen.

Kunt u de grootteorde van die percentages bevestigen? En hoe gaan we ervoor zorgen dat we aan die 70 procent gevaccineerden geraken in dit land, als er zulke grote verschillen zijn in de vaccinatiebereidheid in de verschillende regio's? Want dan komen we natuurlijk in de problemen met maatregelen die voor het hele land gelden, terwijl er misschien één regio is die op het einde van de rit veel meer gevaccineerden zal tellen dan een andere.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, de vorige spreker, gewaardeerde collega, heeft het over de 'no-shows' in de verschillende deelstaten in dit land. Maar wat mij op dit moment het meeste interesseert, is het verschil tussen de regionale vaccinatiecentra bij ons in Vlaanderen, omdat dat iets is waar we natuurlijk echt impact op hebben. We horen dat de reservelijsten op de ene plaats meer ingeschakeld worden dan op de andere, omdat het ene vaccinatiecentrum een veel actiever beleid heeft om mensen te gaan opbellen en te gaan aandringen om een afspraak te maken, en dat het bij andere eigenlijk gewoon afwachten is of mensen op hun vooraf geplande afspraak komen. Hebt u daar inzicht in? Worden goede praktijken uitgewisseld? We horen bijvoorbeeld dat de cijfers in Gent en Antwerpen zeer gunstig zijn. Wilt u die goede praktijken ook meenemen naar andere vaccinatiecentra om daarmee aan de slag te gaan?

Ik wil niet altijd terugkijken, collega's, maar aansluitend bij mijn kritiek dat we met een aantal dingen toch wel laat zijn om ze op het terrein uit te rollen, en aansluitend bij de opmerking over het derde vaccin: kunnen we alstublieft nu, op dit moment, al werk maken van een strategie, die zal evolueren op basis van de inzichten, post de zomer van 2021, rond vaccinatie, derde vaccin, boosters, en wat er in de komende jaren nog zal volgen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, we zien elke dag het aantal hospitalisaties en mensen op intensieve zorg stijgen. We zitten momenteel in een nieuwe golf en we zien ook dat het profiel op intensieve zorg verandert. De gemiddelde leeftijd bedraagt 56 jaar. Dat wil zeggen dat we daar met relatief meer jonge mensen zitten, dus een snellere vaccinatie is echt nodig.

Het nieuwe vaccin dat eraan komt van Johnson & Johnson, vereist maar één prik, en dat is voldoende om beschermd te zijn tegen overlijden en opname. We krijgen steeds meer studies en info. Een vaccinatiestrategie is iets dynamisch en verandert continu. Er gaan meer stemmen op om het AstraZenecavaccin, dat net als het Johnson & Johnsonvaccin een vectorvaccin is, ook maar eenmalig toe te dienen bij ouderen en bij mensen die al een bewezen COVID-19-infectie hebben gehad omdat dat ook voldoende effectief zou zijn. Daardoor zouden we alleszins meer tijd winnen. Vanavond zit de taskforce samen om te overwegen het AstraZenecavaccin eventueel alleen bij 60-plussers toe te dienen. Mijn oproep is om ook de one-shot toediening te overwegen omdat we dan opnieuw een versnelling hoger kunnen schakelen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, ik hoor dat u blijft vasthouden aan de volgorde van vaccineren tegen 11 juli. Dat is niet de nationale maar de Vlaamse

feestdag. Dat wil ik even corrigeren. Volgens dat schema zou de vaccinatie ongeveer rond moeten zijn voor de 85-plussers. U hebt zelf gezegd dat 77 procent van die 85-plussers momenteel gevaccineerd is, mogelijk iets meer. Ik maak me zorgen over de mensen die niet mobiel zijn. U hebt sinds januari gezegd dat er mobiele vaccinatieteams zouden komen vanuit elk vaccinatiecentrum, opdat mensen die niet mobiel zijn of die ernstige problemen of een gezondheidsrisico hebben, thuis gevaccineerd zouden worden. Er is daarvoor zelfs een budget van 25 miljoen euro vrijgemaakt. We hebben ook al via Domus Medica vernomen dat we patiënten kunnen opsommen die we ofwel zelf willen vaccineren ofwel via een mobiel vaccinatieteam. Er blijft altijd maar onduidelijkheid bestaan over wanneer die vaccinatieteams er uiteindelijk zullen komen, in de mate zelfs dat ik een e-mail van de eerstelijnszone heb gekregen dat het niet duidelijk is op dit moment of er effectief in een mobiel team zou worden voorzien voor thuisvaccinatie. Ik maak me, samen met veel collega's en patiënten, ongerust. Mijn vraag is dus: komen er mobiele teams in elk vaccinatiecentrum en vanaf wanneer?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, bedankt voor alle vragen. Er zijn veel vragen en die moeten ook antwoorden krijgen.

Collega Vaneeckhout, u hebt gezegd dat het ons vooral interesseert wat onze eigen vaccinatiecentra doen. Dat is inderdaad waarvoor we bevoegd zijn. Zoals u allicht weet – ik hoop dat u dat weet –, organiseren we op regelmatige tijdstippen webinars. Dat zal ook morgen op 1 april het geval zijn, en dat zal geen 1 aprilgrap zijn. Dat is voor de mensen die werken in de vaccinatiecentra, de verantwoordelijken en de mensen uit de zorgraden. Die worden heel veel bijgewoond en daar antwoorden we op vragen en geven we ook goede praktijken. We geven ook opnieuw aan wat kan en niet kan, zoals we dat in het verleden ook hebben gedaan over de reservelijsten. In die zin, collega Anaf, was het geen improvisatie, dat men niet wist wat men kon doen. Maar sommigen hebben gedaan wat men dacht dat men wilde doen. Er waren wel degelijk richtlijnen gegeven wat men met eventuele overschotten moest doen. Die hebben we nu nog eens op verschillende manieren scherpgesteld, ook in de nieuwsbrieven, en ze zullen ook in de webinars opnieuw aan bod komen.

Daarnaast zullen we ook nog een bijkomend instrument ter beschikking stellen, namelijk een systeem voor de centrale snelboeklijst. Dat is ook op uitdrukkelijk vraag van een aantal vaccinatiecentra. Dat is niet verplicht, maar het zal wel een bijkomend instrument zijn. Dat systeem is nagenoeg klaar en zal uitgetest worden in de vaccinatiecentra van Deinze en Roeselare om het dan verder op punt te stellen.

Wat de no-shows betreft uit de verschillende regio's: die cijfers kan ik niet bevestigen, collega Parys. Maar ik hoop natuurlijk wel dat we met z'n allen een hoge vaccinatiegraad halen, want dat is op het einde van de rit natuurlijk wel belangrijk. De 70 procent moet bereikt worden, en dat geldt voor ons hele land. Ik hoop dat iedereen daar zijn uiterste best voor doet.

Er is een taskforce, en ook het Europees Geneesmiddelenagentschap zal opnieuw een advies uitbrengen over AstraZeneca. Collega Saeys, we zullen die adviezen lezen, en dan zullen we daar op basis van die adviezen ook naar handelen, zoals we dat de voorbije weken ook hebben gedaan. Toen men ons zei om AstraZeneca niet te gebruiken voor vijftigplussers, zijn we dat advies ook gevolgd, ook al heeft dat op het terrein veel miserie teweeggebracht: het betekende dat we opnieuw moesten schakelen, anders moesten inplannen, enzovoort.

Toen men het omgekeerde gezegd heeft – ‘Er is eigenlijk geen reden, tenzij u een politieke reden wilt invoeren, om AstraZeneca op te schorten.’ – hebben we beslist om niet te volgen. We stuck to our plan, en we zijn de experts ter zake gevolgd. En we zullen moeten leren leven met het feit dat dat een dynamisch verhaal is. Of het nu over AstraZeneca of over een aantal andere vaccins gaat, we zullen nog een aantal keren terug moeten gaan naar de Hoge Gezondheidsraad en naar onze experts.

Ik heb vorige week op de interministeriële conferentie de vraag gesteld naar het vaccineren met één spuit. Volstaat één vaccin? U hebt er ook naar verwezen. Ik heb eraan herinnerd dat we daarrond een advies hebben opgevraagd en daarop wachten. Ik heb dat advies dus nog niet, maar als we het hebben zullen we dat aandachtig lezen, en op dat vlak handelen.

Hetzelfde geldt voor nog een aantal andere zaken, zoals jongeren vaccineren. Daar hebben we op dit ogenblik nog geen beslissing rond genomen. Daarrond zijn ook een aantal onderzoeken lopende. Ik vermoed dat dat op een gegeven moment ook mee moet worden ingekanteld in onze vaccinatiestrategie.

Hetzelfde geldt ook voor het derde vaccin. Dat zal dan ten vroegste voor het najaar zijn. U weet dat wij in ons land drie keer zoveel vaccins hebben ingekocht als dat er mensen zijn die gevaccineerd moeten worden. Dus ik denk niet dat volume daar een probleem zal zijn. Maar ik zeg het nog eens: dat zijn zeer goede vragen. Ik kan daar vandaag geen politiek antwoord op geven, maar wij passeren langs onze experts, de Hoge Gezondheidsraad en de Taskforce om op basis van hun adviezen in de interministeriële conferentie antwoorden te geven.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voor de leveringen hangen we inderdaad af van externe factoren, dat klopt. Daar kunnen we niet aan doen. Maar voor de zaken waar we wel iets kunnen aan doen, moet u natuurlijk excelleren. Want dat is tenslotte wat deze Vlaamse Regering altijd wil doen. Dus logistiek en administratief moet het vanaf nu perfect lopen, want we kunnen inderdaad geen vertragingen meer tolereren door problemen met reservelijsten. Maar er zijn ook nog problemen met Vaccinnet, waar de registratie nu vertraging oploopt. Daar moet ook nog iets aan worden gedaan, en dat is uw taak, minister Beke. Zorg dat alles goed loopt en dat de schuld niet bij ons ligt.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Collega's, we hebben het al een aantal keren gezegd. Enkel door de vaccinaties zullen we door deze pandemie geraken. De vaccinatiestrategie is heel duidelijk, de richtlijnen zijn heel duidelijk en worden goed opgevolgd. De vaccinatiecentra draaien op volle toeren. Dat is goed nieuws. Na de 65-plussers zullen nu ook de risicopatiënten gevaccineerd kunnen worden, dus ook die mensen zijn gerust dat zij binnenkort een uitnodiging in hun brievenbus zullen ontvangen.

Laat ons vooral met z'n allen positief inzetten op die communicatie, zodat we met z'n allen de mensen kunnen blijven overtuigen van het belang van het vaccin. Want nogmaals: enkel het vaccin zal ons terug naar een normaal leven kunnen leiden.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, we hebben altijd de keuze gemaakt om te vaccineren op basis van wetenschappelijke inzichten. We hebben ons daar niet door onder druk laten zetten, zelfs als andere landen dat wel deden. Ik denk dat

dat altijd de juiste keuze is geweest. Daarom is het ook zo belangrijk dat die strategie op de juiste manier opgevolgd wordt op het terrein. Dat zorgt dan voor frustraties als dat niet gebeurt, zeker bij mensen met onderliggende aandoeningen die nu soms al een jaar in quarantaine zitten, en die echt snakken naar dat vaccin, om terug een klein beetje die vrijheid te kunnen krijgen. Zeker voor hen is het zeer belangrijk dat ze dat vaccin nu snel kunnen krijgen.

Ik hoop dat collega Saeys en de Open Vld-fractie dat ook niet in vraag stellen – ik kan het ze nu moeilijk vragen –, als er straks een andere beslissing of een ander advies komt. Dan moet er misschien iets anders beslist worden. Maar ik vind echt dat we die wetenschappelijke inzichten moeten blijven volgen.

En voor de rest hoop ik dat overal in Vlaanderen op een juiste manier dezelfde strategie wordt gehanteerd, en natuurlijk dat er geen verdere kinken in de kabels komen, want dat hebt u inderdaad niet helemaal in de hand. Laten we hopen dat die vaccins nu klokvast worden geleverd.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de initiatieven van de Vlaamse Regering tegen misbruik van Vlaamse subsidies na onthullingen over fraude door een gesubsidieerde vzw

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de recente onthullingen in de zaak van de subsidies aan Let's Go Urban en andere organisaties

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, de Beyoncé van de liberalen, het gezicht van een nieuwe politiek, een integer parlementslid met een eigen mening: El Kaouakibi had het voor een politiek correct Vlaanderen allemaal. Het juiste geslacht, de juiste migratie-achtergrond en natuurlijk ook de juiste politiek correcte diversiteitsideologie. Maar wat blijkt nu stilaan? Schijn bedriegt. Er is minstens al één ding dat niet juist was, en dat is de boekhouding van de Open Vld-politica.

Iedereen heeft in de afgelopen weken de ontmaskering van deze diversiteitsgoeroe mee kunnen volgen. Wat begon bij 53.000 euro om op de lijst te staan van de liberalen – een cadeautje van Gwendolyn Rutten en peetvader Somers – begint steeds meer te lijken op miljoenenfraude.

Inmiddels is er ook het rapport van de voorlopige bewindvoester dat zegt, ik citeer: "Het is niet met de belangen van de jongeren van het Kiel voor ogen dat Sihame El Kaouakibi de laatste jaren haar activiteiten heeft ontplooid."

Volgens diezelfde bewindvoester zou het gaan over minstens 450.000 euro belastinggeld dat is doorgesluisd naar privéondernemingen. Minstens, beste mensen, want de boekhouding van voor 2018 is foetsie, die is verdwenen. De Vlaamse overheid zou op haar beurt 320.000 euro hebben toegekend aan de vzw's van El Kaouakibi, opnieuw een vriendendienst, want zelfs na negatieve beoordelingen van de beoordelingscommissie besloot voormalig minister van Cultuur Sven Gatz, van – hoe raadt u het? – Open Vld, 200.000 euro alleen al toe te kennen aan culturele – jawel – infrastructuursubsidies. Op dit moment is zo'n 100.000 euro daarvan spoorloos de boekhouding van mevrouw.

Minister-president, mijn vraag aan u is duidelijk: hoeveel geld werd er zo gegeven aan de vzw's van mevrouw El Kaouakibi? Is de regering zinnens om al die centen terug te vorderen met terugwerkende kracht? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Collega's, je moet je eens inbeelden dat je vandaag een jeugdwerker bent die bij Let's Go Urban alles heeft gegeven en geeft om jongeren op het Kiel vooruit te helpen met dans en sport. Je moet je eens inbeelden dat je een jonge gast of een jonge vrouw van het Kiel bent in een kwetsbare situatie en op zoek naar een mooi project, die zich engageert bij Let's Go Urban. Ik vraag me af hoe de mensen zich vandaag voelen, nu ze in de krant moeten lezen wat er gebeurd zou zijn met de subsidies die eigenlijk voor hen en voor hun buurt waren bedoeld.

Mevrouw El Kaouakibi heeft op onze kosten voor 3600 euro haar kleerkast laten schilderen. 3600 euro, wie heeft die kleerkast geschilderd? Pablo Picasso of zo? Ik heb bij mij thuis eens rondgekeken en ik denk niet dat al mijn meubels samen zoveel geld waard zijn. Bovendien zou dat gebeurd zijn met belastinggeld, met subsidies die eigenlijk moeten dienen om jongeren in kwetsbare situaties vooruit te helpen. Hoe is dat mogelijk? Dat kan er bij mij gewoon niet in. Maar blijkbaar was het wel mogelijk. Miljoenen euro's subsidie die vanuit het stadsbestuur in Antwerpen werden toegekend door de N-VA. 15.000 euro voor planten in een jeugdhuis, 26.000 euro voor een keuken die ergens anders stond. Al jaren vragen we in Antwerpen wat daar eigenlijk tegenover stond. Nu blijkt dat maar liefst een half miljoen euro doorgesluisd zou zijn naar de bedrijfjes van mevrouw El Kaouakibi zelf.

De bewindvoester die dat allemaal heeft uitgeplozen, spreekt van georganiseerd bedrog en van vervalste facturen. Dat kan wel tellen, natuurlijk. Laat het duidelijk zijn: geen enkele middenveldorganisatie zou hiermee weggkomen. Die moeten elke euro omdraaien, die moeten iedere keer opnieuw naar de revisor met mappen vol facturen en ticketjes en bonnetjes. Maar als emancipatorisch werk wordt vervangen door liberale praktijken, dan kan blijkbaar alles.

Ik spreek met twee woorden, want er is nog geen gerechtelijke uitspraak. Maar als ook maar de helft van wat hier uitlekt, waar is, dan zitten we met een heel groot probleem. Minister-president, ook de Vlaamse overheid heeft subsidies gegeven aan projecten van mevrouw El Kaouakibi. Mijn vraag is: zult u nagaan of die wel correct zijn gebruikt?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's. Ik wil voorafgaandelijk zeggen dat men onschuldig is zolang men niet veroordeeld is. Ik wil alles wat we hier zeggen onder die premisse zetten.

Wat betreft de Vlaamse overheid, zien onze inspectiediensten toe op de correcte aanwending van de subsidies. Eventuele moeilijk op te sporen fraude zit natuurlijk in handen van het parket en het gerecht. Dat wil ik ook even vooraf zeggen.

Gezien de ontwikkelingen van de laatste dagen, hebben we opdracht gegeven aan de Inspectie van Financiën om alles uit te zoeken van Vlaamse subsidies die naar de verschillende vzw's zijn gegaan. Ik moet hierbij zeggen dat dit wat mij betreft geen afbreuk doet aan de waarde van de projecten. U weet dat ik in een vorig leven als federaal minister van Binnenlandse Zaken het Antwerpse project naar Brussel heb gehaald omdat ik het echt een goed project vond en vind. Als al die dingen die nu bovenkomen, waar zouden zijn, is het ongelooflijk dat vanuit

die maatschappelijke opdracht dat gedrag zou komen. Maar goed, dat houd ik achter de hand voor het einde van het gerechtelijk onderzoek.

De subsidiëring vanuit Vlaanderen zit in vier departementen of subdepartementen, namelijk Jeugd, Media, Onderwijs en Cultuur. Ik heb gezien dat er nog schriftelijke vragen zijn gekomen. Daarop zal ik de exacte bedragen geven, maar hier geef ik afgeronde bedragen. In 2012 was er 40.000 euro, in 2013 125.000 euro, in 2014 106.000 euro, in 2015 72.500 euro, in 2016 120.000 euro, in 2017 76.500, in 2018 140.000 euro, in 2019 110.000 euro, in 2020 60.000 euro. Voor dit jaar is er nog niets uitgekeerd. Die gingen naar vier instanties: de Let's Go Urban Academy, A Woman's View, WannaCatch en WannaWork.

Ik kom tot de normale controle op de uitkering van de subsidies om te zien of ze correct worden aangewend. Hier waren heel veel projectsubsidies bij. U weet dat bij projectsubsidies de uitgaven achteraf moeten worden gestaafd met facturen. De controle gebeurt departement per departement, dus voor Jeugd, Cultuur en Onderwijs zijn dat aparte controles. Omdat het hier over verschillende departementen gaat, zoals ik juist heb gezegd, hebben de minister van Financiën en ikzelf de Inspectie van Financiën de opdracht gegeven om voor het geheel een onderzoek te doen om te kijken of de Vlaamse subsidies aangewend zijn voor de reden waarvoor ze uitgekeerd zijn. Dat is het specifieke geval van die verschillende vzw's die verbonden zijn met Let's Go Urban.

Generiek is het zo dat een wettelijk kader is voorzien om inspectie te doen. Dat is de algemenebepalingenwet artikel 11 tot 14. Die zegt dat de Inspectie van Financiën en inspecteurs van verschillende departementen kunnen nagaan bij de verschillende vzw's waaraan subsidies worden uitgekeerd, of die effectief correct aangewend zijn.

Fraude met facturen en dergelijke meer is door die inspecteurs moeilijk te achterhalen. Daarom is het goed dat een gerechtelijk onderzoek gaande is. Die twee samen gaan ons wel helpen.

De vraag was of we gelden gaan terugvorderen. Als uit het verslag van de Inspectie van Financiën blijkt dat de gelden verkeerd aangewend zijn, gaan we die natuurlijk terugvorderen. Gelden die correct volgens de afgesproken voor-wat-hoort-watregeling zijn aangewend, vorderen we niet terug. Maar als er een verkeerde aanwending is van subsidiegelden gaan we die natuurlijk terugvorderen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, dank u voor het antwoord. U hebt bedragen opgelijst ter waarde van bijna een miljoen euro, de voorbije jaren uitgekeerd aan mevrouw El Kaouakibi en haar vzw's alsof het over Monopolygeld gaat. Het zijn bedragen waar de man of vrouw in de straat toch wel van achterover valt. Minstens even schuldig als degenen die misbruik maken van dat subsidiesysteem, zijn degenen die die subsidies geven, zoals deze Vlaamse Regering die het mogelijk maakt dat Vlaams belastinggeld eindigt in de keuken of slaapkamer van fraudeurs.

We moeten goed beseffen dat mevrouw El Kaouakibi slechts een pion, een voorbeeld is in een systeem van politieke marketing en profitariaat. De inburgerings- en inclusiedoelstellingen zijn voor al die sociale ondernemers geen nobele waarde, maar een manier om gemakkelijk grof geld te verdienen. U weet dat, want ik geef u daar wekelijks voorbeelden van met schriftelijke en mondelinge vragen, maar u weigert systematisch om dat grondig te onderzoeken.

Mijn tweede vraag is dus: welke initiatieven neemt deze Vlaamse Regering om ervoor te zorgen dat dit niet meer gaat gebeuren in de toekomst? Hoe gaat u ervoor zorgen dat de subsidiezwendel onder het mom van integratie en inclusie eindelijk stopt? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister-president, dank u wel voor de feitelijke toelichting. Het zijn wel cijfers waar ik van ga duizelen, zeker als je weet welke bedragen er anders rondgaan voor middenveldorganisaties die vergelijkbaar werk doen. Ik vind het hier wel belangrijk dat het niet enkel gaat over wat er nu gebeurd is. Ik vind dit ook een politiek falen. Jarenlang werden er subsidies uitgereikt, heel grote bedragen, zowel vanuit de stad als vanuit de Vlaamse Regering, en op geen enkel moment is daar blijkbaar een echte controle op doorgevoerd. Want wanneer nu de lijken uit de kast vallen, schrikt iedereen. Niemand weet waar dat eigenlijk vandaan komt. Ik vraag mij af hoe dat zo lang is kunnen blijven duren. Volgens mij heeft dat te maken met een verschuiving, zoals ik zojuist zei, van sociaal werk naar private investeerders, omdat we denken dat we op die manier sociale problemen gaan oplossen. Dus ik heb een bijkomende vraag. Minister-president, wat leert u zelf uit deze hele affaire, over het in zee gaan met private investeerders in de plaats van te investeren in duurzaam emancipatorisch sociaal werk? Wat leert u hieruit voor de toekomst om dit soort toestanden te vermijden? Want, minister-president, het is wel heel opvallend bij het binnenhalen van de privésector in het sociaal werk: wanneer je de logica van de privésector binnenhaalt, haal je ook de excessen van de privésector binnen. Dat wordt hier heel duidelijk aangetoond.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega's, voor mijn fractie is dit zeer duidelijk: als er fraude in het spel is, dan moet die gewoon bestraft worden. Dat staat buiten kijf, dat is vanzelfsprekend. Elke vorm van fraude moet je aanpakken. Maar ik vind het ook vanzelfsprekend dat een overheid die mogelijke fraude opspoot, dat doet via goed werkende controlesystemen. Minister-president, vandaag rekenen we eigenlijk op een bewindvoerder om alles in kaart te brengen. Ik stel me ook de vraag – ik hoop dat u daar ook wat dieper op ingaat – of het inderdaad een bewindvoerder is en niet de overheid die dit op het spoor is gekomen.

Collega's, tegelijkertijd pik ik het niet dat een mogelijke fraudezaak wordt gebruikt als een rechtstreekse en een gratis aanval op een rijk en divers verenigingsleven waar Vlaanderen voor staat, toch mijn Vlaanderen. Diegenen die hier nu staan te roepen om eigenlijk deze steun aan het middenveld af te schaffen, die hebben volgens mij totaal geen idee, laat staan ervaring, van wat engagement en echte inzet van vrijwilligers en van heel wat mensen die daar werken vanuit dat middenveld betekenen. Het werk dat die mensen doen, betekent wel degelijk een verschil voor heel wat jongeren. Ik zal blijven vechten voor dat rijke en diverse Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik denk dat we hier heel kort over kunnen zijn. De besteding van overheidsmiddelen, de besteding van subsidies moet natuurlijk correct gebeuren. Zo eenvoudig is dat. Het is ook niet aan dit parlement, maar wel aan de administratie, de Inspectie van Financiën, het parket en de rechtbanken om dat allemaal grondig uit te zoeken. Waar er inderdaad sprake zou zijn van misbruik, moeten ook strenge maatregelen genomen worden. Minister-president, wij vertrouwen op de instanties die u net hebt opgesomd.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Er is een verslag van de voorlopige bewindvoerder die op basis van een toch wel gedetailleerd onderzoek van de boekhouding vastgesteld heeft dat er sprake is van misbruik van publieke gelden voor privé-gebruik. Daarnaast is er ook een gerechtelijk onderzoek en ik hoor dat er nu ook een onderzoek zal komen van de Inspectie van Financiën. Ik denk dat het van primordiaal belang is dat er in deze zaak volledige transparantie en klaarheid komt, zowel voor de belastingbetaler, van wie de middelen zijn, als voor de kansarme jongeren en de jeugdwerkers voor wie de middelen eigenlijk bedoeld waren. Indien er fraude wordt vastgesteld, daarvoor moeten we de procedures afwachten, dan moet er teruggevorderd en ook bestraft worden. Minister-president, hebt u enig idee op welke termijn het onderzoek van de Inspectie van Financiën zal worden afgerond?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's. Het is toch een zeer eigenaardige vaststelling, als ik de heer Brusselmans en de heer D'Haese hoor, dat ze net dezelfde stijlfiguur toepassen. Identiek dezelfde. De heer Brusselmans ziet zijn maatschappijbeeld en stelt vast dat er sprake is van iemand met een allochtone achtergrond, en van een vermoeden van fraude. Dus: alle allochtonen, alle integratie-vzw's, dat alles moet op de schop. De heer D'Haese ziet dat er een privé-initiatief is waar een vermoeden van fraude is – er is veel aanleiding, maar het moet nog bewezen worden – en dus moet alle privé-initiatief, alles daarrond, op de schop.

Dat is nét dezelfde, identiek dezelfde, redenering. Veel te kort, véél te kort door de bocht. Het gaat hier over één fraudegeval – een mogelijk fraudegeval, ik moet met twee woorden spreken –, en dat moet natuurlijk tot op het bot uitgezocht worden, maar ik doe niet mee aan die veralgemeningen die daaruit voortvloeien. Zeggen 'dit is mijn maatschappijbeeld en ik heb hier nu een aanleiding gevonden om tot een veralgemening te komen', dat raakt naar mijn mening kant noch wal.

Wat gaan we doen? We gaan dat tot op het bot uitzoeken. We gaan daaruit leren. En als er inderdaad oneigenlijk gebruik van subsidies geweest is, als de Inspectie van Financiën daarmee naar boven komt, dan zal het mij benieuwen hoe we dat niet eerder aan de weet gekomen zijn, waarom we op de voorlopig bewindvoerder en op het parket hebben moeten wachten. En dan zullen we daar conclusies uit trekken en onze inspectiesystemen bijsturen. Want – dat vind ik wel – gemeenschapsgeld aanwenden voor private dingen en voor eigen verrijking is natuurlijk uit den boze. We moeten zien dat onze inspectiesystemen sluitend genoeg zijn om die zaken vroegtijdig op te sporen en te kortwieken.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega's, ik snap waarom iedereen hier zo ongemakkelijk over doet, want je loopt natuurlijk allemaal met open ogen in die diversiteitsleugen. Van Groen tot Open Vld, iedereen was fan. Iedereen wou een stukje El Kaouakibi. En ja, ook de N-VA, en niet het minst uzelf, minister-president, want vandaag mag ze dan wel bij de liberalen zitten, het is uw partij, en uzelf, die haar rijkelijk gesubsidieerd hebben.

En weet u, minister Somers, die zwaait hier nogal eens graag met uitspraken van enkele jaren geleden. Maar ik heb een iets recenter voorbeeld bij. Dat was El Kaouakibi die parlamentsloon afstond, in 2019, in de zomer, omdat ze zich nog niet kon focussen op haar werk, want, zo zei ze, ze moest haar onderneming nog herorganiseren. Wel, ik zou echt onder de grond, onder een steen kruipen nog schaamte, als ik haar was, en mijn ontslag geven als parlamentslid. Maar wat is de realiteit? Ze is door Open Vld geschorst, en ze is op ziekteverlof gezet, met behoud van haar parlementaire wedde! Open Vld heeft haar hier binnengehaald

door haar 53.000 euro in de handen te stoppen. Neem verdikke uw verantwoordelijkheid, gooi ze uit de partij, en, het liefst van al, uit het parlement. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het stoort mij ook ongelooflijk hoe het Vlaams Belang dit gebruikt om te slaan waar het altijd slaat. Want, beste mensen van het Vlaams Belang, het probleem zit niet bij mensen met een migratieachtergrond, het probleem zit niet bij sociaal engagement. Dit is een probleem van de politiek, en daar doen jullie natuurlijk heel graag aan mee. Hoeveel was de uittredingsvergoeding van Jan Penris ook weer? Wacht, ik heb het even opgezocht: 370.000 euro! Hoeveel kasten kan je daarmee schilderen, mijnheer Brusselmans, met 370.000 euro? Hoeveel kasten kan je daarmee schilderen? *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Bij Open Vld: 570.000 euro bij Karel Pinxten, voor jachtpartijen en snoepreisjes!

Het probleem, beste collega's, zit in de politiek. Het zit in de politiek, waar steeds meer geld mee gemoeid is, en dat moeten we eruit krijgen. Dus, probeer ons geen blaasjes wijs te maken. Probeer hier niet te schieten op mensen met een migratieachtergrond, of op sociale organisaties. Wij zijn niet van gisteren. Dit is een politiek schandaal, en dat is ook een schandaal voor jullie.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de openstaande vacatures op de Vlaamse arbeidsmarkt

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, we hebben het hier heel vaak over de negatieve impact van corona: economische achteruitgang, omzetverlies, premies die uitgewerkt moeten worden en zo meer. Maar tegenover die negatieve realiteit staat ook een positieve realiteit. Een positieve realiteit die – als iedereen in zijn omgeving kijkt – betekent dat heel wat ondernemers vandaag ...

De voorzitter: Collega's, zouden jullie alstublieft willen luisteren?

Axel Ronse (N-VA): Ik zal opnieuw beginnen anders.

De voorzitter: Ik heb het begrepen, mijnheer Ronse, en de minister ook, dus u kunt gerust verder gaan.

Axel Ronse (N-VA): Super. Tegenover die negatieve realiteit staat ook een positieve realiteit, namelijk dat er toch heel wat ondernemers zijn die vandaag vacatures hebben, vacatures die helaas vrij lang openstaan, voor profielen die niet altijd de moeilijkste zijn qua vereisten. Heel vaak gaat dit ook gepaard met toch relatief goede werkomstandigheden en goede loonvoorwaarden. Als we kijken naar de VDAB-site, dan zien we dat er daar een kleine 168.000 openstaande vacatures zijn, waarvan er ongeveer 54.000 vacatures zelfs geen diploma-vereisten hebben. Ik vind het persoonlijk heel moeilijk om uit te leggen aan ondernemers waarom het vandaag, zeker gelet op de grote inactiviteit, zo moeilijk is voor hen om kandidaten te vinden voor die vacatures die al zo lang openstaan.

Minister, daarom kaart ik dit hier in het parlement aan, en wil ik u eigenlijk een simpele vraag stellen, namelijk: kan VDAB versneld mensen die tot op vandaag

inactief zijn, toeleiden naar die vele openstaande vacatures, zodat die eindelijk ingevuld raken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse, dank u wel. Ik heb gezien dat u ongeveer twee jaar geleden exact dezelfde actuele vraag hebt gesteld aan de toenmalige minister. Dat was toen collega Muyters. Ik heb met aandacht zijn antwoord ook gelezen. Een aantal van die zaken zijn nog altijd bijzonder actueel.

Het eerste dat ik moet melden, is dat er inderdaad een heel, heel grote mismatch is op de arbeidsmarkt, zowel kwantitatief als kwalitatief. Kwalitatief, dat betekent dat veel mensen verouderde competenties hebben. Je kunt die niet zomaar met een vingerknip wegwerken. Kwantitatief, dat betekent dat er tekorten en overschotten zijn. Ik geef een voorbeeld. Er is een groot tekort aan ingenieurs, maar je kunt die niet zomaar uit een pool pakken. Men heeft daar een lange opleiding voor nodig.

Moeten we bij de pakken blijven zitten? Absoluut niet. Er zijn vier remedies die we willen inzetten, de ene al nieuwer dan de andere. Eerst en vooral is het voor mij van belang dat we de blik van de werkzoekenden en de werkgevers opentrekken. Er zijn soms onrealistische verwachtingen bij werkgevers, maar ook bij werkzoekenden die erover denken op een bepaalde jobinhoud in te gaan.

Ten tweede zijn er de opleidingen, zowel online als fysiek. Collega Ronse, ik zou u vandaag in primeur toch een heel positief nieuwtje willen meegeven: alle records van de online opleidingen zijn verpulverd. In de eerste 2 maanden van dit jaar zijn er al bijna 63.000 opleidingen gevolgd. Vorig jaar op dit moment waren dat er 29.000. Dat is dus meer dan verdubbeld. Je voelt dat corona naast de slechte dingen ook goede invloeden heeft, namelijk het feit dat mensen zo enthousiast zijn geworden om zich online bij te scholen. Daar moeten we op doorgaan.

Ten derde moeten we, in plaats van voor een werkzoekende een job te zoeken, veel meer vacaturegericht gaan bemiddelen. U hebt daar ook enigszins naar verwezen. Je hebt een vacature? Wel, ga op zoek naar de werkzoekende die daarbij past. Het is van belang dat we ook onze werkgeversdienstverlening sterker maken in dezen.

Ten vierde heb ik aan het relancecomité, aan de arbeidsmarktexperten een tweede advies gevraagd over het versneld oplossen van de mismatch. Bijvoorbeeld in de horeca en in de zorg weten we immers min of meer hoe we die moeten aanpakken, maar er zijn nog sectoren – groeisectoren – waar we vandaag voelen dat het heel moeilijk is om mensen die in een krimpsector zitten, ervan te overtuigen om een stap daarnaartoe te zetten. Ik heb dus ook nog wat extra deskundig advies nodig op dat vlak.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, dank u wel voor uw heel to the point antwoord. Ik ben ook heel blij te horen dat die online opleidingen fors zijn toegenomen. 63.000, dat is echt fenomenaal. Dat is uitstekend nieuws. Alle hens aan dek, dat lijkt me meer dan ooit nodig. Het sociaal akkoord heet ook zo. Wat we nu zeker niet mogen doen, is goede, talentvolle mensen op vervroegde leeftijd laten uitstromen. Ik hoorde heel recent dat een versoepeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (WST) op tafel zou kunnen worden gelegd in het kader van de loononderhandelingen die de Groep van Tien nu voeren. Bij zo'n versoepelingsaanvraag moeten de regionale ministers ook altijd advies geven.

Mijn vraag aan u is heel simpel: zult u, conform ons Vlaamse regeerakkoord, te allen tijde een negatief advies geven voor een SWT-versoepeling?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik zou het specifiek over een sector willen hebben. Ongeveer een jaar geleden hebt u een actie opgezet om onze boeren bij de oogst te helpen. Het wordt tijd voor een nieuwe actie om de horeca te helpen, want we krijgen meer en meer signalen dat heel wat ondernemers handen tekort zullen hebben als de horeca op 1 mei 2021 weer mag openen. Veel personeelsleden zijn de voorbije maanden vertrokken en het zou goed zijn dat VDAB nu bij voorrang nakijkt hoe ze die horecamensen op korte termijn kan helpen. Er zijn 190.000 werkzoekenden in Vlaanderen. Daar zitten zeker mensen tussen die we snel naar die jobs kunnen leiden. Ik weet dat u plannen hebt. Ik wil u vragen in welke mate al iets in gang is gezet, want 1 mei 2021 komt met rasse schreden dichterbij. Om ervoor te zorgen dat de heropstart van de horeca effectief een succes kan worden, moeten we het signaal geven dat VDAB voor hen klaarstaat.

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Voorzitter, hoewel er een flink aantal werklozen en openstaande vacatures zijn, zitten Vlaamse ondernemers met de handen in het haar omdat ze geen medewerkers vinden. Dat is niet nieuw. De knelpuntberoepen geraken niet ingevuld en de zogenaamde moeilijk bereikbare groepen kennen een triestig lage activeringsgraad.

Als de Vlaamse Regering nog steeds achter een werkzaamheidsgraad van 80 procent staat, zal ze autonoom over haar activeringsbeleid moeten kunnen beslissen, want het federaal regeerakkoord vertoont weinig concrete ambities om Vlaanderen te helpen en beperkt zich tot de creatie van vaag geformuleerde groene jobs. Als Vlaanderen de arbeidsmarktproblemen wil aanpakken, worden we tegengehouden door een gebrek aan federale daadkracht.

Minister, bent u het ermee eens dat een autonoom Vlaams arbeidsmarktbeleid noodzakelijk is om de structurele knelpunten op de Vlaamse arbeidsmarkt aan te pakken en zodoende de werkzaamheidsgraad tot 80 procent te verhogen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Ronse, ik dank u om dit belangrijk onderwerp hier nog eens op de agenda te zetten. De krapte op de arbeidsmarkt is inderdaad niet nieuw. Als we naar de cijfers voor de eerste drie maanden van 2021 kijken, blijkt trouwens dat dit in een periode van vijftien jaar het jaar is met het op drie na hoogste aantal vacatures. Slechts in drie jaren zijn meer vacatures aangemeld dan tijdens dit crisisjaar. Dat duidt erop dat er nog altijd bijzonder veel vraag is naar arbeid is.

Mijnheer Ongena, een aantal sectoren hebben op dit moment weinig vacatures. U hebt naar de horeca verwezen, maar het gaat ook om de eventsector, de cultuursector en alle sectoren die de voorbije maanden helaas langdurig gesloten zijn geweest en die tijdens de weken en maanden na de heropstart hopelijk opnieuw mensen nodig zullen hebben.

Minister, kunt u die bedrijven en sectoren proactief een aanbod doen? Kunt u VDAB hun de hand laten reiken en er zo voor zorgen dat ze de vacatures die de komende weken en maanden zullen volgen toch kunnen invullen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Voorzitter, de mismatch op de arbeidsmarkt is inderdaad een groot probleem, zowel voor de ondernemers als voor de duizenden werkzoekenden, waarvan het overgrote deel bereid is aan de slag te gaan. De groep die ons het meest zorgen baart, zijn de jongeren. We zien dat de jongerenwerkloosheid met 5 procent is gestegen. De vraag is hoe dit komt. Heeft dat met competenties te maken? We hebben daarstraks een discussie over het toenemend aantal schoolverlaters te maken? Heeft het meer met leergoesting of met een gebrek aan krachtige instrumenten te maken? Waarschijnlijk is het een combinatie van dit alles.

Minister, ik heb een zeer concrete vraag. Wat zult u doen om de leerrekening, met een overzicht van goede instrumenten voor elke jongere, uit te werken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb twee groepen van vragen gekregen. Eerst en vooral waren er vragen over het sociaal overleg. Het loonoverleg zit in een complete impasse. Dat is zeer moeilijk, maar het is meer dan ooit nodig dat we uit die impasse geraken.

Voor mij is het echt van belang dat het sentiment van de beide regeringen richting 80 procent werkzaamheidsgraad blijft gaan. Daarbij hoort als een van de elementen het langer aan de slag zijn van mensen op een werkbare wijze. Ik kan daar niet veel helderder over zijn.

De horeca, mijnheer Ongena, hebben we vorige week in de commissie nog uitgebreid besproken. Er zijn intensieve gesprekken heb ik gezegd. Er is een puntenplan. Dinsdag, gisteren dus, was er een vergadering over de stand van zaken. Natuurlijk zijn er momenteel weinig vacatures. Dat perspectief in mei staat nog overeind, mensen hebben zelfs al geboekt. De horeca is zelf al mensen aan het mobiliseren. Maar op communicatie en informatie over individuele beroepsopleidingen (IBO's) – ik heb dinsdag gezegd dat het voor mij heel interessant is om in de horeca een IBO te doen – wordt volop ingezet. Er is een heel intensief samenwerkingstraject met de horeca aan de gang.

We hebben tijdens de heel lange lockdown met hen dat opleidingstraject gestart. Het is de allereerste keer dat we dat doen, juist om mensen in de sector te houden. Als je je skills kan verbeteren in die periode is dat een goede zaak.

Mijnheer Bothuyne, een proactief aanbod, ja, voor mij is dat zeker mogelijk. We moeten met VDAB die werkgeversbenadering veel meer gaan voeren in de toekomst. Ik blijf wel een beetje met een wrang gevoel zitten. Collega Gennez zei dat veel mensen wel willen werken, en dat is waar, maar bij velen is er een vals verwachtingspatroon, zowel bij werkgevers als werknemers. Een vacature schept vaak verwachtingen of roept fantasieën op bij mensen – het zal zo of zo zijn –, maar beantwoordt daar dan totaal niet aan. Daar is werk aan de winkel, we moeten ook op de werkgevers focussen. Als ze iemand aanvaarden uit een andere sector, moet die nog opgeleid worden, en dat zal tijd vragen. Dat betaalt zich natuurlijk snel terug als men daar een duurzame arbeidskracht van maakt.

De jongeren, mevrouw Gennez: alle begrip voor uw opmerking. Het baart mij wel wat zorgen. We hebben in de eerste periode van de crisis gezien dat de jongeren het meest veerkrachtig zijn. Als de economie weer aantrekt, zullen zij de eersten zijn die terug een job hebben. Met de heropening van de horeca zal dat zeker opnieuw een stuk meespelen. Ook in andere bedrijven, snelgroeiende bedrijven, worden jongeren vandaag snel aangeworven.

Ik heb begrepen dat er een discussie gaande is over wie bevoegd is voor de leerrekening, Vlaanderen of federaal. Wat mij betreft, is dat een autonome

bevoegdheid van Vlaanderen. Ik vind, gelet op de arbeidsmarkt, dat het goed zou zijn dat we dat binnen Vlaanderen kunnen organiseren. We zijn daar stappen voor aan het zetten. Niet alleen voor jongeren trouwens, maar voor iedereen, omdat levenslang leren iets is wat iedereen moet doen.

Mevrouw Sterckx, u zat bij de groep vragen over het activeringsbeleid en de eigen hefboomen. Daar heb ik op geantwoord.

Mijnheer Ongena, de actie 'Help de oogst' was zeer succesvol voor de boeren. Ik kan u ook melden dat er intussen een tweede editie van loopt. Ik hoop dat opnieuw heel veel mensen een handje willen toesteken om te helpen bij het oogsten straks bij onze talrijke boeren. Zeker van degenen die vorig jaar al ervaring hebben opgedaan, en de regels van de kunst al kennen, hopen we dat ze weer zullen willen helpen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): In tijden waarin we met een heel hoge inactiviteit zitten, zowel van tijdelijke als langdurige werkloosheid, moeten we dag en nacht bezig zijn, moeten we wakker liggen van de vele vacatures die er zijn en die er nog zullen komen. De horeca is daarmee bezig. Restauranthouders vragen zich nu al af hoe ze aan een kok en obers moeten geraken. Noem maar op. Ik denk dat dit parlement van links tot rechts samen met de minister de wilskracht en de drive heeft om alles, alles wat het kan in het werk te stellen om de vacatures in te vullen. Ik hoop ook dat men aan de overkant, in de Kamer, toch een aantal maatregelen zal nemen die het ons gemakkelijker zouden maken, zoals het versneld laten inschrijven bij VDAB van mensen in tijdelijke werkloosheid.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over een missiegedreven innovatiebeleid

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Vlaanderen is een sterke innovator en bevindt zich momenteel op de veertigste plaats op het Regionaal Innovatiescorebord. Met een besteding van 7,9 miljard euro halen we bijna de doelstelling van 3 procent van het bbp voor onderzoek en ontwikkeling. Voor wetenschappelijk onderzoek en innovatie voor 2021 was de besteding 1,1 miljard euro. Daar komt nog eens 250 miljoen euro extra bij voor O&O tegen 2024 en 195 miljoen euro extra voor onderzoeksinfrastructuur voor dezelfde periode. In het relanceplan Vlaamse Veerkracht is er nog eens 545 miljoen euro voorzien voor de komende drie jaar. Het gaat dus over zeer veel geld, heel grote budgetten. Vlaanderen is dan ook zeer ambitieus, en dat is ook goed, want we willen op het vlak van innovatie tegen 2024 doorstoten tot de top vijf van innovatieve kennisregio's in Europa.

Ondanks de enorme budgetten slagen we er momenteel nog net niet in. Er zijn tal van rapporten van de Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) die waardevolle ideeën kunnen aanreiken om een versnelling hoger te schakelen. VARIO heeft het dan vooral ook over versnellen.

Vandaag wil ik de aandacht vestigen op het advies van de SERV over het missiegedreven innovatiebeleid. Zij vragen om het innovatiebeleid meer sturend te maken om complexe uitdagingen aan te pakken of transitie te versnellen. We moeten dus een langetermijnvisie formuleren en concrete doelstellingen

vooropstellen, waar we dan met z'n allen voor moeten gaan. Ik denk in deze context bijvoorbeeld aan de Moonshot, die uw voorganger, toenmalig minister Muyters, heeft gelanceerd voor innovatie en onderzoek om CO₂-neutraal te worden tegen 2050.

In dat rapport staan twee belangrijke punten: draagvlak en focus op monitoring, evaluatie en bijsturing. Minister, op welke manier zult u een monitoring- en evaluatiesysteem implementeren zodat snelle bijstellingen mogelijk zijn en er steeds kan worden ingespeeld op nieuwe noden en toepassingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Gryffroy, ik dank u uiteraard voor de interessante vraag, die gaat over monitoring, evaluatie en bijsturing. Uiteraard ben ik het eens met het advies van de SERV. Het is niet zonder reden dat we met de Vlaamse Regering bijvoorbeeld bij het geven van onze innovatiesubsidies vragen dat men ook zou aanduiden op welk gebied men deze wil valoriseren. Er wordt dus echt gericht gewerkt.

Wij zijn bezig met de lange termijn. De Moonshot, die in de vorige legislatuur door de regering is goedgekeurd, is daar een voorbeeld van, maar ik denk onder andere ook aan de klimaatsprong voor een CO₂-arme basisindustrie. Er komt ook rond gepersonaliseerde geneeskunde een visie. Dat missiegedreven karakter zit volop in de pijplijn en is de manier waarop we werken.

De monitoring, evaluatie en bijsturing zijn van belang, maar als we het voorbeeld van de Moonshot nemen, dan spreken we over een klimaatsprong over een periode van twintig jaar. Monitoren en evalueren moet over een periode van vier of vijf jaar gebeuren, maar niet te rap, want anders volg je een hyperkinetische agenda, en dat is ook niet de bedoeling. We willen net op lange termijn keuzes maken en doelen vastklikken.

Je kunt al ver geraken als je een goede governancestructuur hebt. Dat is ook wat de SERV aanraadt. Zowel bij de beleidsagenda's met betrekking tot artificiële intelligentie als bij deze met betrekking tot cybersecurity hebben we stuurgroepen opgericht om ervoor te zorgen dat we enerzijds het robuuste kanaal volgen, recht naar de doelstelling, en anderzijds flexibel kunnen inspelen op toestanden die er zijn. Een tijdje geleden waren er plots heel wat cyberaanvallen. We hebben daar binnen onze groep al kunnen kijken of er niet iets extra moest gebeuren. Het is dus robuust het traject volgen, maar ook in nuttige en goede flexibiliteit voorzien.

Het is zeker mijn ambitie om te bekijken hoe we andere maatschappelijke actoren kunnen betrekken. Ik wil daarvoor verder bouwen op een startnota van VARIO, die we samen met de input van de SERV zullen gebruiken voor een vernieuwd beleidsplan wetenschapscommunicatie. *(Opmerking van de voorzitter)*

Voorzitter, twee minuten is zo snel voorbij als je zo'n interessante vraag moet beantwoorden.

De voorzitter: U krijgt straks nog tijd. U bent het nu toch al wel een beetje gewoon hier.

Minister Hilde Crevits: Ja, maar ik probeer al zoveel mogelijk op voorhand te zeggen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): U haalt de kern aan, die heel correct is: er moeten doelen worden gesteld en er moet een roadmap worden uitgetekend. Maar we

moeten er inderdaad voor zorgen dat er nog voldoende flexibiliteit is om kort op de bal te kunnen spelen en nieuwe accenten te kunnen leggen. Maar daarvoor hebben we dat goed werkend monitoring- en evaluatiesysteem nodig. Dat is daarvoor noodzakelijk.

Ik kom tot een tweede aspect. We spreken over onderzoek en ontwikkeling, en innovatie. Er horen soms risico's bij onderzoek en ontwikkeling. Het gaat met vallen en opstaan. Heel wat van die innovatieve ontwikkelingen kunnen we niet vooraf bedenken en bij de start weten we ook niet waar we zullen uitkomen. Maar toch moet je ergens een doelstelling bepalen die eventueel flexibel kan worden bijgestuurd. Daarom is er een belangrijke rol weggelegd voor de overheid. We moeten de ruimte bieden om innovatie van onderuit, bottom-up te laten groeien. Maar daartegenover geeft men de overheid enkele grote maatschappelijke uitdagingen, die moeten worden geformuleerd.

Minister, mijn bijkomende vraag is dan ook: er is dat spanningsveld tussen missiegericht innovatiebeleid en bottom-up-innovatiebeleid. Op welke manier zult u op beide inzetten voor een succesvol ecosysteem voor onderzoek en ontwikkeling?

De voorzitter: Wie wil er graag aansluiten?

Mijnheer Vaneeckhout, stak u uw hand op? Of was u gewoon aan het zwaaien? Uw haar lag niet goed? En nu is het wéér te laat om naar de kapper te gaan.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Het vergt wat wetenschappelijk onderzoek om het kapsel van collega Vaneeckhout onder controle te houden. Dat zal een innovatie op zich zijn en zeker missiegedreven. *(Gelach. Opmerkingen)*

Voorzitter, ik veronderstel dat mijn tijd nog niet loopt?

De voorzitter: Nee, net nu. Juist, juist.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, dit is een bijzonder belangrijk onderwerp. Innovatie, onderzoek en ontwikkeling, is hetgeen waar Vlaanderen al een hele tijd voor gaat en voor staat. Het maakt ook budgettair duidelijke keuzes om hierin te investeren. En zeker in deze crisistijd is het adagium heel duidelijk: 'We gaan ons uit de crisis innoveren en investeren.' Zo'n missiegedreven onderzoek past daar inderdaad perfect in.

Nu, we zijn niet uniek. Ik ben blij dat collega Gryffroy hier de vraag heeft gesteld, naar aanleiding van het SERV-rapport. De SERV heeft gekeken hoe het er in andere landen van Europa aan toegaat. Wat me opvalt, is dat dezelfde thema's, dezelfde missies overal aan bod komen. Het gaat over klimaat, over gezondheidszorg, kankeronderzoek. Het gaat over veiligheid, cyberveiligheid. Minister, op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat we ons, vanuit ons Vlaams innovatiebeleid, missiegedreven kunnen differentiëren ten aanzien van andere Europese regio's, die ook hun eigen innovatiebeleid uitbouwen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Het is een goede zaak dat we op weg zijn naar de 3 procent O&O-investeringen. Maar inderdaad, zoals collega Gryffroy aangeeft, mist ons innovatiebeleid focus. En het klopt ook wat collega Bothuyne zegt: eigenlijk zijn we in de verschillende regio's, de verschillende landen, bezig met hetzelfde te doen. Als Vlaanderen écht trendsettend wil zijn, dan moeten we keuzes maken. Het is belangrijk dat we de digitale omslag maken, dat we de

omslag maken naar die echte duurzame economie en dat we dus voluit inzetten op die omslag.

Tot slot, we vinden het belangrijk dat er wordt geëvalueerd. Het is natuurlijk geen zaak om innovatie als een doel op zich te zien. We willen de maatschappelijke return on investment kennen, en dan zullen we effectief de meerwaarde van dat krachtig innovatiebeleid maximaal kunnen valoriseren.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Voorzitter, de collega's hebben het belang van innovatie al benadrukt. We hebben het deze ochtend trouwens nog over innovatie gehad in de commissie Landbouw, omdat innovatie ook wel een belangrijk iets kan zijn om de stikstofproblematiek aan te pakken. Het is dan ook een goede zaak dat die missies worden gekozen en dat men daar een focus in legt.

Maar, minister, de VARIO heeft het ook al gezegd: elke minister zou eigenlijk een beetje minister van Innovatie moeten zijn. Dus, als die missies worden gekozen, hoe zult u erover waken dat uw collega's ook voldoende aandacht hebben voor innovatie binnen hun domein, om dan die gekozen missies ook effectief in de praktijk om te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Minister, onze fractie is enthousiast over het idee van een missiegedreven innovatiebeleid. Niet langer sectoren, maar maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën dienen het uitgangspunt te vormen van de innovatie-agenda. De gangbare manier waarop we in Vlaanderen onderzoek en innovatie organiseren zal niet volstaan om de grote maatschappelijke thema's daadkrachtig aan te pakken.

Het centrale doel van deze aanpak moet het realiseren van impact zijn op de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan, maar ook op de economische kansen die daaruit voortvloeien. Om grote transitie binnen belangrijke maatschappelijke thema's aan te pakken, is het cruciaal dat de geformuleerde prioriteiten op voldoende draagvlak van de burgers kunnen rekenen.

Minister, hoe gaat u ervoor zorgen dat de burger inspraak heeft in het vormgeven van een missiegedreven innovatiebeleid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Ik begin met het verhaal van Vlaanderen versus Europa. Europa voert natuurlijk ook een missiegedreven beleid rond bijvoorbeeld klimaat, maar ook rond kanker. En dat is heel goed. Ik vind dat ook belangrijk, dat we datgene wat we samen kunnen doen, ook samen doen. Dat maakt ons nog sterker in de wereld.

Wat VLAIO betreft, collega Gennez, heb ik het gevoel dat u het niet helemaal goed gehoord hebt. Ik zeg niet dat u niet geluisterd hebt, maar horen en luisteren, dat is natuurlijk nog een verschil. Ik heb net gezegd dat we het hele beleid gewijzigd hebben en dat we nu net die maatschappelijke valorisatie vragen. Natuurlijk kun je geen 100 procent garantie op succes vragen, of het is geen innovatie meer. Als we 100 procent zekerheid willen, dan moeten we niet meer inzetten op innovatie, want dan is het gewoon certitude en dan ga je alle vernieuwing tegenhouden. En dat is ook niet de bedoeling.

Wat we wel willen, is dat er meer gedaan wordt richting de clusters die wij belangrijk vinden. En wat vinden wij van belang? Kijk naar de relancenota van de

Vlaamse Regering, die al zo lang klaar is. We zetten daar in op drie sporen: duurzaamheid, digitalisering en iets wat uw partij ook belangrijk zal vinden, collega Gennez, namelijk de zorg en de zorginnovatie.

Het is van belang dat we zeer goed samenwerken, bijvoorbeeld onder de collega's. Het was collega Ongena, denk ik, die vroeg hoe we dat allemaal gaan bundelen. Rond circulaire economie staan minister Demir en ik zij aan zij, rond zorginnovatie is dat met minister Beke, rond media-innovatie is dat met minister Dalle. En minister Somers is hier. Als we van alle lokale besturen smart cities willen maken, zal dat alleen maar lukken door onze euro's die we mogen inzetten, gezamenlijk zo sterk mogelijk aan te wenden. Wij zijn dus allemaal gericht op de sporen die getrokken worden. En dat is een heel goede zaak.

Collega Bothuyne, hoe onderscheiden we ons van de anderen? Voor mij zijn vijf puntjes van belang om ons te onderscheiden. Eén: betrokkenheid van de mensen. Quadruple helix is daarbij het nieuw toegevoegde. We willen mensen veel meer betrekken bij wat we doen. Het voorbeeld van de vierkante meters voor soja, waarbij we tuintjes zoeken bij mensen, is zoiets waardoor je heel veel interesse krijgt van mensen voor die wetenschappelijke doorbraken die je aan het realiseren bent.

Twee: focus in beleidskeuzes met heel duidelijke innovatieroadmaps. Ik vind dat sterke staaltjes, omdat je een roadmap maakt voor iets waarvan je eigenlijk niet weet waar je uiteindelijk gaat landen. Want het is innovatie. Het is nieuwe dingen uitvinden, uiteraard.

Drie: zeer, zeer, zeer sterk inzetten op governance en samenwerking. Wat Vlaanderen een beetje onderscheidt van de anderen, vind ik, is de traditie die wij hier hebben om universiteiten, de wetenschappelijke wereld en de bedrijven heel intens te laten samenwerken. Als je ziet wat Pfizer betekend heeft in de strijd tegen het coronavirus: dat kan maar doordat je weet dat je in een regio zit die ingebed is in die zeer intense wetenschappelijke samenwerking die bestaat.

Vier: maatwerk in het instrumentarium dat je gaat gebruiken, dus geen eenheidsworst.

En tot slot, en dan komen we terug bij het begin van de vraag van collega Gryffroy: monitoring, evaluatie en niet bang zijn om bij te sturen als dat nodig is.

Collega's, er zijn thema's waar alle landen zich nu op willen profileren. Eén voorbeeldje is waterstof. Er is een IPCEI (Important Projects of Common European Interest) rond waterstof en je ziet dat het een rush is om de beste en de eerste te zijn bij die ontwikkeling. Wij doen daar ook aan mee. Wij zitten mee in die rush. Wij gaan daar ook heel veel budgetten voor uittrekken. Op zich is dat een goede zaak, omdat dat Europa ook op de kaart zet in de ontwikkeling van technieken die ook in de strijd voor het klimaat een belangrijk verschil kunnen maken.

Er ligt dus heel veel werk op de plank, collega's, maar er zit voor u wel iemand die bijzonder overtuigd is van onze missie, van de focus die we hebben en van de meerwaarde die dit kan betekenen voor onze economie en voor het samenleven tout court in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank, minister, voor het antwoord, en dank, collega's, voor jullie bijdragen. Het is duidelijk. Als we spreken over missiegericht, dan is de focus zoals in het relanceplan staat, vooral digitaal en duurzaam. Als we bottom-up kijken, dan zijn er ook de speerpuntclusters. Het transversale in het missiegerichte – namelijk wat kun je gemeenschappelijk vinden tussen die

verschillende speerpuntclusters? – is het digitale en de duurzaamheid. Daar kun je heel sterk werken aan hoe je kunt monitoren, want dat volgt daaruit, hoe je dat kunt evalueren en bijsturen. Dat bijsturen is noodzakelijk om de flexibiliteit te hebben, ook al zijn er doelstellingen op langere termijn. Maar we zijn er nog niet helemaal. Daar is ook niets mis mee. Anders zou er geen werk meer aan de winkel zijn, als we tegen 2024 tot de top vijf willen behoren.

Ik ga niet, zoals sommigen vaak doen, de Ronde van Vlaanderen vergelijken met een wielerklassieker. Ik gebruik gewoon een aantal woorden van Daft Punk: 'harder', 'better', 'faster' en 'stronger'.

De voorzitter: Kunt u dat ook zingen? Of lukt dat niet?

Andries Gryffroy (N-VA): Liever niet. (*Gelach. Opmerkingen*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de intrekking van de erkenning van moskee Yesil Camii in Houthalen-Helchteren

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, eind januari kwam eens te meer een Limburgse Diyanetmoskee in opspraak. Dit keer ging het om de moskee Yesil Camii in Houthalen-Helchteren. Die moskee werd in 2009 door de Vlaamse Regering erkend en ontving sindsdien al een half miljoen euro subsidies. Nu blijkt dat die moskee de erkenningscriteria veelvuldig heeft overtreden. De imam van de moskee die, zoals gebruikelijk bij Diyanet, aangesteld en betaald wordt door de Turkse regering van dictator Erdogan, heeft op sociale media immers manifest homofobe uitspraken gedaan. Homoseksualiteit is verboden. Homoseksualiteit brengt ziekte en verval mee. Homoseksualiteit is een virus van kapitalisme en democratie. Dat zijn de fraaie boodschappen die de imam van de moskee via Facebook de wereld instuurde. Hij haalde zijn inspiratie trouwens bij de directeur van Diyanet in Turkije, die de holebigemeenschap aanviel in een controversiële toespraak tijdens het vrijdaggebed.

De imam in kwestie, die trouwens al vele jaren in ons land verblijft, is bovendien niet eens in het bezit van een inburgeringsattest, wat ook al een overtreding van de erkenningscriteria is. Maar niet alleen de imam, maar ook de moskee zelf ging in de fout door op haar officiële Facebookpagina een bericht te delen van alweer hetzelfde Turkse Diyanet waarin gezegd werd dat homoseksualiteit in de islam niet alleen verboden is, maar zelfs omschreven wordt als een van de grootste bedreigingen voor de maatschappij.

Minister, we hebben de voorbije weken gezien dat er een parlementair, maar ook een publiek debat ontstond over de bestrijding van homohaar. Alle partijen hier benadrukten toen dat haat ten aanzien van holebi's onaanvaardbaar is. Ik denk dat u dan ook zonder enige twijfel op de unanieme steun kunt rekenen van alle partijen hier voor de intrekking van de erkenning van die moskee, gelet op de manifest homofobe uitspraken van het gezicht van de moskee, met name de imam. Dus wil ik u vragen: neemt u de vanzelfsprekende beslissing om de erkenning van die moskee in te trekken en de subsidiëring ervan eindelijk stop te zetten? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, toen ik op de hoogte werd gesteld van een aantal uitspraken die de imam van de Groene Moskee in Houthalen-Helchteren heeft gedaan, die je bezwaarlijk anders dan homofoob kunt omschrijven, heb ik onmiddellijk de decretaal bepaalde procedure tot opheffing opgestart. Ik heb dat op 28 januari gedaan. Die procedure stelt dat ik advies moet vragen aan een aantal instanties: de gemeenteraden van Zonhoven en Houthalen-Helchteren, de provincieraad van Limburg, het Executief van de Moslims van België (EMB), het eredienstbestuur van de moskee en de federale minister van Justitie. De afspraak is dat die mensen zestig dagen tijd hebben om dat advies te formuleren. Ik heb dat advies van verschillende van hen al ontvangen. De provincie Limburg zegt dat ze eigenlijk niet bevoegd is. Dat klopt niet. Ze is niet alleen bevoegd voor het financiële, maar ook voor het maatschappelijke.

Ik heb hun een brief geschreven om alsnog dat advies te krijgen, en het advies waar ik op dit moment nog op wacht, is het advies van de Staatsveiligheid, dat mij toegezonden wordt via de minister van Justitie. Wat is daar de situatie? Er is een samenwerkingsakkoord met de Staatsveiligheid dat toelaat dat zij minstens vier maanden de tijd heeft om haar advies te formuleren. Ik heb er bij de minister van Justitie en bij de Staatsveiligheid op aangedrongen om mij dat sneller te bezorgen, want dat is een essentieel advies op basis waarvan ik mijn oordeel moet vormen.

Ik zal ook onderhandelen met de federale minister van Justitie en de Staatsveiligheid om dat akkoord te herzien, zodat we sneller over die informatie kunnen beschikken. Dat zal ook belangrijk zijn naar de toekomst toe en naar het nieuwe decreet toe. Zodra ik dat advies heb, zal ik ook een beslissing nemen. Maar ik wil daarin alle procedures volgen om geen fouten te maken op administratief vlak.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik stel toch vast dat u een dubbele moraal hanteert. Want in veel andere dossiers hebt u altijd onmiddellijk uw oordeel klaar, nu is het twee maanden geleden dat de vaststellingen gedaan zijn en hebt u blijkbaar zoveel tijd nodig om na te denken over de intrekking van de erkenning van een moskee, waarvan de imam zegt dat homoseksualiteit ziekte en verval is, een virus, de grootste bedreiging van de maatschappij. Hoe kunt u, ook als minister van Gelijke Kansen, verkocht krijgen dat u daar nog geen duidelijke stelling over inneemt?

U verwijst bovendien naar de procedure. Ik maak u attent op het besluit van de Vlaamse Regering van 2005, dat u de kans geeft om, indien er strijdigheden zijn met de Grondwet en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), die adviesprocedure zelfs helemaal niet te hoeven in te schakelen. U kunt dan op eigen houtje, in eigen beslissing, de intrekking van die erkenning doen. Ik vraag mij af waarop u wacht. U neemt altijd in zoveel debatten een stelling in, maar omdat het nu over een imam gaat, over de islam, hebt u blijkbaar zoveel tijd nodig om duidelijk stelling in te nemen tegen homofobie. Doe wat er van u verwacht wordt, en trek de erkenning van die moskee onmiddellijk in. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, homofobe uitspraken zoals die hier zijn gedaan kunnen natuurlijk absoluut niet door de beugel. We hebben hier trouwens dat debat al gevoerd. Geloofsgemeenschappen moeten zich houden aan de regels van onze rechtstaat, en die zijn, zoals we weten, een afspiegeling van onze normen en waarden.

Minister, u hebt de oprichting aangekondigd van een informatie- en screening-dienst, ik dacht dat die op 1 september van dit jaar van start zou moeten gaan. Mijn vraag is of u deze timing kunt aanhouden.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Janssens, dit is een wel heel doorzichtige poging. We hebben hier een paar weken geleden een debat gehad over homofobie, waar uw partij niet al te goed uit kwam. Ik heb het gevoel dat u nu probeert om dat wat terug te pakken, als ik het zo mag noemen. De realiteit is natuurlijk dat deze minister op basis van die homofobe uitspraken het initiatief heeft genomen om die erkenning te laten intrekken, en daarom nu de procedure, zoals ze voorzien is, gewoon volgt. En dat mogen we ook verwachten van een minister, denk ik: dat hij de rechtsregels respecteert. Ik denk dat dat in dezen heel consequent gedrag is van de minister en de Vlaamse Regering.

Maar mijn vraag ging ook een beetje over het decreet dat er zit aan te komen, het decreet dat ook de hele erkenningsprocedure hervormt. Het zal een belangrijke hervorming zijn, met onder andere de komst van het screeningsinstituut, en waarmee we ook buitenlandse financierders zwaarder zullen aanpakken. We zitten daar vol ongeduld op te wachten, minister. Ik weet dat er intussen al een ontwerp klaar is, maar dat gaat dan nog naar de Raad van State. Ik wilde gewoon eens horen wat de timing is. Wanneer kunnen we dat in het parlement verwachten? Want ik denk dat we allemaal staan te popelen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, collega's, laat ons eerst en vooral duidelijk zijn: homofobe uitspraken zijn onaanvaardbaar, en dat geldt voor iedereen in onze samenleving. Maar ik apprecieer het wel dat u de regelgeving volgt en dat u de procedure op een ernstige manier voert, en dat u grondig bekijkt, op basis van al die adviezen, of dit het probleem is van een hele geloofsgemeenschap, of van een imam. Ik hoor hier altijd graag collega's van het Vlaams Belang zeggen dat het niet is omdat er iemand in hun rangen een bepaalde uitspraak doet, dat dat het standpunt van de partij is. Maar als het over de islam gaat, geldt dat blijkbaar wel voor de gehele gemeenschap. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

De voorzitter: Collega Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega Janssens, ik wil hier graag een klein beetje de perversiteit van jullie dynamiek blootleggen, al weet ik dat het jullie een beetje nerveus maakt. Afgelopen week is er door de gemeenteraad van Houthalen-Helchteren een advies gegeven, een advies dat eigenlijk zegt dat zij geen structureel probleem zien, en dat zij dus niet de sluiting van die moskee vragen. En weet u hoe uw fractie in de gemeenteraad heeft gestemd? Ze hebben zich onthouden. Ze hebben niet eens tegen gestemd, collega Janssens. De Vlaams Belang-fractie vraagt in de gemeenteraad van Houthalen-Helchteren afgelopen week niet om de sluiting van de moskee van Houthalen-Helchteren. *(Opmerkingen van het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Het aanzetten tot homofobie, vanuit welke hoek dat ook komt, heeft hier geen plaats. Nadat de feiten bekend zijn geworden, heeft staatssecretaris voor Migratie Mahdi onmiddellijk zijn verantwoordelijkheid genomen en de imam bevolen om het land te verlaten. Ik begrijp dat de procedure tot intrekking van de erkenning van de moskee nu loopt, maar dat men nog wacht op een advies van de Staatsveiligheid.

We zullen een nieuw aangepast kader creëren tijdens deze regeerperiode om erkenningen van geloofsgemeenschappen te regelen, inclusief een screeningsdienst vanuit Vlaanderen zelf. Wanneer kunnen we dat in het parlement verwachten zodat we daar zo spoedig mogelijk werk van kunnen maken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, voor alle duidelijkheid: wat u zegt, klopt niet. Ik heb onmiddellijk stelling ingenomen. Ik heb onmiddellijk de uitspraken van de bewuste imam verwerpelijk genoemd. Omdat ik ze verwerpelijk vond, heb ik de procedure opgestart die ik tot mijn beschikking heb om de erkenning van een moskee, of een andere geloofsgemeenschap, in te trekken op basis van de feiten. Ik heb onmiddellijk gehandeld, maar ik handel wel binnen een rechtskader, waarbij ik adviezen wens in te winnen van verschillende instanties.

De bewuste imam kreeg inderdaad op 4 februari een bevel betekend om het grondgebied te verlaten. Staatssecretaris Mahdi heeft de verblijfsvergunning van die imam niet verlengd. Dat is een belangrijke actor in heel dit dossier.

Van de adviezen die ik tot nu toe heb gekregen, is er geen enkel bij dat bij mij aandringt op het intrekken van de erkenning. De gemeenteraad van Houthalen-Helchteren geeft een genuanceerd advies – ik heb het daarstraks nog grondig gelezen – en dringt aan op een strenger kader, het kader dat we aan het creëren zijn. Er is een stemming geweest in die gemeenteraad en er zijn alleen maar goedkeuringen en onthoudingen geweest. Ook uw partij zit in die gemeenteraad en heeft zich daar onthouden. Eenzelfde situatie heeft zich trouwens ook in de provincieraad voorgedaan, en die heeft gezegd dat hij alleen maar bevoegd is voor het financiële luik – wat niet juist is, want hij heeft ook nog andere bevoegdheden.

Wat ik nu doe, is wachten op het advies van de Staatsveiligheid. Ik dring aan op een snelle behandeling. Op basis van die adviezen binnen het huidige decretale kader zal ik een correct oordeel vormen dat in lijn ligt met mijn overtuiging dat homofobie en homohaar geen plaats hebben in onze samenleving. Ik doe dat zonder twee maten en twee gewichten.

Aan de screenings- en informatiedienst wordt op dit moment heel hard gewerkt. De eerste aanwervingen zijn op dit moment lopende. De directeur zit in een assessmentprocedure en de eerste aanwervingen starten zodat we daar tijdig mee kunnen beginnen.

Er is een tweede principiële goedkeuring geweest van het ontwerp van decreet in de schoot van de Vlaamse Regering op 19 maart. Dat is nu voor advies naar de Raad van State gestuurd. U weet dat die dertig dagen heeft om daarop te reageren. Daarna komt dit advies samen met het ontwerp van decreet naar het Vlaams Parlement en dan zullen jullie erover kunnen debatteren.

De bedoeling van dat kader is natuurlijk om nog scherper en duidelijker af te lijnen wat we wel en niet aanvaarden. De situatie die in Houthalen de realiteit was, is dat daar een imam zat die werd gefinancierd door de Turkse overheid. Dat zal op basis van het nieuwe decreet niet meer mogelijk zijn. Mensen zullen niet meer kunnen worden gefinancierd – noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks – door buitenlandse mogendheden.

Zo zijn er nog tal van andere aanpassingen die een meer rechtszeker kader moeten creëren, waardoor moskeeën of andere geloofsgemeenschappen die constructief werken, kunnen worden ondersteund. Zij die dat niet doen, kunnen op een consequente manier worden aangepakt. Vanuit die filosofie wil ik een betere afspraak met de Staatsveiligheid, waarmee we nu al gesprekken aan het

voeren zijn. Ik begrijp dat die autonoom werkt en dat werk ook ernstig en grondig wil doen. In een situatie zoals deze moet het toch mogelijk zijn om afspraken te maken dat men binnen een welbepaald tijdsbestek een advies krijgt.

Dat is belangrijk voor de toekomstige informatie- en screeningsdienst, die met de politiediensten, maar ook met de Staatsveiligheid en andere veiligheidsdiensten, gaat samenwerken. Wanneer die een advies of ondersteuning nodig heeft, kan die rekenen op een adequate behandeling.

Dus de komende weken zal ik al die informatie hebben en zal ik op basis daarvan een onderbouwd standpunt innemen en daarin mijn verantwoordelijkheid nemen. Maar ik doe dat na aandachtige lezing van wat de Staatsveiligheid, de lokale geloofsgemeenschap zelf, maar ook wat de gemeenteraad en de provincie ter zake te vertellen hebben. Ik reken erop dat de provincie begrijpt, na verdere toelichting van mij en mijn administratie, dat ze wel degelijk verantwoordelijkheid draagt vanuit een maatschappelijk perspectief en dat het niet alleen gaat over het nakijken van de financiële middelen. Ze heeft daarin ook een maatschappelijke taak ze zou die taak moeten kunnen opnemen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ofwel voldoet men aan de voorwaarden, ofwel niet. Er zijn hier drie inbreuken op drie criteria vastgesteld en toch laat u die moskee verder met rust en wacht u op allerlei adviezen, om u nadien daarachter te gaan verstoppen, en verder gebeurt er niets. Dan is de hypocriete cirkel rond. Ik vraag mij af waarom u ook als minister van Gelijke Kansen niet de moed hebt om met uw overtuiging, in uw strijd tegen homohaat, te zeggen: 'Ook wanneer het gaat om de islam, ook wanneer het gaat om moskeeën, ga ik de moed van mijn overtuiging hebben en de erkenning van die moskee intrekken.' Ik kijk ook naar de andere partijen in dit parlement, en dan vooral naar hun houding in de provincie. Daar zegt de N-VA-gedeputeerde: 'Wij zijn niet bevoegd.' Men is blijkbaar wel bevoegd om een half miljoen euro subsidies te geven, maar niet bevoegd om een eenvoudig advies te formuleren. Als ik dan kijk naar de gemeenteraad van Houthalen-Helchteren, dan zijn Groen, CD&V, Vooruit en N-VA de meerderheidspartijen. Die zeggen gewoon: 'Wij behouden het vertrouwen in de moskee.' De moskee waarvan de imam zegt dat homoseksualiteit ziekte en verval is, dat homoseksualiteit een virus is, dat homoseksualiteit de grootste bedreiging voor onze maatschappij is. Wel, collega's, als u dat allemaal tolereert, zwijg dan voortaan over uw strijd tegen homohaat, want hoe kunt u in 's hemelsnaam daarover nog enige geloofwaardige stelling innemen? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.38 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.58 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden
– 645 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): In het huidig regelgevend kader vallen de opleidingscentra voor interventiehonden voor leger en politie onder de categorie kweker-handelaar. Met dit decreet passen we de verplichting tot het kweken van dieren voor hen aan. Ik ben dus tevreden dat we hier tegemoetkomen aan een praktisch probleem. Ik denk dat de coronasituatie ook bewijst dat we hier te maken hebben met zeer veelzijdige dieren, ze zijn zelfs in staat om viruspartikels op te sporen. Interventiehonden zijn en blijven cruciaal voor ons veiligheidsbeleid en voor onze reddingsoperaties. Onze fractie is dan ook zeer tevreden dat we hier tegemoetkomen aan dit probleem.

De voorzitter: Mevrouw Sterckx heeft het woord.

Els Sterckx (Vlaams Belang): Collega's, in de huidige regelgeving waren verkopers van opleidingshonden verplicht om nesten te fokken om zo te voldoen aan de dierenwelzijnswet die stelt dat men enkel honden mag verkopen als men ook zelf nesten kweekt. Het is dan ook positief dat deze nieuwe regelgeving ervoor zorgt dat dit praktisch probleem wordt opgelost. Op deze manier kunnen de opleidingscentra van assistentiehonden zich toespitsen op hun kerntaak, namelijk het opleiden van interventiehonden. We passen voor de interventiehonden de regelgeving aan, maar ook voor de kweker-handelaar dringt een aanpassing van de wet zich op. Die mag na het fokken van tien nesten per jaar zijn eigen pups, maar ook aangekochte puppy's verkopen. Het is dan ook een publiek geheim dat puppy's uit de Oostbloklanden in, laat ik het maar puppywinkels noemen bij ons verkocht worden, vaak op te jonge leeftijd met vervalste papieren en zeer vaak met medische problemen.

Denk maar aan het transport vanuit Hongarije dat in Duitsland twee weken geleden werd tegengehouden: een bestelbusje met honderd te jonge, te zieke pups met bestemming Vlaanderen. Dit stemt toch tot nadenken over onze aanpak in deze illegale handel. Worden er in Vlaanderen zulke transporten onderschept? Wordt er controle uitgevoerd bij de bestemmingen van deze transporten? Niemand is hier perfect van op de hoogte. Door de sterke stijging van geregistreerde puppy's met een buitenlands paspoort stel ik mij dan toch wel zeer veel vragen bij deze controles en met mij ook heel veel dierenliefhebbers. Dit debat moeten we uiteraard vandaag niet voeren, dat zou ons nu te ver leiden, maar we zullen dit zeker aankaarten in de commissie Dierenwelzijn. Zeker nu een Europees rapport heeft aangetoond dat Vlaanderen en Nederland de draaischijf zijn in het verhandelen van illegale puppy's vanuit de Oostbloklanden. Door dit rapport kan de minister niet langer zijn kop in het zand blijven steken en dringen een strenge regelgeving en controle zich ook hier op.

In het ontwerp van decreet dat nu voorligt wordt er ook een bijkomende strafmaat opgelegd voor personen die, ondanks het verbod op het houden van dieren, toch hardleers zijn en dieren blijven houden. Voor het Vlaams Belang is deze strafmaat van één tot drie maanden en met een geldboete van 52 tot 2000 euro veel te laag. Er moet werk gemaakt worden van een strengere strafmaat voor inbreuken tegen de dierenwelzijnswet. We betreuren het dan ook dat de minister deze kans niet heeft gegrepen om een strengere strafmaat op te nemen in dit decreet. Ondanks deze lage strafmaat, gaat onze fractie dit ontwerp van decreet goedkeuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 645/1)*

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 5.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU – 663 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik zal beginnen met het einde: de Vooruitfractie zal zich met betrekking tot dit ontwerp van decreet onthouden, om redenen die ik toch even kort wil uiteenzetten.

Het idee van wat gebeurt in dit ontwerp van decreet, namelijk het omzetten van een aantal richtlijnen, is op zich uiteraard een goede zaak. We staan daar vrij positief tegenover, zoals we ook in de commissie al hebben gezegd, net zoals wij geloven in de mogelijkheid en het nut van instrumenten zoals flexibiliteit voor het leveren en gebruiken van stroom en in mogelijkheden van energiegemeenschappen, waarbij mensen, gezinnen, particulieren, maar evengoed bedrijven,

zelfs op het niveau van hele industrieterreinen, zich organiseren om op een efficiëntere, zuinigere, duurzamere manier gebruik te maken van energie.

Het is dus goed dat hierin in een aantal van die instrumenten wordt voorzien, maar ik ga nog eens herhalen wat ik in de commissie heb gezegd: het heeft weinig zin om in instrumenten te voorzien als er niet tegelijkertijd ook enige duidelijkheid is over de partituur en het stuk waarin die instrumenten worden geacht te spelen. Het is alleen maar als je het op die manier doet dat je muziek krijgt. Diverse adviesinstellingen hebben er ook op gewezen: er is geen duidelijkheid over het kader waarbinnen die flexibiliteit zal worden gehanteerd. Onze fractie is zeer bezorgd over het feit dat er in heel veel gevallen een kader ontbreekt om de meest economische en efficiënte afweging te maken tussen aan de ene kant investeringen in het versterken van ons energie- en elektriciteitsnet en aan de andere kant de flexibiliteitsdiensten, de energiegemeenschappen en andere dingen die hier worden gevraagd. We krijgen hoe langer hoe meer het gevoel dat er een geweldige druk bestaat om het elektriciteitsnet niet maximaal uit te bouwen, dat men op dit moment eigenlijk aan burgers en gezinnen, maar evengoed ook aan bedrijven vraagt om de last van het klein houden van dat elektriciteitsnet zelf op zich te nemen, en dat de afweging daarbij niet altijd correct gebeurt.

Ik heb vanochtend in een andere vergadering nog een voorbeeld gegeven. We hebben in het verleden zonder veel problemen het investeren in het aanleggen van het elektriciteitsnet voor het afzetten van de stroom van kerncentrales collectief gefinancierd. We hebben dat gezamenlijk gefinancierd. We vonden dat maatschappelijk belangrijk. Gaan we naar elektrificatie op een veel grotere schaal, zoals dat vandaag en voor de komende jaren terecht binnen de ambities van de Vlaamse Regering ligt, dan weten we eigenlijk dat we dat elektriciteitsnet moeten versterken. We moeten dat uiteraard niet doen zonder grenzen. We moeten dat niet blind doen. We moeten dat niet doen met de ogen dicht en de portemonnee open, maar we moeten naar mijn aanvoelen wel veel meer dan vandaag het geval is duidelijkheid kunnen bieden aan de burger: wat is de afweging die wij maken tussen aan de ene kant de gezamenlijke investering in het versterken van dat elektriciteitsnet, dat we hoe dan ook nodig zullen hebben, dat we zullen moeten doen, en aan de andere kant de inspanningen en de bijdragen die we van individuen, particulieren, gezinnen en bedrijven vragen om flexibel gebruik te maken van dat net en dus die investering beperkt te houden?

We maken vandaag eigenlijk heel wat regels die tot doel hebben om het gebruik van het net door burgers op allerlei manieren te sturen en te ontmoedigen. Het zonnepanelendebacle is daar een voorbeeld van geweest. De hele discussie over het capaciteitstarief is een andere discussie wat dat betreft. Aan de andere kant bieden we op dit moment niet tegelijkertijd duidelijkheid aan die burger over wat dan de daartegenover staande investering is in het versterken van dat net. Dat is mijn heel duidelijke vraag, en de vraag van heel de Vooruitfractie, voor alle duidelijkheid, namelijk dat men die afweging en dat afwegingskader veel duidelijker zou maken dan dat vandaag het geval is. Ik heb immers de indruk, en ik denk dat ik daar niet alleen in ben, dat ik dat gevoel met heel veel burgers deel, dat dat evenwicht vandaag een beetje zoek is.

Als we willen naar een veel verregaandere elektrificatie gaan en als we willen dat veel meer burgers in zaken als zonnepanelen investeren, moeten we ervoor zorgen dat de publieke infrastructuur die daarvoor noodzakelijk is er ook is. We weten dat het potentieel inzake fotovoltaïsche cellen in Vlaanderen nog gigantisch groot is.

We moeten dan een discussie over de financiering voeren. Moet dat in de stroomfactuur zitten of moet dat op een andere manier gebeuren? Ik heb al een

paar keer de analogie met het wegennet gemaakt. We hebben de wegen in dit land aangelegd omdat ze economisch belangrijk waren. We vragen iedereen die van die wegen gebruik maakt, zoals iemand die goederen in Antwerpen laat toekomen en dan over onze wegen vervoert, niet om elke keer dat ze de weg gebruiken, een specifieke bijdrage te betalen. Als we beslissen dat elektrificatie maatschappelijk belangrijk is voor de toekomst en dat een gigantische investering nodig is in de wegen waarlangs die elektriciteit zich naar de huishoudens en de bedrijven zal bewegen, is er geen enkele reden om een andere redenering te hanteren en wel elke keer een bijdrage voor het gebruik te vragen. Dat is een publiek goed en een maatschappelijke nood die we op een publieke en maatschappelijke manier moeten financieren.

Ik heb het gevoel dat we dat denkspoor een beetje hebben verlaten. Ik heb het gevoel dat de VREG dat denkspoor ook op vele vlakken heeft verlaten, ten voordele van een zeer beperkende en vermarkte houding. Wie er gebruik van maakt, moet elke keer betalen. Dat wordt iets als een rekeningrijden voor het stroomnet. Er wordt geprobeerd dit op allerlei manieren te beperken en in de hand te houden, zoals met de belofte van een virtueel terugdraaiende teller. Keer op keer loopt de Vlaamse Regering tegen de muur. Zo zeer als we voorstanders van energiegemeenschappen en flexibiliteit zijn, zo zeer denken we dat veel burgers die inspanningen niet zullen leveren en niet het nodige vertrouwen zullen hebben om dat te doen als er geen duidelijk, geloofwaardig en robuust kader is waar dit allemaal in past en waarmee we die inspanningen kunnen motiveren en plaatsen.

Er zullen dan ongetwijfeld hier en daar mooie voorbeelden zijn, maar dat zal beperkt blijven tot de happy few die het om principiële redenen doen of die er een voordeel uit halen om zichzelf helemaal buiten de markt te plaatsen. Zij zullen daarop inpikken, maar het zal nooit een maatschappelijke trend worden op een schaal die we nodig hebben om de terechte doelstellingen inzake hernieuwbare energie van de Vlaamse Regering waar te maken. Wat mij betreft, mogen die doelstellingen wat verder gaan. Het zal een beperkt pakket zijn en een zeer beperkte groep zal er gebruik van maken.

Wat specifiek de energiegemeenschappen betreft, wil ik nog eens wijzen op het voorbeeld dat ik in de commissie heb gegeven. Ik heb in mijn eigen stad gemerkt dat een aantal kerkfabrieken een vraag hebben. De deken van Leuven heeft me erop gewezen dat nogal wat kerken beschikken over zeer grote daken die voor zonnepanelen in aanmerking komen. De kerk zal die stroom ook op het moment van de piekproductie niet zelf verbruiken. Ik zal er geen schampere opmerkingen over maken dat er niet zo gigantisch veel aanwezigen zullen zijn om die stroom te verbruiken, maar misschien kan er hiervoor een kader komen. Een kerk ligt meestal in een gemeenschap. Daar wonen mensen en staan huizen. Misschien zou het mogelijk moeten zijn om dit te doen. Dat kan financieel interessant zijn voor alle partijen, ook de kerkfabriek en bijgevolg ook het stadsbestuur die het gat moet dichtrijden als de kerkfabriek niet rondkomt.

Er zijn allerlei mogelijkheden, maar er zijn geen investeringsmiddelen voor. Als een stadsbestuur dit probeert aan te moedigen en te stimuleren en ervoor wil zorgen dat iedereen aan die energiegemeenschap kan deelnemen, mag het niet gebeuren dat we eindigen met een vorm van 'gated communities', die dan niet rond een kerk zullen liggen, maar waar enkel wie over voldoende kapitaal beschikt om in te stappen in een energiegemeenschap kan meedraaien. Ook dat moet een bezorgdheid zijn. Het gaat voor iedereen of het gaat niet.

Dat soort overwegingen ontbreekt nog in heel grote mate in dit ontwerp van decreet. Ze zijn ook niet echt beantwoord in de commissie. Misschien verwachten we te veel, omdat – raar maar waar – het debat na al die jaren nog steeds in de

kinderschoenen blijft steken. Als we dat niet voeren, zullen instrumenten zoals deze er nooit in slagen om te doen waar ze echt een potentieel voor hebben, en dat is een grote omslag naar hernieuwbare energie maken, een waar iedereen in de samenleving deel van kan uitmaken, zonder het gevoel dat hij jaloers, afgunstig en nijdig moet kijken naar de zonnepanelen op een ander zijn dak en zonder het idee dat dit met zijn centen is. Dit heeft het potentieel om iets te zijn waarmee we allemaal samen vooruitgaan. Ik zal er deze keer geen grap over maken.

De partituur om dat soort muziekstuk te spelen, ontbreekt in dit ontwerp en in het beleid van de Vlaamse Regering. In deze omstandigheden kunnen we moeilijk verantwoord, onverwijld en ondubbelzinnig voor dit ontwerp van decreet stemmen. Het had veel beter gekund, het moet nog beter worden. We gaan er ook niet tegen stemmen. Het had een stap kunnen zijn. We blijven op onze honger zitten naar een breder kader hierrond, zowel in tekst als in de bespreking. De Vooruitfractie zal zich onthouden bij de stemming.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is inderdaad een belangrijk ontwerp van decreet dat focust op het omzetten van een Europese richtlijn naar een regelgevend kader. Om dit kader tot iets operationeels te maken, zal er in de komende maanden nog heel wat moeten worden gewerkt rond ministeriële besluiten, besluiten van de regering enzovoort. Daarna kan de markt in werking treden.

Twee belangrijke elementen worden daartoe gebruikt: het delen van energie in gemeenschap of hernieuwbare energie en flexibiliteit.

Ik wil even teruggaan naar 2015, toen we met een aantal parlementsleden – de collega's Schiltz en Bothuyne waren erbij – naar Wenen gingen om een congres rond de SPAR-winkels bij te wonen. De SPAR-winkels opteerden er op een bepaald moment voor om hun daken te exploiteren maar dat niet zelf te doen. Ze gingen op zoek naar een partner, en vonden die in het bedrijf Wien Energie. Het idee bestond erin dat Wien Energie de daken van de SPAR-winkels vol zou leggen met zonnepanelen, de panelen zou omzetten in aandelen en de aandelen zou verkopen aan klanten van de SPAR. Op het einde van een jaar kreeg men geen dividend zoals bij een coöperatieve, ook geen kilowattuur, maar een SPAR-bon om naar de SPAR-winkel te gaan. Ik vond dat een knap businessmodel omdat men de klant beloofde voor zijn trouw, omdat het klantenbinding was enzovoort.

Ik leerde dat ook de gemeente Stuttgart dat ook zo doet met haar eigen gebouwen.

Kerken kwamen ook aan bod. Kerken staan altijd in een bepaalde windrichting. Een kerk met een middenbeuk en twee zijbeuken heeft minstens twee daken die perfect georiënteerd zijn voor zonnepanelen en zelfs niet zichtbaar zijn vanaf de straat. Ideaal dus.

Zonder deze richtlijn om te zetten, is energiedelen – zonedelen werd het in mijn conceptnota genoemd – moeilijk te realiseren omdat het wettelijk kader ontbreekt. Dat is er nu wel vandaag. Dit zal tot gevolg hebben dat meer mensen die nu niet de technische mogelijkheid hebben om zelf in hernieuwbare energie te investeren, omdat ze bijvoorbeeld op een appartement wonen, of omdat hun dak zeer slecht georiënteerd is, kunnen intreden in een energiegemeenschap of een hernieuwbare-energiegemeenschap. Of de hockeyclub kan op haar plat dak zonnepanelen leggen, die verkopen in de vorm van aandelen aan de clubleden en zo haar verlichting aansturen en dergelijke.

Dat zal dus een trigger zijn voor meer hernieuwbare energie.

Ik vind het voorbeeld van de kerk, dat de heer Tobback aanhaalde, fantastisch. Op het ogenblik dat de zon op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag of vrijdag overdag schijnt, zit er inderdaad geen volk in de kerk. We zullen het licht in de kerk toch niet laten branden om de stroom op te gebruiken die op het dak wordt geproduceerd? Dat betekent dat je op dat ogenblik een injectie krijgt in het net van energie die geproduceerd wordt op dat dak.

Doordat er meer hernieuwbare energie geproduceerd zal worden, is er meer kans op congestie op het net in de toekomst. Dat moet opgevangen worden. Hoe kun je dat opvangen? Door meer flexibiliteit, en dat is het tweede luik van het decreet. Ik heb een deel van mijn hernieuwbare energie in gemeenschap. De kans bestaat dat ik daardoor meer flexibiliteit nodig zal hebben, en ik zal die ook aanbieden. Is dit een must? Neen. Die flexibiliteit zal aangeboden worden op basis van een prijsprikkel, een sturingsprikkel enzovoort. Sommige mensen zullen dit interessant vinden en het gebruiken, bijvoorbeeld mensen met een elektrische wagen. Waarom zou zo iemand zijn wagen dan opladen op het duurste moment van de dag? Hij kan kijken welke prijs er binnenkomt. Dat kan in de namiddag zijn wanneer elektriciteit het goedkoopste is omdat er het meeste aanbod is van zonne-energie, windenergie enzovoort. Het kan evengoed tijdens de nacht zijn omdat het een zeer windrijke nacht is. Dat doet er niet toe. Maar die persoon zal op een automatische manier zijn auto opladen op het ogenblik dat dit het meest interessant is.

Waarom is dat nodig? Stel dat we dat niet zouden doen, dan ligt de totale kost bij het uitbouwen van het net. Die kost wordt op 5 tot 8 miljard euro geraamd voor de komende twintig tot dertig jaar. Wie betaalt het net? Elke burger betaalt daaraan mee via de elektriciteitsfactuur. Als je kunt bekomen dat burgers intreden op die flexibiliteit doordat ze bijvoorbeeld een batterij, een elektrische wagen of andere apparatuur hebben, dan zorgt dat voor minder congestie en moet er minder geïnvesteerd worden in het net. Daardoor moet de burger minder betalen. Ik denk dus dat het net een voordeel is.

Zal de slinger dan volledig doorslaan richting 'de burger trekt zijn plan' en er moet niets in het net worden geïnvesteerd? Neen, dat is een zwart-witverhaal. Het zal een gulden middenweg zijn. Er zal deels flexibiliteit zijn waardoor het net ontlast wordt qua investeringen en er zal deels nog altijd geïnvesteerd moeten worden in het net, maar het zullen niet meer de grote bedragen van 5 tot 8 miljard euro zijn.

Dat is superbelangrijk, omdat de burger zo in het energieverhaal betrokken wordt. Energietransitie gaat soms moeilijk omdat de burger zich niet betrokken voelt. U zult zeggen dat ik altijd afkom met het voorbeeld van mensen met een elektrische wagen, maar dat zijn er ondertussen wel 75.000. Vanaf 2026 zullen er jaarlijks 200.000 mensen bij komen. Dat is toch niet onbelangrijk. Iemand die een elektrische wagen heeft en wil opladen op het moment dat het hem het beste uitkomt omdat hij niet geprikkeld wordt om dat op een ander moment te doen, dat is vandaag 'fair enough'. Maar dat die een belasting is voor het net en dat daardoor anderen mee moeten betalen voor het gebruik van zijn elektrische wagen, vind ik niet sociaal. We moeten er dus voor zorgen dat mensen die wel die mogelijkheid hebben, ook de mogelijkheid krijgen om flexibel op het net te zitten.

Uiteraard zal de operationaliteit binnen enkele jaren gigantisch ver gaan. Als ik hier dan een paar voorbeelden zal geven, zal men mij weer verwijten dat ik futuristisch aan het denken ben, maar er zijn landen die daar al mee bezig zijn. Het gaat inderdaad over peer-to-peer. Stel dat ik thuis zonnepanelen en een elektrische wagen heb en dat de zon schijnt, maar dat ik bij een klant ben. Het zal in de toekomst perfect mogelijk zijn, peer-to-peer, dat ik aan de klant vraag

om eventjes in te pluggen in zijn stopcontact en dat via de iCloud-toepassing de zonne-energie van het dak in de wagen wordt gebracht. Dat gebeurt niet via een kabel van het ene punt naar het andere, maar puur digitaal. De klant betaalt daar niets voor.

Of evengoed zelfs veel simpeler. Stel, je hebt op een bepaald moment een overschot aan energie op je eigen dak geproduceerd. Wel, dat kun je perfect aan je schoonmoeder verkopen. Afhankelijk van hoe graag je je schoonmoeder ziet, zal dat misschien duurder of goedkoper zijn, maar het kan perfect. (*Gelach*)

Om maar te duiden: binnen dit en twee, drie jaar, of we dat nu willen of niet. De spelers op de Vlaamse markt staan klaar. Sinds een paar maanden zijn de innovatieve bedrijven die bezig zijn met allerlei ontwikkelingen zo exponentieel aan het groeien, dat wij momenteel zelfs koploper zijn, waar dat vroeger Nederland was.

Je houdt die innovatie niet tegen. Met andere woorden, ik zou zeggen: omarm haar. Collega Tobback, ik ben het voor 100 procent met u eens dat we inderdaad nog heel wat valkuilen zullen meemaken en soms eens zullen moeten vallen en opstaan. Daarom heb ik in de commissie ook aangeraden om in de maanden mei en juni wat hoorzittingen te organiseren met specialisten ter zake, om na te gaan hoe we bepaalde ministeriële besluiten nog zullen bijsturen enzovoort. Dat is zeker nuttig.

Er zitten nog een aantal andere punten in, die toch ook vrij belangrijk zijn. Ik noem er een paar. Zo is er de vrije keuze van leverancier. Dat lijkt voor iedereen logisch, maar als u zonnepanelen hebt, dan is het ook interessant dat u niet alleen vrije keuze hebt van leverancier, maar ook van diegene die uw energie wil opkopen. Dat moeten trouwens ook twee verschillende partijen kunnen zijn. U kunt evengoed aankopen van partij A en verkopen aan partij B. Het gaat uiteindelijk over wat voor u het meest interessant is.

Ook is er het recht op het bezoeken van een dynamisch beheerscontract. Dat zal echt nodig zijn in de toekomst. Vroeger was de overstap voorzien op maximaal drie weken. Vanaf 2026 wordt dat 24 uur. Dat is ook noodzakelijk, als je heel snel wilt kunnen switchen tussen de ene leverancier en de andere. Er is ook een decretale basis voorzien voor de V-test. Waarom? In de toekomst zul je een eigen profiel kunnen aanmaken op de V-test, zodat je, iedere keer wanneer je een simulatie moet doen, niet telkens al die gegevens moet invullen.

Er zijn ook een aantal zaken die niet zijn opgenomen in het decreet, maar die Europa heeft toegestaan als een 'optie', als ik dat zo mag uitdrukken. De vraag is of energiegemeenschappen zelf een distributienet mogen oprichten. Daarover staat in het decreet: neen. De reden is ook heel duidelijk. Het is al complex genoeg voor de bestaande distributienetbeheerders en dus zullen we niet toestaan dat ook kleinere energiegemeenschappen daarmee beginnen.

Een tweede punt dat ook niet werd opgenomen in het decreet, is dat energiegemeenschappen grensoverschrijdend mogen werken. Ook daarop hebben we neen gezegd. Ieder land is al zo complex op zich, dat het al moeilijk genoeg zal zijn om dat binnen uw eigen regio te organiseren. Bovendien zou het meest logische zijn dat je even over de taalgrens kijkt, of naar Brussel. Maar daar hebben we een klein probleempje, want Brussel en Wallonië staan op dat vlak, op het vlak van de implementatie van dit decreet, eigenlijk nog nergens. Ik denk zelfs dat ze er nog niet aan begonnen zijn.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik moet even goed nadenken om iets te vinden wat collega Gryffroy nog niet heeft gezegd. *(Gelach. Opmerkingen)*

De voorzitter: U vindt niets. Volgens mij heeft hij alles gezegd.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik heb een heel fijne schoonmoeder, voorzitter, beste collega's. Het zou niet in mij opkomen om haar dure stroom te verkopen. Integendeel, wij zitten in een soort van energiegemeenschap en we zorgen ervoor dat we overschotten kunnen uitwisselen. Mijn zonnepanelen liggen op haar dak en de kabel van haar zonnepanelen loopt via mijn schouw naar haar kelder. Dat is dus al een energiegemeenschap op zich. *(Gelach. Opmerkingen)*

Alle gekheid op een stokje. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Dat is kwaadwillig, collega Tobback. Collega's, ik zal zeer kort zijn, maar toch een aantal beschouwingen geven over dit ontwerp van decreet. Met dit ontwerp van decreet staan we aan de vooravond van een nieuwe manier om aan energiebeleid te doen, maar ook om energie te consumeren en te produceren. Na alle miserie die we hebben gehad met digitale en andere meters, met zonne- en andere panelen, biedt dit ontwerp van decreet een welkome vooruitblik.

En, collega Tobback, u zou het moeten toejuichen. Want eigenlijk is het credo van dit ontwerp van decreet: 'Power to the people.' Dit ontwerp van decreet zal het mogelijk maken voor bescheiden eigenaars – niet de grote speculanten, zoals in het vorige debat, maar kleine eigenaars, bescheiden eigenaars – om hun stroom in handen te pakken en daar betere deals mee te maken. Maar – en het zal u verbazen, collega's, dat een liberaal dat zegt – wij erkennen ook dat in energieland de individuele consument soms niet sterk genoeg is om op te boksen tegen de grote spelers. En door energiegemeenschappen mogelijk te maken, door flexibiliteit mogelijk te maken, stellen wij de individuele consument in staat om meer waar voor zijn geld te krijgen, ofwel: meer geld voor zijn stroom.

Uiteraard zijn er nog een aantal dingen die zullen moeten gebeuren. Daarom wordt ook aan de regulator gevraagd om een kosten-batenanalyse te maken van die systemen en die businessmodellen die op poten worden gezet, en zal er ook voorzien worden in een evaluatie wanneer het systeem op gang komt. Geen schrik dus, collega's. We hebben dit ontwerp van decreet wel nodig om te kunnen starten, maar het is geen eindpunt en het draagt meteen een evaluatie in zich.

Daarom, minister, verwelkomen wij dit ontwerp van decreet en zullen wij vol enthousiasme voor stemmen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik ga namens collega Johan Danen, die dit dossier opvolgt in de commissie, even ons stemgedrag motiveren. Wij zitten heel dicht bij de opmerkingen die collega Tobback heeft gemaakt. Wij zullen ons ook onthouden bij de stemming over dit ontwerp van decreet, en wel om de volgende redenen.

We gaan niet ontkennen, collega Schiltz en collega Gryffroy, en ook collega Bothuyne, die straks tussenkomt namens de meerderheid, dat hier een aantal interessante en belangrijke dingen in staan. Dat is ook wat de omzetting van de Europese richtlijn in zich draagt. Daar zitten dus heel veel goede dingen in. Maar een van de belangrijkste redenen waarom wij ons toch gaan onthouden, collega Schiltz, is deze. U sprak daarnet over 'power to the people', maar er wordt toch nog een belangrijk onderscheid gemaakt in het ontwerp van decreet zoals het nu

voorligt. Niet alle mensen blijken te behoren tot 'the people', of bij wijze van spreken toch niet in eerste instantie.

Wij hebben zeer veel moeite met artikel 61 en 62. Dat heeft mijn collega Danen ook aangehaald in de commissie. Daarbij ga je eigenlijk – op dit moment toch, met deze stand van zaken – kwetsbare groepen uitsluiten van wat hier voorligt. En dat is voor ons nu net een heel belangrijk gegeven. U hebt daar ook allebei argumenten voor aangehaald. We moeten ervoor zorgen dat iedereen deelt in die energiemarkt en dat iedereen daar ook een stuk beter van wordt. En artikel 61 en 62, zeker als je daar ook de toelichting naast legt wat betreft de kwetsbare doelgroepen, die daar voorlopig heel specifiek worden uitgesloten, omdat het op dit moment te complex zou zijn, dat is wat ons betreft geen goede zaak. Dan ga je ervoor zorgen dat die mensen met een achterstand vertrekken. Want dan moeten we inderdaad rekenen op wat collega Gryffroy daarnet heeft aangehaald, namelijk ministeriële besluiten, besluiten van de Vlaamse Regering, en hier dan eerst zelfs nog een aparte analyse. Mensen die klant zijn bij de distributienetbeheerder, zoals dat dan wordt genoemd, in de hoedanigheid van sociale leverancier, die kunnen op dit moment – en dat staat ook in de toelichting – niet aan energiedelen doen.

Wat ons betreft, zullen energiebeleid en groen beleid sociaal zijn of niet zijn. Voor ons is dat een heel belangrijk principe. Daarom kunnen wij dit ontwerp van decreet niet steunen. We steunen het wel, maar we onthouden ons bij de stemming.

Er zijn nog een aantal andere elementen in het ontwerp van decreet waar we ons toch wel wat vragen bij stellen. Er zitten heel veel open zaken in. Dat kan inderdaad een goede zaak zijn, dat je met een aantal dingen experimenteert of bekijkt hoe je ze operationeel wilt maken, maar voor ons is een voorwaarde dan wel dat er een brede evaluatiebepaling in het ontwerp van decreet zou worden opgenomen, om ervoor te zorgen en te garanderen dat wat op dit moment open wordt gelaten, omdat er nog ruimte moet zijn voor experimenten, op een gegeven moment ook vorm krijgt. En die brede evaluatiebepaling ontbreekt op dit moment in het ontwerp van decreet.

Om heel kort te gaan, voorzitter, collega's, is het vooral vanwege die maximale en gelijkwaardige participatie van burgers, die zo van belang is en die wat ons betreft in het voorliggende ontwerp van decreet niet helemaal wordt afgedekt, dat de Groenfractie zich zal onthouden.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik zal beginnen met het stemgedrag van mijn fractie te duiden. Wij gaan voor stemmen. Wij gaan met heel veel enthousiasme voor stemmen, voorzitter. En ik begrijp eigenlijk niet waarom we dit ontwerp van decreet niet kamerbreed goedkeuren. Collega Tobbyack had het over de partituur en de instrumenten, maar dit ontwerp van decreet zorgt eigenlijk voor de notenbalken waarop uiteindelijk heel veel mensen samen de partituur van ons toekomstige energiesysteem gaan schrijven. Als we die notenbalken niet voorzien, ontnemen we eigenlijk de mogelijkheid voor bedrijven en burgers in Vlaanderen om actief te participeren aan de energiemarkt van de toekomst. Dat kan er tegelijk ook voor zorgen dat we, zoals collega Tobbyack ook al zei, niet blind gaan investeren in een voortdurende versterking en uitbouw van het net en dat we niet voortdurend met de portemonnee open dat net gaan moeten uitbreiden en versterken.

Neen, we kunnen gericht gaan werken. We geven de netbeheerders de mogelijkheid om er samen met de energiemarkt voor te zorgen dat we het net versterken en uitbouwen waar het nodig is, maar dat we geen nodeloze kosten maken die

uiteindelijk door alle Vlaamse burgers en bedrijven moeten worden betaald. Dat is de verdienste van dit ontwerp van decreet. Het zorgt ervoor dat we hier een toekomstgericht verhaal van kunnen maken, dat uiteraard verdere uitwerking behoeft.

Daarom is ook al in de commissie afgesproken dat er in de nabije toekomst nog hoorzittingen volgen, onder andere over de besluiten, maar ook over de manier waarop we de bepalingen van dit ontwerp van decreet en de uitvoering ervan zullen evalueren. Het werk is bijlange niet af. Zonder dat we hier in de notenbalken voorzien, kan er geen partituur en geen symfonie volgen, collega's. Het is wat ons betreft essentieel om ervoor te zorgen dat we hier een breed draagvlak hebben voor het energiesysteem van de toekomst en dat begint met dit ontwerp van decreet. Ik hoop, collega's, dat we alsnog naar een kamerbrede stemming over dit ontwerp van decreet kunnen gaan.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Na dit interessante debat licht ik nog graag ons standpunt toe, me ingefluisterd door onze energiespecialist Tom De Meester. Het is een lijvig ontwerp van decreet. Ik heb het op het bureau zien liggen. Wat ons betreft staan er een aantal zaken in waarbij we serieuze bedenkingen hebben.

Uit het hele ontwerp van decreet spreekt een ver doorgedreven marktlogica. De liberalisering – uiteraard zal een liberaal niet verwachten dat we daarover een ideologisch debat hebben – van de energiemarkt is niet nieuw, maar in het ontwerp van decreet wordt die wel altijd maar verder doorgetrokken. Dat is ook niet verwonderlijk aangezien het een omzetting van Europese richtlijnen is. We zijn van in het begin tegen die liberalisering van de energiemarkt gekant. Duurzame hernieuwbare energie aan een betaalbare prijs is voor ons een basisrecht. Dat is geen commercieel product om een markt mee te laten spelen. Het is voor ons veel te belangrijk om dat over te laten aan energiemultinationals en aan de winstmodellen. We gaan die duurzame energierevolutie die we nodig hebben, niet kunnen realiseren als we alle nieuwe uitdagingen gewoon in dat commerciële marktmodel blijven proppen. Daar geloven we niet in. Ik geef het voorbeeld van de elektriciteitsopslag. Jullie weten dat de elektriciteitsopslag naast de uitwisseling cruciaal is voor het energiesysteem van de toekomst. Gaan we het ontwikkelen, het beheer en het uitbaten daarvan echt volledig overlaten aan de markt? Dat gaat natuurlijk veel verder dan een aantal thuisbatterijen en een aantal elektrische wagens die thuis staan op te laden. De opslagcapaciteit die je nodig hebt, gaat veel verder dan dat. Gaan we dat daar volledig aan toevertrouwen? Wat ons betreft niet.

Er is discussie over, maar ten tweede denk ik dat er op dit moment, met de kennis die we erover hebben, meer nodig zal zijn dan de thuisbatterij die we hier hebben. Daarvoor is met name de shift die je moet doen tussen de piek in de zomer en het dal in de winter veel te groot. Dat kun je niet opvangen met thuisbatterijen en ook niet met elektrische wagens, want die vangen dag/nacht- of weekverschillen op, maar niet die seizoenverschillen. Daarvoor heb je veel grotere investeringen nodig. Dat kun je niet gewoon toevertrouwen aan de markt want we weten hoe het dan afloopt.

Verder heeft de energieliberalisering tot nu toe altijd duurdere prijzen en minder transparantie voor de consument willen zeggen en ik vrees dat dat zo zal blijven. De liberalisering van de energiemarkt heeft ons al het hoerageroep ten spijt tot nu toe weinig baat bijgebracht. Het heeft vooral de energiefactuur de hoogte ingejaagd. Vorige week kaartte Tom De Meester nog aan dat de afgelopen 15 jaar de energiefactuur in Vlaanderen met maar liefst 60 procent is gestegen. Dat

is de prijs van de liberalisering van de energiesector voor de consument. Alle lusten komen bij de verdienmodelletjes terecht en de lasten bij de gezinnen.

Ten slotte is het ontwerp van decreet voor ons een gemiste kans om van die energiegemeenschappen een instrument te maken dat door de bevolking gedragen wordt. Het schiet op het vlak van burgerparticipatie tekort. Daar treden we absoluut de kritiek van de collega's van Groen bij.

Dat zijn een aantal elementen die we helemaal niet zien zitten in het ontwerp van decreet en daarom zullen we ertegen stemmen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik geef graag een kort antwoord op de bezorgdheid van collega Rzoska. Het is inderdaad zo – je hebt dat correct geformuleerd – dat mensen met een budgetmeter voorlopig nog niet kunnen toetreden tot een energiegemeenschap. De uitleg is ook heel duidelijk. We gaan er ook een proefproject over starten.

Het sociaal tarief is een federaal tarief en je kunt dus geen groep maken met een mengeling van een federaal en een Vlaams tarief, als ik het zo mag uitdrukken. Dat gaat niet, tenzij minister Van der Straeten ons morgen die bevoegdheid geeft. Dan kunnen we daar wel mee aan de slag.

Wat doen we wel? We zullen kijken naar een proefproject dat gaat over een groep van mensen met een sociaal tarief. Maar voor de rest is in principe iedereen toegelaten. En niet iedereen in energiearmoede heeft een sociaal tarief. Met andere woorden: het kan perfect dat ook mensen in energiearmoede kunnen toetreden tot een energiegemeenschap, wat voor hen soms interessanter zou kunnen zijn. Ten tweede: door de creatie van die energiegemeenschappen en de flexibiliteit, zoals ik daarnet heb uitgelegd, zal het ook zo zijn dat mijn netkosten niet exponentieel zullen stijgen tot 5 à 8 miljard euro aan investeringskosten. Er wordt gezegd dat de zwakkere groepen hiervan uitgesloten zijn, maar daarop zeg ik neen. Zij zijn voor een stuk ingesloten. En als het gaat over mensen met een sociaal tarief: daar kunnen wij momenteel niet aan, omdat dat een federaal tarief is.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik houd het kort. Ik hoor nu al voor de tweede keer en minstens van twee collega's een verwijzing naar de exponentiële stijging van de netkosten naar 5 à 6 miljard euro. We horen daar allerlei bedragen, het is een beetje zoals de zonnepanelen of de bouwshift. We horen steeds weer spectaculaire bedragen. Ik hoor keer op keer de collega's zeggen dat we 5 à 6 miljard euro zouden moeten investeren in ons elektriciteitsnet, en dat we dat zullen moeten voorkomen. En hoe gaan we dat voorkomen? Door burgers te laten investeren in flexibiliteitsmechanismen, zonnepanelen, warmtepompen, elektrische auto's, of bluetoothadapters voor in de koelkast, als het van collega Gryffroy afhangt.

Het enige wat ik nooit hoor, is hoeveel de investering van die burgers in al die zaken dan zal kosten. Want uiteindelijk is dat natuurlijk het tegengewicht van die 5 à 6 miljard euro. Ofwel steken we 5 miljard euro in een sterker net, ofwel verminderen we die kost doordat burgers meer moeten investeren in eigen flexibiliteitstoepassingen, energiegemeenschappen en dergelijke meer. En dat is een nuttige afweging om te maken. Alleen vraag ik nu al de hele tijd of iemand mij eens de berekening kan maken welke van die twee nu uiteindelijk het duurst zal zijn voor de burgers in het algemeen, want in de beide gevallen wordt het betaald door de burgers. En hoe zullen de voor- en nadelen daarvan verdeeld zijn?

Want voor dat elektriciteitsnet betalen we inderdaad allemaal samen misschien een tiental euro per jaar om het te versterken. En we zullen ook betalen voor de zonnepanelen, warmtepompen, elektrische wagens, domotica, en voor de energiegemeenschappen. Alleen dreigt dan het risico dat alleen diegenen die voldoende hebben om te investeren daarvan de voordelen zullen plukken, terwijl de rest ervan uitgesloten wordt en toch de netkosten zal moeten betalen.

Bovendien zal de slotsom van de energiesystemen vandaag misschien duurder zijn dan gewoon een versterking van het net. Die berekening, die afweging, dat is waarnaar ik vraag. En ik vraag niet dat u ze maakt, collega Gryffroy, al mag u dat van mij. Ik vraag dat aan VREG, ik vraag dat aan de Vlaamse Regering. Dat is de afweging die we eigenlijk zouden willen maken als we efficiënt, effectief beleid willen voeren en kunnen afwegen wat de beste besteding van geld is, en wat de beste manier is om te maken dat iedereen er deel van kan uitmaken.

Het grote risico vandaag is dat we een systeem creëren dat voordelig zou kunnen zijn voor wie in alles tegelijk kan instappen: wie de zonnepanelen, de thuisbatterij en de elektrische wagen met elkaar kan combineren, zal de vruchten kunnen plukken. Het gaat dan om mensen die erin slagen de elektriciteit in hun kot te houden, en al de rest met rust te laten. Die mensen hebben het net niet nodig, en dan moeten we inderdaad niet in het net investeren.

Maar wie maar voor een deeltje kan meedoen, die dus bijvoorbeeld zonnepanelen kan leggen maar zich geen thuisbatterij kan permitteren, of die wel een elektrische wagen van het werk ter beschikking krijgt als bedrijfswagen, maar niet wil of kan investeren in zonnepanelen, zal in het gehele systeem niet meestappen. Die zal dus ook de vruchten niet plukken, zoals het in het model staat dat hier voorligt. Dus blijven we vastzitten. Die afweging moet men eens beginnen te maken. Men moet eens op papier of op een excel sheet zetten waar men naartoe wil gaan. Dat is wat ik de partituur noem.

Verantwoord aan de mensen die investeringen moeten doen, dat dat goedkoper en efficiënter is dan gewoon een bijdrage te leveren aan een sterker net. En daarmee kunnen we inderdaad diegenen die enkel zonnepanelen of enkel een elektrische wagen hebben, of alleen een warmtepomp, met elkaar in verbinding stellen, in een systeem waarbij iedereen gezamenlijk de vruchten kan plukken. Het gaat dan enkel om zij die all-in kunnen gaan, waarbij de rest ernaast blijft staan.

Dat is mijn bezorgdheid en die wordt op geen enkel moment beantwoord. Ofwel begrijpt men de discussie niet, ofwel zit men vast in een aantal denkpatronen dat men ze niet wil begrijpen, ofwel voert men ze gewoon liever niet. Ik blijf dat jammer vinden. Op een zeker moment zullen we er niet aan kunnen ontkomen als we voor iedereen echt een sociale en duurzame toekomst garanderen waar iedereen aan kan deelnemen, en niet alleen degenen die de volledige investering kunnen doen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 663/5)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 63.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse technische wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 en gerelateerde bepalingen

– 674 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende diverse technische wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 en gerelateerde bepalingen.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (*Zie Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 674/1*)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 83.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse decreten naar aanleiding van de reorganisatie van ICT binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

– 681 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten naar aanleiding van de reorganisatie van ICT binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het gaat hier over een aantal technische aanpassingen die het gevolg zijn van de beslissing om ICT van Het Facilitair Bedrijf te laten samensmelten met Informatie Vlaanderen. Voor ons is het belangrijkste dat we hiermee willen aantonen dat we van digitalisering een speerpunt willen maken, wat ook blijkt uit heel wat digitaliseringsprojecten die al in de pijplijn zaten, maar die ook en vooral waren voorzien in het relanceplan.

De voorzitter: Mag ik aan iedereen hier aanwezig, maar ook thuis vragen om alsjeblieft in te loggen in het stelsysteem. Dan hoeven we niet opnieuw te schorsen en kunnen we doorgaan.

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, wij gaan deze aanpassing mee steunen.

Ik heb wel een korte, bijkomende vraag. Collega Vandenhove heeft in de commissie gevraagd naar een organigram, want dat bestond nog niet. De minister-president heeft daar toen op geantwoord dat dat inderdaad een logische vraag was en dat hij die vraag zou doorspelen aan het agentschap. Is dat organigram er ondertussen al? Als dat niet zo is, dan horen we dat misschien ook wel in de commissie. Als u daar nu al op zou kunnen antwoorden, des te beter.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Het is inderdaad niet mijn ontwerp van decreet, maar de minister-president vond het inderdaad een logische vraag. Hij heeft zich geïnformeerd en heeft dat meegegeven. Er is wel degelijk een personeelsplan 2021 en dat bestaat uit een personeelsplan en voltijdsequivalenten (vte's) per functie. In totaal gaat het over 183 vte's.

Er is ook een personeelsplan in koppen per graad, een wervingsplan, een bevorderingsplan, een plan van functiekaartwijzigingen enzovoort. Ik kan u daar nog meer over toelichten als u dat wenst, maar ik kan het u ook geven.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voor mij is dat zeker voldoende. Dank u wel, minister. Ik kan me voorstellen dat als collega Vandenhove, die de vraag heeft gesteld, daar nog meer vragen over heeft, hij zich kan wenden tot de minister-president met opvolgvragen.

Minister Matthias Diependaele: Absoluut.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 681/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 33.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2020 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap inzake het gebruik van SURE – 686 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2020 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het

Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap inzake het gebruik van SURE.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Voorzitter, in dezen staat SURE voor 'Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency'. Het gaat hier over een totaalprogramma van maar liefst 100 miljard euro. België gaat zich garant stellen voor bijna 10 miljard euro, waarvan dan een miljard euro aan Vlaanderen zou toekomen. De bedoeling is om een Europees instrument te creëren voor tijdelijke steun, in concreto om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand als gevolg van de COVID-19-uitbraak. Het komt er dus op neer dat de Europese Unie 100 miljard euro leent op de kapitaalmarkt en verder uitleent aan de lidstaten die wensen deel te nemen. Als we dit ontwerp van decreet zouden goedkeuren, dan nemen we daaraan deel.

Ik denk dat we dat eigenlijk beter niet zouden doen. Ik leg verder uit waarom. Het is eigenlijk een soort van Euro-obligatie, waarmee Europa een heel oude politieke eis van de zuidelijke Europese lidstaten inwilligt, met als waarborg de deelnemende lidstaten, en natuurlijk het liefst zoveel mogelijk noordelijke lidstaten, zoals wij.

De coronacrisis wordt hier door de Europese Unie aangegrepen om nauwere integratie binnen de EU te bewerkstelligen door middel van het wederzijds waarborgen van schulden. Ondertussen moet het voor iedereen duidelijk zijn dat de EU wat betreft de covidcrisis geen hulp of oplossingen biedt, maar eerder de coronacrisis gebruikt, misbruikt zelfs, om lidstaten steeds meer aan de ketting te leggen.

Voor alle duidelijkheid, de middelen die de Vlaamse Regering zal krijgen van dit SURE- samenwerkingsakkoord, zijn geleende middelen. Nadat een heel aantal Europese lidstaten nu al in een schuldeneconomie beland zijn – zelfs Duitsland en Nederland, wat toch heel gezonde economieën waren maar nu in mindere mate een schuldeneconomie zijn geworden, maar ook België en Italië, die al serieus in de schulden zaten –, gaat Europa nu mee verder op die schuldenweg. Meer nog, met SURE worden de lidstaten eigenlijk aangespoord om verdere leningen aan te gaan, met de Europese Unie als tussenstap, die de leningen verder doorgeeft aan de lidstaten.

Het samenwerkingsakkoord dat hier vandaag voorligt, de SURE-lening van de EU, vormt volgens mij en de Vlaams Belang-fractie een beginnende stap richting een Europese sociale zekerheid. Dat is ook iets waar de Europese elite al heel lang van droomt. Men maakt hier eigenlijk een gemeenschappelijke schuld. Ik zie de volgende stap er zo al aankomen: men gaat dan natuurlijk voor een gemeenschappelijke schuld kunnen afbetalen ergens in de toekomst, en – daar droomt men op Europees niveau ook al heel lang van – een belasting invoeren. Dat is iets wat wij absoluut niet zullen kunnen aanvaarden.

De 100 miljard euro van SURE zal bovendien besteed worden aan werkloosheidsuitkeringen voor Spanje en Italië. Volgens de internationale nieuwsdienst Reuters heeft Spanje ondertussen al een lening van 15 miljard euro toegezegd gekregen en Italië een lening van maar liefst 20 miljard euro. Dat is wat zij uit SURE willen halen.

Naar aanleiding van deze SURE-samenwerkingsovereenkomst die voorligt, wil ik nogmaals waarschuwen voor de Vlaamse schuldopbouw. Zeker nu de eerste signalen er zijn van een weer oplopende rente, wat op zich een normaliserende

factor is, dreigt de schuld steeds meer een probleem te worden voor staten zoals België, waar Vlaanderen nog altijd toe behoort. België zit namelijk al heel diep in de schulden. De schuld zit ongeveer rond de 120 percent van het bruto binnenlands product, als ik het goed voor heb. Minister, ik heb in het verleden al gesteld dat schulden aangaan op zich a priori geen probleem is. Wij hebben niets tegen schuld aangaan om de gevolgen van de COVID-19-crisis het hoofd te bieden bijvoorbeeld. Wel hebben wij een probleem met schuld om lopende uitgaven te financieren. Daar moeten we toch wel heel voorzichtig mee zijn. Ik heb dat allemaal al uitgelegd naar aanleiding van de begrotingsbespreking. De Vlaamse netto beleidsruimte wordt eigenlijk al door schuld gefinancierd.

Als wij ingaan op die leningsfaciliteit, dan verhoogt ook weer de Vlaamse schuld met ruim 1 miljard euro. Dan wil ik er toch op wijzen dat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) het tekort voor 2021 geraamd heeft op 4,1 miljard euro. De totale financieringsbehoefte in Vlaanderen, waar ik het altijd over heb, dreigt naar de kaap van 10 miljard euro te evolueren. Dus in Vlaanderen – in Wallonië en in België is het al zo – evolueren we eigenlijk ook naar een schuld-explosie. Die schulden zullen op termijn moeten worden terugbetaald. Daar wil ik voor waarschuwen als u vandaag toch dat samenwerkingsakkoord zou goedkeuren. Dat zijn principiële redenen waarom wij als Vlaams Belang hier niet kunnen achterstaan, maar er zijn ook een aantal specifieke redenen. Bijvoorbeeld, als je het ontwerp goed naleest, merk je dat het niet echt heel duidelijk gedetailleerd uitgewerkt is en er zijn ook geen duidelijke afspraken gemaakt over hoe de criteria juist zijn om de gelden te kunnen besteden.

Ik heb ook de stukken van het federaal parlement erop nageslagen. Uit de documenten die wij gekregen hebben, blijkt nergens een duidelijk zicht op de criteria op basis waarvan Vlaanderen die 1 miljard euro zal ontvangen. Voor België gaat het over 7,8 miljard toekomstige euro's. Ik stel me de vraag of de lening via Europa die nu voorligt echt een toegevoegde waarde heeft voor ons. De marginale winst is maar een klein voordeeltje dat we hebben doordat de Europese Unie een lening aangaat voor ons, in onze plaats. Dat klein deeltje is eigenlijk heel beperkt.

Daartegenover staat dan nog dat we eigenlijk de middelen die we zouden krijgen als Vlaanderen, 1 miljard euro, niet zomaar mogen uitgeven aan de dingen die wij nodig hebben. In het samenwerkingsakkoord staat heel duidelijk dat het voor zeer specifieke doeleinden gebruikt moet worden. De memorie van toelichting bij dit ontwerp van decreet stelt heel duidelijk en ik citeer "bestemd voor Vlaanderen voor de uitgaven die het heeft gedaan in het kader van de hinderpremie, de compensatiepremie en de ondersteuningspremie ten gunste van getroffen zelfstandigen en ondernemingen."

De uitgaven, waar wij de 1 miljard euro voor zouden willen gebruiken, zijn soortgelijke uitgaven, zo wordt dat genoemd. Dat is totaal niet waar SURE eigenlijk voor dient, dat is voor werktijdverkorting, waar het eigenlijk hoofdzakelijk over zou moeten gaan volgens de Europese Unie. Wij hebben soortgelijke maatregelen, maar wat betekent dan dat 'hoofdzakelijk over gaan' en wat zijn dan juist soortgelijke maatregelen? Ik denk dat hier al een conflict in de sterren geschreven staat met de Europese Unie als wij de uitgavenstaten, waarvoor we die 1 miljard euro gebruiken die we eventueel zouden halen uit zo'n samenwerkingsakkoord, als Vlaanderen gaan voorleggen. Die ambtenarij in Europa is gekend om vele zaken, maar ze zijn ook gekend om heel streng toe te zien op het aanwenden van middelen en op de verantwoording die je moet geven over middelen die je van hen hebt gekregen of in dit geval via hen leent.

Een heel bekend voorbeeld waarbij we in Antwerpen – u hoort dat aan mijn accent, ik ben van de stad Antwerpen – problemen mee gehad hebben, is het

Europees Structuurfonds. Dat heeft een administratieve rompslomp gegeven, betwistingen en een effect op de begroting van een stad zoals Antwerpen, dat is niet van de poes. Ik denk dus dat de Vlaamse overheid heel voorzichtig zal moeten zijn als ze die middelen via de SURE-gelden wil aanwenden, specifiek als het dan over overhead, nazicht, verantwoording en controle gaat. Dat brengt wel een kostprijs met zich mee, want er staat duidelijk omschreven in het ontwerp van decreet, en ook de federale overheid heeft het zo vooropgesteld, dat het Federaal Agentschap van de Schuld enkel maar als doorgeefluik zal dienen. Dus alle kosten die omtrent het ontlenen van de SURE-gelden gemaakt worden, moeten door Vlaanderen in het oog gehouden worden en gedragen worden. Ik denk dus dat het marginale voordeel dat we hebben om via de Europese Unie een lening – eigenlijk een doorgeeflening – aan te gaan, dat kleine voordeeltje in percentage, rap verloren kan gaan naargelang de kosten die daaraan verbonden zijn.

Tot slot, wil ik dan eigenlijk nog vooral waarschuwen voor het substitutie-effect. Het miljard dat de Vlaamse Regering zou verkrijgen door dit samenwerkingsakkoord, gaat dus gebruikt worden door u en ik citeerde het zojuist, voor uitgaven die eigenlijk ook al voorzien zijn om sowieso te gebeuren, maar dan binnen de reguliere kredieten. Als we uitgaven doen met de geleende gelden, dan gaat er binnen de reguliere kredieten als het ware een vrije ruimte komen, want u was sowieso al van plan in uw begroting om de hinderpremie, de compensatiepremie, enzovoort te betalen.

Dus die meevaller, eigenlijk – moest u die lening hier aangaan en die SURE-gelden ontvangen – daar zou een goede huisvader al heel blij mee zijn. Hij zou het daarbij laten, bij die meevaller. Maar ik vrees dat de Vlaamse Regering de ruimte die vrijgekomen is weer gaat innemen, en daar weer de uitgavedrift zal verderzetten. Die heb ik al aangekaart naar aanleiding van het zogenaamd nieuw beleid dat u invoerde, naar aanleiding van de begroting die eigenlijk ook al met schuld was betaald. Daar zit de winst, denk ik, die de Vlaamse Regering hier wil maken door in te gaan op deze samenwerkingsovereenkomst en dus die SURE-gelden te aanvaarden. Dan denkt men natuurlijk dat men binnen de reguliere begroting ruimte krijgt, en die nog eens kan opvullen. Ik wil er toch wel voor pleiten, minister, dat u erop toeziet – als u het ontwerp met de meerderheid goedkeurt, wat wij niét gaan doen – dat de ruimte die vrijkomt niet onmiddellijk ingevuld wordt, en dat u gewoon blij bent met de ruimte die vrijkomt in uw reguliere begroting.

Ik vat samen: wij twijfelen, als Vlaams Belang, aan het feit of dit wel een goede zaak is voor Vlaanderen. Ik denk dat u, als Vlaamse Regering, om al die redenen – de principiële redenen, de richting die Europa uitgaat, maar ook de gedetailleerde redenen die ik aangehaald heb – daar beter niet op in zou gaan. Daarom ook gaan wij, als fractie van het Vlaams Belang, tegen stemmen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik ben altijd blij als een kind als er een beetje aandacht is voor mijn beleidsthema's, maar als u het niet erg vindt, ga ik wel antwoorden in het Nederlands.

Eerst en vooral, om te beginnen, met veel van de bezorgdheden die u geuit hebt, met betrekking tot Europese belastingen en dergelijke meer, ben ik het eens. Ik zie dat in alle eerlijkheid ook niet zitten. Maar ik denk dat dat hier niet echt een punt is. En het vreemde is dat u nu die bezorgdheid uit, nu het gaat om leningen die door de lidstaten – door ons, maar ook door Spanje en de voorbeelden die u geeft – moeten terugbetaald worden. Dat is de essentie van een lening: dat je die moet terugbetalen. Maar toen we een paar maanden geleden debatteerden over de miljarden die we krijgen van Europa – 5,9 miljard euro was het zeker? – toen ging het vooral over de hoogte daarvan, en toen hebt u die bezorgdheid niet

geuit. Dat vind ik wel een beetje vreemd, want dit wordt terugbetaald, en Europa kan dat ook mooi terugbetalen en heeft daar dus in principe geen belastingen voor nodig. Maar toen we geld kregen was u vooral bezorgd – ik trouwens ook – of wij wel ons rechtmatig deel kregen. Daar zat een veel groter risico bij die 750 miljard euro. Enfin, iets minder dan de helft is daarvan verdeeld geweest. Dus dat vind ik niet echt consequent.

Ten tweede: u zegt dat de schuld door covid niet mag dienen om lopende uitgaven te betalen. Ja, als u de begroting een beetje kent: dat gaat over inkomsten en uitgaven. Door covid zijn de inkomsten een pak minder dan ze ingeschat waren. Dus die moeten we dekken. En dat is ook om de uitgaven te dekken, dat zijn ook lopende uitgaven. Het onderscheid dat u daar maakt, klopt volgens mij niet. Ik ben het er helemaal mee eens dat schuld in normale situaties natuurlijk het best bedoeld is om investeringen te doen. Investeren is: vandaag een euro uitgeven in de wetenschap dat je die morgen in veelvoud terugkrijgt. Dus niet voor lopende uitgaven, daarmee ben ik het eens. Maar voor de coviduitgaven klopt uw redenering niet. Natuurlijk moeten we nu lenen om die 7 miljard euro tekort te dekken. Dat is evident, tenzij u wilt gaan uitleggen aan de horeca, aan de kappers, dat we hun hinderpremie, compensatieregeling, Vlaams beschermingsmechanisme, dat we dat allemaal niet gaan betalen. Dat we dat gaan terugvorderen. Als u dat wilt gaan uitleggen, voor mij geen probleem. Maar om die zaken te betalen – dat zijn corona-uitgaven – zijn we moeten gaan lenen.

Dan, de verwarring die u schept in verband met de financieringsbehoeften. Ik probeer het zeer eenvoudig uit te leggen: U hebt 100 euro tekort, en u gaat bij vijf banken telkens 20 euro lenen. Op het einde schrappt u de laatste 20 euro: die ene bank doet niet mee. U hebt dus maar 80 euro, en die 20 euro gaat u lenen bij de Europese Commissie. Dan hebt u in totaal nog altijd maar 100 euro. Uw financieringsbehoefte blijft dus exact dezelfde. Het enige wat wij hier doen is niet naar de kapitaalmarkt te gaan. Want als dit instrument niet had bestaan, dan hadden we dat gewoon moeten doen. We hebben dat miljard nu eenmaal nodig om onze financieringsbehoefte te voldoen, daarin hebt u gelijk.

Het is echter niet zo dat die financieringsbehoefte groter wordt door naar de Europese Commissie te gaan. Dat is larie. Dat is helemaal niet zo. Het enige alternatief dat wij dan hadden, was naar de privémarkt gaan. Trouwens, Vlaanderen kan nog altijd lenen tegen heel goede voorwaarden, maar hier zijn ze blijkbaar net iets beter, en het is ook verstandig om je leningen, je schulden wat te spreiden. Op zich heeft dat echter dus geen enkele, maar dan ook geen enkele impact op de totale financieringsbehoefte. Dat maakt geen verschil.

Ik heb het volgende ook niet goed begrepen. Op een bepaald moment zegt u dat het helemaal niet gedetailleerd is waaraan dat wordt uitgegeven, hoe dat komt, en dan zegt u dat het zeer duidelijk omschreven is. Het gaat inderdaad over werktijdverkortingsregelingen. Dat is de Europese regelgeving, het concept dat zij hebben uitgewerkt. Ik ben daar trouwens zeer blij mee. Opnieuw, dat is iets dat u aan de zelfstandigen en de horeca, of de kappers of wat dan ook, zult moeten uitleggen. Dat heeft inderdaad voornamelijk te maken met tijdelijke werkloosheid. De federale overheid maakt daar vooral gebruik van om die tijdelijke werkloosheid te financieren, maar de hinderpremie en dergelijke meer vallen ook onder die werktijdverkortingsregelingen, en Europa aanvaardt dat ook. De horeca is al meer dan 160 dagen toe, de jongste maanden dus. Dat lijkt me toch ook onder werktijdverkortingsregelingen te vallen. Trouwens, dat is ook al afgestemd met de Europese Commissie. We hebben een rapporteringsplicht, absoluut, omdat dat systeem nog loopt. We zullen dat ook doen. Die rapportering, die we sowieso doen, moeten we ook overmaken aan de Europese Commissie, maar die gigantische administratie waarover u spreekt, die zie ik niet. Het is dus wél gedetailleerd: de hinderpremie, de compensatiepremie en de ondersteuningspremie zitten daarin.

Uw laatste punt is eigenlijk weer een beetje een van de vorige punten. Er komt geen ruimte vrij. Ik begrijp niet dat u zegt dat u de Vlaamse Regering niet vertrouwt omdat we nu uitgaven zullen beginnen te doen. We krijgen geen geld. Het is een lening. We moeten dat dus terugbetalen, en als we hier geen beroep op hadden kunnen doen, dan hadden we dat elders moeten halen. U moet me eens uitleggen waar er volgens u geld vrijkomt en waarom we zouden doen alsof er geld vrijkomt. We hebben dit jaar een tekort dat rap zal oplopen, waarschijnlijk tot tegen 3 miljard euro. Vorig jaar was dat 7 miljard euro. Waar ziet u nog ergens geld vrijkomen? Waar zit er volgens u een gat met geld dat we nog zouden kunnen uitgeven? Elke euro die we op dit moment uitgeven, dat zijn kosten. Ik bedoel wat we extra uitgeven, het tekort op onze begroting. Dat structureel tekort, dat zijn leningen, dat zijn schulden, inderdaad. Dat is schuldopbouw waarover ik me evengoed als u, en naar ik hoop iedereen in het parlement, trouwens, zorgen maak. Ik hoop op jullie steun om dat begrotings-tekort naar beneden te krijgen zodat die schuldopbouw stopt, maar ik denk dat we daar nog een paar discussies over zullen moeten voeren in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, u verwijst naar het plan van 750 miljard euro dat hier onlangs op tafel lag. Ik eiste inderdaad dat Vlaanderen zijn deel daarvan zou krijgen, zijn rechtmatig deel, trouwens. Dat is niet meer dan normaal. Wij zijn wat de Europese Unie betreft een enorm grote nettobetaler. De Belgen dragen heel veel af, en wij hebben ook rechten. Als wij dus de geldelijke plichten ten overstaan van de Europese Unie nakomen, dan is het ons recht om op tafel te slaan opdat de nodige gelden ook naar Vlaanderen zouden komen, datgene waarop we in verhouding recht hebben, dat we verdienen. Daarom heb ik me naar aanleiding van het plan van die 750 miljard euro kwaad gemaakt, omdat we eigenlijk in verhouding niet genoeg kregen. Dat plan werd trouwens vrij ruim opgesteld, maar wat hier nu op tafel ligt, die SURE, is eigenlijk zeer beperkt en zeer specifiek gericht op het financieren van werktijdverkorting en soortgelijke maatregelen. Die soortgelijke maatregelen zijn niet precies en in detail gedefinieerd. Dat is wat ik u zei. U zegt daarop dat ze wel gedefinieerd zijn, dat dat de hinderpremie en de compensatiepremie zijn. Die premies zijn terecht, dat is waar, maar dat is gedefinieerd door ons. Niets zegt dat de EU die hinder- en compensatiepremie enzovoort aanvaardt als soortgelijke uitgaven. Dat was het punt dat ik wilde maken, maar als u zegt dat u daar al zeker een akkoord over hebt bij de EU en dat dat daar zeker onder valt, dan is dat des te beter. Dan zult u daar geen discussies over hebben met die Europese ambtenaren, die erom bekendstaan dat ze dat allemaal heel specifiek controleren.

Wat die hinder- en compensatiepremie betreft, u hebt inderdaad al leningen aangegaan om de coronapandemie het hoofd te bieden. Dat is ook heel terecht, en dat heb ik ook gezegd. Men móet de Vlaamse economie ondersteunen, men móet de Vlamingen ondersteunen, en zeker de gezinnen.

Minister, daarvoor mag schuld worden aangegaan. Dat is het probleem niet. U bent al schuld aangegaan, want u hebt geleend. Nu leent u daarbovenop ook nog van de EU. Daar maak ik me zorgen om, want u hebt een begroting ingediend. Er is een begrotingstekort en er wordt geleend. In het licht van COVID-19 kan er worden geleend, maar alles is al becijferd. Daar komt plots de lening vanuit de SURE-gelden bovenop. De ruimte die vrijkomt, moet weer worden ingevuld. U krijgt wat u hebt geleend en daarbovenop leent u nog meer. Wat u hier voorlegt, was in uw begroting echter al door een lening gedekt.

Wat de financieringsbehoefte betreft, blijf ik hetzelfde maar herhalen. Ik heb de exacte cijfers niet en uw administratie zal dat beter kunnen becijferen. De netto financieringsbehoefte van Vlaanderen zal de kaap van ongeveer 10 miljard euro

ronden. Volgens u stijgt de netto financieringsbehoefte, maar dat is niet zo. De netto financieringsbehoefte blijft altijd dezelfde. Als we aan het begrotingstekort de tekorten van de geconsolideerde instellingen en wat buiten de begroting wordt gewaarborgd of gefinancierd, toevoegen, hebben we de bruto financieringsbehoefte. Als we daar de aflossingen van de schulden aftrekken, hebben we de netto financieringsbehoefte. Die netto financieringsbehoefte verandert niet. Dat is een groot geheel. Niet enkel het begrotingstekort is van tel. We moeten in Vlaanderen vooral rekening houden met de netto financieringsbehoefte, zeker omdat we sinds de Vlaamse Regering van voormalig minister-president Bourgeois de techniek toepassen dat we de Oosterweelverbinding buiten de begroting houden. Ik kom daar telkens op terug, maar dat zijn verbintenissen die niet in de begroting voorkomen, maar die de Vlaamse overheid wel waarborgt. We hebben die afspraken gemaakt en die behoren tot de netto financieringsbehoefte. Dat is waar ik telkens op terugkom. Ik denk dat ik niet duidelijk genoeg ben geweest. Ik zeg niet dat er telkens 1 miljard euro of zo bij komt. Dat is gewoon een geheel. Dat wordt met dezelfde tarieven berekend. Zoals ik net heb uitgelegd, is het gewoon de manier waarop we iets berekenen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Van dermeersch, ik ben blij dat u dit met betrekking tot de netto financieringsbehoefte hebt bijgestuurd. Dat hebt u in de commissievergaderingen telkens verkeerd voorgehad. Het is nu al beter.

Het gaat, bijvoorbeeld, ook om de sociale woningen. We hebben daar financiering voor nodig, maar daar staat begrotingstechnisch ook een actief tegenover.

De zekerheid met betrekking tot de Europese middelen staat heel duidelijk in de documenten die voor u liggen. Ik zal het niet helemaal voorlezen, maar dit staat uitdrukkelijk in de laatste paragraaf van pagina 5 van de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet: "Er is een akkoord in artikel 3 van het Europees uitvoeringsbesluit 2020/1342 van 5 september 2020 tot toekenning van tijdelijke steun uit hoofde van verordening 2020/672 aan het koninkrijk België om het risico op werkloosheid en de noodtoestand als gevolg van de uitbraak van COVID-19 te beperken." Het bedrag dat we van de Europese Commissie krijgen, is reeds in een verordening vastgelegd. U hebt die informatie. Wat we vandaag doen, betreft de verdeling van dat bedrag over de verschillende deelstaten. Dat is het enige wat we vandaag goedkeuren. Dat we dat geld krijgen, staat in de informatie die u hebt gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Voorzitter, als volksvertegenwoordiger heb ik graag het laatste woord.

De voorzitter: Dat is dan gebeurd.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, ik heb het ook allemaal gelezen. Het ligt hier voor me en ik kan zo volgen wat u voorleest. Dat is allemaal in orde, maar we blijven erbij dat we beter niet zouden intekenen in die Europese leningen. We lenen al voldoende en de marge is niet groot genoeg. We kunnen de gedetailleerde regeling en de grote principes niet ondersteunen. We zullen blijven tegenstemmen. U hebt ons niet kunnen overtuigen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 686/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19 – 708 (2020-2021) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19.

De algemene bespreking is geopend.

Minister Beke zal een zeer korte toelichting geven omdat dit ontwerp van decreet rechtstreeks in de plenaire vergadering wordt behandeld en dus niet eerst in de commissie is behandeld.

Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: We hadden daarnet de vraag over wanneer de vaccinatie-uitnodiging voor mensen met een onderliggende aandoening de deur uitgaat. Ik heb geantwoord dat er nog een paar noodzakelijke voorwaarden zijn. De belangrijkste daarvan is dat u, beste leden van het parlement, dit instemmingsdecreet goedkeurt.

Het laat toe dat mogelijke juridische disputen – waarvan wij denken dat ze niet nodig zijn, maar goed, men weet nooit, we volgen ook de media – volledig gebetonneerd kunnen worden. Op die manier kunnen er databanken gemaakt worden van mensen met onderliggende aandoeningen, zodat we op dat vlak werken conform de regelgeving in verband met de verwerking van de persoonsgegevens. Dat is in essentie wat hier voorligt.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 708/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de gegevensoverdracht van noodzakelijke gegevens naar de gefedereerde entiteiten, de lokale overheden of politiediensten met als doel het handhaven van de verplichte quarantaine of testing van de reizigers komende van buitenlandse zones bij wie een quarantaine of testing verplicht is bij aankomst in België
– 709 (2020-2021) – Nr. 1**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de gegevensoverdracht van noodzakelijke gegevens naar de gefedereerde entiteiten, de lokale overheden of politiediensten met als doel het handhaven van de verplichte quarantaine of testing van de reizigers komende van buitenlandse zones bij wie een quarantaine of testing verplicht is bij aankomst in België.

De algemene bespreking is geopend.

Ook hier zal minister Beke een zeer korte toelichting geven.

Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dit samenwerkingsakkoord regelt de deling van de gegevens, een beetje in dezelfde geest als bij de vorige bespreking.

Het gaat over de opvolging van de verplichting inzake testen en quarantaine voor terugkerende reizigers. U weet dat er door het Overlegcomité beslissingen ter zake genomen zijn. Om dat op de juiste manier te verankeren en opdat de deling op te juiste manier kan geschieden, ligt dit samenwerkingsakkoord voor.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het is goed dat beide samenwerkingsakkoorden vandaag voorliggen. U weet dat ik van nature een beetje ongeduldig ben; soms vraag ik me af waarom dingen zo lang duren. Het is vooral goed dat het er is.

Dit samenwerkingsakkoord is ook belangrijk. Het staat al een tijdje op de agenda om daar een aantal afdoende antwoorden op te formuleren. Zeker in de komende weken en maanden zal dat belangrijk zijn, gezien ook de vraag vanuit Europa, rond internationaal reizen. Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken, minister, om aan te geven dat we moeten zorgen dat we ons beleid niet beperken tot handhaving aan deze kant van het spectrum, maar dat we ook de komende maanden voldoende blijven inzetten op preventie en het sensibiliseren van mensen en niet alleen op wat hier staat.

Wie het ontwerp van decreet gelezen heeft, weet dat op het moment van vermoeden dat quarantainemaatregelen niet worden nageleefd, gegevens kunnen

worden doorgegeven aan de politie en lokale besturen. We denken dat dat in sommige situaties moet, maar ook daar mag men niet doorslaan naar een soort onwenselijke opvolgingsdrang. We moeten vooral blijven inzetten op sensibilisering en preventie. Dat hangt natuurlijk samen met op het einde van de rit de nodige handhaving. Daarom zullen we dit steunen.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, we hebben bij de vorige decreten die met deze onderwerpen te maken hebben, altijd gepleit voor proportionaliteit in het gebruik van de mogelijkheden die hier worden geboden. Dat is ook vandaag het geval.

We gaan er dan van uit dat dit met de nodige voorzichtigheid ingezet zal worden wanneer nodig.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik vind het niet ideaal om als parlement een ontwerp van decreet goed te keuren om voorzichtigheid mee te geven aan degenen die het moeten uitvoeren.

Er zijn twee redenen waarom we ons zullen onthouden. Quarantaines moeten effectief gerespecteerd worden, maar we denken dat we daarin een veel meer ondersteunende rol moeten spelen – ik denk bijvoorbeeld aan het feit dat mensen vandaag nog altijd heel wat loon verliezen als ze in quarantaine gaan – in plaats van de oplossing te zoeken in het doorgeven van gegevens aan de politie.

Bovendien wil ik opmerken dat de Gegevensbeschermingsautoriteit een redelijk kritisch advies heeft gegeven over dit ontwerp van decreet. Daarin spreekt men van een aanzienlijke inmenging in het recht op bescherming van persoonsgegevens. Er staat ook dat de persoonsgegevens die verzameld mogen worden, nergens uitputtend worden vermeld in de regelgeving. De inhoud van het formulier kan nog worden gewijzigd en zo verder.

In plaats van te verbieden en te sanctioneren, zouden we beter steunen en solidariteit geven. Om die redenen zullen we ons onthouden.

De Gegevensbeschermingsautoriteit was ook heel kritisch over het ontwerp van decreet dat daarnet is gepasseerd. Ik zeg het nu omdat ik het dan straks niet moet vermelden tijdens een stemverklaring. We zullen ons ook daar onthouden als gevolg van de vragen rond privacy, los van de terechte bekommernis waar het ontwerp van decreet uiteraard over gaat. Ook dat is veel te vrijblijvend opgesteld en dat vinden we geen goede manier van regelgeving.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Onze fractie zal het samenwerkingsakkoord uiteraard wel steunen. Het is belangrijk dat er samengewerkt wordt om uit deze crisis te geraken.

We zullen het vorige ontwerp van decreet goedkeuren, maar ook dit ontwerp omdat het tegemoetkomt aan twee zaken die onze fractie al de hele crisis enorm belangrijk heeft gevonden en waarover we al heel veel vragen hebben gesteld en gedebatteerd, namelijk het nauwgezet opvolgen en coachen van mensen in quarantaine en het opvolgen van teruggekeerde reizigers die mogelijks besmet zijn. Het klopt dat er inderdaad heel wat opmerkingen waren, onder andere van de Raad van State. Daar is aan tegemoetgekomen en dat was niet eenvoudig. De voorwaarden die door de Gegevensbeschermingsautoriteit gesteld zijn, hebben

het wellicht niet gemakkelijk gemaakt, maar het akkoord is er. We moeten echt rekenen op de verschillende diensten, zowel Vlaams als federaal, om dit naar best vermogen uit te voeren.

Deze crisis lossen we het best samen op en alleen zo gaan we samen vooruit. Ik ben blij met dit akkoord.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): De ervaringen van na de kerstvakantie met teruggekeerde reizigers hebben ons geleerd dat er een specifiek beleid met het oog op handhaving nodig is. Zeker het binnenbrengen van nieuwe varianten, nieuwe mutaties van het virus vanuit het buitenland, stemt toch wel tot ongerustheid. Daarom vinden wij het heel goed dat die opvolging nu kan gebeuren.

Met betrekking tot de quarantainecoaching verwijs ik naar wat we eerder al hebben gezegd bij het vorige ontwerp van decreet. Er moet proportionaliteit zijn en we gaan eerder uit van een motiverende aanpak. Alleen maar bij diegenen die echt duidelijk aangeven dat ze de quarantaine niet willen respecteren, wordt er sanctionerend opgetreden.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): We hebben altijd bij dergelijke ontwerpen van decreet onze bedenkingen geuit wat betreft privacygegevens, maar in dezen zullen we de twee ontwerpen van decreet goedkeuren, omdat het belangrijk is om de quarantaine goed te kunnen opvolgen, zeker als we snel uit deze crisis willen geraken.

Ik wil toch even opmerken – en het is niet uw verantwoordelijkheid en ik weet niet hoe het zit op de luchthaven of in de stations – dat ik regelmatig berichten krijg dat er zo goed als geen controles zijn aan grensovergangen. We mogen zoveel decreten goedkeuren als we willen, maar als er geen sluitende controle is van mensen die binnenkomen, dan heeft het weinig zin. Ik heb onlangs nog een bericht gekregen dat er op een uur tijd dertig of veertig wagens aan een bepaalde grensovergang passeerden zonder de minste controle, zowel vanuit Frankrijk naar België als omgekeerd. Het heeft weinig zin om dergelijke decreten goed te keuren als de rest niet volgt. Dat is spijtig natuurlijk.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 709/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Freya Perdaens tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de uitwisseling van gegevens tussen kredietgevers en het VEKA betreft – 606 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Freya Perdaens tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de uitwisseling van gegevens tussen kredietgevers en het VEKA betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben in het kader van de relance enorm veel ingezet op de renovatie van woningen en we zullen dat de komende maanden, de komende periode ook nog doen. Daarbij worden twee tools aangeboden aan mensen die een woning willen renoveren: enerzijds is er een subsidiekrediet op basis van de rente die je betaalt of een rentesubsidie op basis van je hypothecaire lening en anderzijds de energieleningen+, waarbij je een renteloze lening kunt krijgen.

Voor het hypothecaire krediet zit dat bij de bank; de energielening plus zit bij de energiehuizen. Er moet uiteraard een interactie zijn met de administratie, met het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA). Om die interactie te doen slagen, moeten er een aantal gegevens worden uitgewisseld. Soms gaat het eenvoudigweg om een bankrekeningnummer. Maar het gaat ook over nog andere zaken die moeten worden uitgewisseld. Deze uitwisseling van gegevens wordt verwerkt in dit voorstel van decreet, conform het advies van de Raad van State en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC).

Ik dank u.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 606/5)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 5.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gelieve u nu aan te melden in de stemtoepassing.

Normaal gezien zou ik nu schorsen, maar ik zal dat niet doen. Er zijn 115 personen ingelogd en ik heb 6 officiële verontschuldigungen. Als ik goed kan tellen, ontbreken er nog 3.

Collega's, voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de manier waarop de Vlaamse Regering bestuurlijk toezicht uitoefent op de politiebepalingen van de burgemeesters en gouverneurs in coronatijden
– 695 (2020-2021) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering over het verzoekschrift over de manier waarop de Vlaamse Regering bestuurlijk toezicht uitoefent op de politiebepalingen van de burgemeesters en gouverneurs in coronatijden.

De heer De Loor, verslaggever, heeft het woord.

Kurt De Loor (Vooruit): En dat, voorzitter, op de dag dat de Brusselse rechter in kortgeding heeft geoordeeld dat de wettelijke basis waarop de coronamaatregelen steunen, niet zou volstaan. Maar ik heb ondertussen begrepen, collega's, dat minister Verlinden beroep heeft aangetekend.

Collega's, het verzoekschrift werd ingediend op 21 augustus van vorig jaar. De voorzitter heeft zonet al gezegd wat de reden en de inhoud van het verzoekschrift was. Het werd ontvankelijk verklaard op 7 oktober 2020 en doorverwezen naar de commissie Binnenlands Bestuur.

Ik geef kort de inhoud van het verzoekschrift weer. De verzoeker heeft vragen bij de wettelijkheid van de verplichting om een mondkapje te dragen in openlucht. Het verzoekschrift dateert van augustus 2020, collega's. De verzoeker wijst daarvoor op de mogelijke disproportionele inperking van de grondrechten van burgers. Naast de mondkapjeverplichting in openlucht zijn ook de avondklok en de weigering van toegang tot bepaalde delen van het openbaar domein voorwerp van dit verzoekschrift. Ook daar wordt gewezen op de disproportionaliteit van de maatregelen en het inperken van grondrechten.

De commissie heeft geoordeeld om het verzoekschrift ten gronde te behandelen en het door te verwijzen naar de Vlaamse Regering en de minister van Binnenlands Bestuur, meer specifiek om uitleg te verstrekken. Een tweetal weken geleden kwam het antwoord van minister Somers op dit verzoekschrift.

Wat de mondkapjeverplichtingen betreft, werd geoordeeld dat het de lokale overheid, de gemeenten, vrij staat om zelf invulling te geven aan het begrip 'drukte plaats', om dat in te voeren in openlucht. De minister schrijft: "Het komt niet aan de toezichthoudende overheid toe om daaraan een waardeoordeel te geven. De toezichthoudende overheid zal enkel een marginale toetsing doen, namelijk zal enkel optreden wanneer de maatregel kennelijk onredelijk is of kennelijk in strijd is met de wet."

Idem dito wat betreft de maatregelen tot het weigeren van de toegang tot bepaalde delen van het openbaar domein: daar is het zo dat dit in principe behoort tot de bevoegdheid van de gemeenteraad, maar dringende noodzakelijkheid, onder andere ten gevolge van de coronapandemie, staat ook toe dat de

burgemeester een dergelijk politiebepaling neemt. Maar dat moet dan natuurlijk nog bekrachtigd worden door de gemeenteraad. En ook daar is de redelijkheidstoets aangewezen.

Idem dito wat betreft de avondklok: de toezichthoudende overheid acht zowel de doelstelling als de motivering van het invoeren van de avondklok in overeenstemming met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Het besluit van de minister was dat de overheid op elk niveau in moeilijke omstandigheden haar verantwoordelijkheid opneemt, in het belang van de gezondheid van elkeen. In het bijzonder denkt de minister daarbij aan de lokale besturen.

Er waren dan nog een aantal tussenkomsten van commissieleden. Collega Van Miert haalde aan dat de maatregelen in het kader van een ministerieel besluit werden getroffen, dat de federale ministeriële besluiten een richting aangeven en dat men op die manier lokaal over een aantal mogelijkheden beschikt. Ook de gouverneur kan bepaalde maatregelen nemen. Daarbij moet met de nodige voorzichtigheid te werk worden gegaan. De verschillende bestuurlijke niveaus hebben daar wel degelijk goed op gereageerd, volgens collega Van Miert.

Hij verklaarde ook dat zijn fractie begrip kan opbrengen voor het ongeduld en soms onbegrip bij een deel van de bevolking als het over vrijheidsbeperkingen gaat, maar hij verklaart ook dat in veel gevallen die beperkingen noodzakelijk waren en nog steeds zijn.

Hij wijst er ook op dat sommige maatregelen niet altijd optimaal juridisch onderbouwd zijn, maar hij voegt er ook onmiddellijk aan toe dat er geen sluitend juridisch draaiboek klaar lag voor wat er het voorbije jaar is gebeurd.

Wat de mondmaskerplicht betreft wijst hij erop dat die aanvankelijk op de verkeerde voet is begonnen en dat de avondklok bij de verschillende partijen voor de meeste reacties zorgde. Het debat over de avondklok, zegt collega Van Miert, moet in feite in De Kamer worden gevoerd, maar hij verklaart er ook bij dat de avondklok voor lokale handhavers een zegen is want na middernacht wordt het onwaarschijnlijk rustig in de straten. Als conclusie kan hij zich met zijn fractie achter het antwoord van de minister scharen.

Collega Warnez voor de CD&V-fractie meent ook dat de minister een degelijk antwoord heeft gegeven en dat lokale besturen telkens de nodige afwegingen hebben gemaakt. Hij wijst er nogmaals op dat de gemeenteraden daarin ook een belangrijke rol te spelen hebben. De burgemeester kan een politieverordening uitvaardigen, maar die moet altijd bekrachtigd worden door de gemeenteraad.

Vervolgens zegt collega Ongena van Open Vld dat hij er zich van bewust is dat er enorme beperkingen aan de vrijheid worden opgelegd en dat daarbij op elk moment de proportionaliteit moet worden bewaakt. Ook hij verwijst naar de avondklok. Hij vindt het goed dat die afweging op elk Overlegcomité opnieuw wordt gemaakt. Dat is belangrijk voor Open Vld.

Collega Vaneekhout van Groen zegt dat hij het antwoord van de minister goed uitgebalanceerd vindt. Hij maakt wel de terechte bedenking om sneller op ingediende verzoekschriften te antwoorden. Het verzoekschrift is half maart voor de tweede keer behandeld in de commissie, terwijl het dateert van augustus vorig jaar en toen ook ingediend werd. Collega Vaneekhout is bezorgd over de proportionaliteit en de logica van bepaalde maatregelen. Hij verwijst naar de mondmaskers waarmee er een slechte start is genomen. Dat heeft ervoor gezorgd dat er niet altijd een draagvlak was.

Voor wat betreft de avondklok, verwijst collega Vaneekhout naar de gedachtewisseling van augustus 2020, toen er collectief vragen werden gesteld over de proportionaliteit ervan. Hij wil dat ook blijvend in de gaten houden, en ook bekijken of er alternatieven zijn die hetzelfde effect hebben maar minder ingrijpend zijn. Hij haalt daar een strenger samenscholingsverbod aan als voorbeeld. Tot slot wijst hij ook op de regionale verschillen tussen de gewesten, omdat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest bijvoorbeeld een strengere avondklok in het leven heeft geroepen.

Voorzitter, ook ik heb een beperkte tussenkomst gedaan in de commissie. Ik heb mijn begrip geuit voor de bekommernissen van de verzoeker. Want iedereen is wel gesteld op zijn of haar vrijheden. Maar uitzonderlijke tijden vragen om uitzonderlijke maatregelen. Ik vind het al te gemakkelijk dat men zich focust op bepaalde maatregelen. Men moet in feite het geheel in ogenschouw nemen, en de noodzaak en de proportionaliteit van de maatregelen afwegen. Daarbij is natuurlijk ook een juridische onderbouw heel belangrijk. Dat moet een voortdurend proces zijn om die maatregelen tegen elkaar af te wegen.

Tot slot voegde commissievoorzitter Kris Van Dijck daar nog aan toe dat die bijzondere maatregelen niet lichtzinnig worden genomen door lokale bestuurders, en dat die democratische controle door de gemeenteraad noodzakelijk is.

De conclusie van dit verzoekschrift is dat de commissie zich kan aansluiten bij het schriftelijk antwoord van de minister, en dat het commissieverslag aan de verzoeker zou worden overgemaakt.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Loor, voor het uitgebreide verslag.

Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneekhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan – 711 (2020-2021) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Björn Rzoska bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneekhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Deze resolutie is wel degelijk heel dringend, omdat we natuurlijk allemaal willen dat na de paasvakantie de scholen kunnen openen. Dat is binnen een dikke twee weken, en er zijn geen extra plenaire vergaderingen meer. Iedereen heeft hier al gezegd dat de scholen maximaal

moeten openen. We willen de scholen absoluut openen, maar we willen ze dan natuurlijk wel veilig openen. Dat brengt ons bij een probleem dat veel te veel is geminimaliseerd: er moet voldoende geventileerd worden. Om dat te doen moet je toch wel kunnen meten hoe het zit met de luchtkwaliteit in de scholen. Daarom komen we met dit voorstel van resolutie: we willen er met spoed voor zorgen dat scholen veilig kunnen openen, dat ze allemaal minstens een CO₂-meter hebben, en dat ze gesensibiliseerd worden op het vlak van ventilatie, luchtkwaliteit enzovoort. Om de scholen veilig te openen moeten we dit nu echt goedkeuren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We gaan niet akkoord met de spoedbehandeling om de eenvoudige reden dat er een verenigde commissie Welzijn, Leefmilieu en Economie is die hoorzittingen organiseert op vrijdag 23 april met acht sprekers, waaronder het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), de zorg, het Facilitair Bedrijf, de Gezondheidsraad, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) enzovoort. Ik vind het moeilijk om daar nu een stukje uit te halen, want dan kun je evengoed de hoorzitting niet doen. Daarom zijn we niet voor deze spoedbehandeling. We denken dat dat beter kan worden verdaagd naar de hoorzitting van vrijdag 23 april.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil hier toch nog even op antwoorden. Ik ben er me natuurlijk van bewust dat er een speciale commissie is die inderdaad hoorzittingen zal organiseren. Dat zal nog weken, zo niet maanden duren voor daar conclusies aan worden verbonden.

Wat wij vragen, is dat er tegen het einde van de paasvakantie een oplossing komt, en al minstens CO₂-meters komen. De problematiek in de commissie gaat over ventilatiesystemen, mechanische ventilatie en allerlei andere zaken die daar ook bij te pas komen. Die hebben zeker hun nut, maar dit is voor over twee weken, na de paasvakantie, om scholen veilig te kunnen heropenen.

Tenzij jullie met de commissie elke dag samenkomen in de paasvakantie. Dan kan het misschien nog lukken, maar ik heb dat toch niet op de agenda zien staan.

De voorzitter: Voor alle duidelijkheid, het gaat over de spoed. Mevrouw Meuleman, mag ik uw spoedargumenten even samenvatten: u zegt dat als we allemaal willen dat de scholen opengaan op de maandag na de paasvakantie, dat we dat nu moeten behandelen. De anderen verwijzen naar een commissie die pas op de volgende vrijdag plaatsvindt. That's it.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het gaat over één hoorzitting, op vrijdag 23 april. That's it.

De voorzitter: Ja, oké. Dat is de spoed.

Andries Gryffroy (N-VA): En daar is ook uw fractie in betrokken, mevrouw Meuleman.

De voorzitter: Wat ik heb gezegd, is de spoed.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega Gryffroy zegt expliciet dat ook onze fractie betrokken is. Uiteraard zijn we betrokken en die hoorzittingen komen er

naar aanleiding van een resolutie van de collega's van Vooruit over de hele brede thematiek van ventilatie. Ik denk dat jullie zelfs niet hebben gelezen wat er hier voorligt.

De voorzitter: Dit is inhoud.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Dit gaat specifiek over de opening van de scholen na de paasvakantie en dat is de urgentie .

De voorzitter: Dat ben ik met u eens. Dat heb ik daarnet ook samengevat.

Vraagt nog iemand het woord over de spoed? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Elisabeth Meuleman, Johan Danen en Jeremie Vaneeckhout over de extra inspanningen die nodig zijn om voor een betere luchtkwaliteit in de scholen te zorgen als die na de paasvakantie opnieuw opengaan, naar de Commissie voor Onderwijs verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heb ikzelf bij motie van orde een voorstel tot aanvulling van de agenda gedaan met het voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot aanvulling van de agenda.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot aanvulling van de agenda niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot aanvulling van de agenda is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft, onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft.

De bespreking is geopend.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot wijziging van het Reglement van de vzw Pensioenen van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, wat de gevolgen van detentie en internering en de veroordeling tot een criminele straf betreft, is aangenomen.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 3, 5 en 35 van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren, wat betreft onder andere de invoering van opleidingscentra voor interventiehonden – 645 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 5.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 5 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 tot gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU – 663 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 63.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
63 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
46 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 tot en met 63 zijn aangenomen.

De redenen voor onthouding zijn daarnet al duidelijk aan bod gekomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
63 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben neen geantwoord;
46 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende diverse technische wijzigingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 en gerelateerde bepalingen – 674 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 83.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
90 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 tot en met 83 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
90 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van diverse decreten naar aanleiding van de reorganisatie van ICT binnen het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie – 681 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 33.

Stemming nr. 7

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
118 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 33 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 8

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
117 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 december 2020 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap inzake het gebruik van SURE – 686 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 en 2.

Stemming nr. 9

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
94 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord.

De artikelen 1 en 2 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 10

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
90 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 12 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie betreffende de verwerking van gegevens met betrekking tot vaccinaties tegen COVID-19

– 708 (2020-2021) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 en 2.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord;
3 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 en 2 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 24 maart 2021 tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waalse Gewest, de Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de gegevensoverdracht van noodzakelijke gegevens naar de gefedereerde entiteiten, de lokale overheden of politiediensten met als doel het handhaven van de verplichte quarantaine of testing van de reizigers komende van buitenlandse zones bij wie een quarantaine of testing verplicht is bij aankomst in België

– 709 (2020-2021) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 en 2.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
109 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 en 2 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
113 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Inez De Coninck, Tinne Rombouts en Freya Perdaens tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de uitwisseling van gegevens tussen kredietgevers en het VEKA betreft – 606 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 5

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 5.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de artikelen 1 tot en met 5 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

112 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
112 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 21 april 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20.09 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Afwezig met kennisgeving

Kurt Vanryckeghem: ambtsverplichtingen;

Hannelore Goeman, Freya Perdaens: bevallingsverlof;

Sihame El Kaouakibi, Sarah Smeyers, Steve Vandenberghe: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys,

Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Emmily

Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Kerkels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Emily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

ONTHOUDINGEN:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten,

Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth

Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuy, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuy, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle,

Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr.15:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert

Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.16:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters